

INFORMATIVNO-POLITIČKI TIJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

TOMISLAV STANTIĆ
ZAVLADALA JE TIŠINA

BROJ
638

Subotica, 3. srpnja 2015. Cijena 50 dinara

OTTÓ BÚS
»DA SE GRAD PITA...«

DANI POLJA
U SRIJEMU

NOVE PODJELE
MEDIJSKE PUBLIKE

INTERVJU
MARINKO PIUKOVIĆ

Jezični vodič Hrvatski jezik u Srbiji

POSTAVITE OGLAS

**JEDNOSTAVNO,
BRZO,
LAKO...**

Svaštara ONLINE **Informativne novine u Svaštari** **PLUS**

POSLOVNI IMENIK

Tržište: **TRAŽI**

2760 Rezultata pronadjeno za Kuće - prodaja

Filtriraj rezultate

Cena

Kategorije

Subotica - trošna kuća - odmah

Bezdan porodična kuća

VEŠINJE PROJEKTOVANJE AUTOMOBILA / FOL-

Palit - kuća

Kuća u Kijačevu

Ada novije opština

TDI **CHEVROLET**

Ekskluziva

Subotica

Šipovo, Republika Srpska - Kuća na

Subotica, nova kuća kod bolnice

Kuća u Aleksa Šantića Severna

Kursna lista

EUR 122.62
USD 104.13
CHF 102.24
GBP 107.91
AUD 94.23
CAD 86.54
JPY 0.89
RUB 1.59
HRK 13.97
HKD 353.05
HUF 0.36

www.svastara.rs

VOJVODANSKA
Svaštara

AKCIJA!

5G

internet

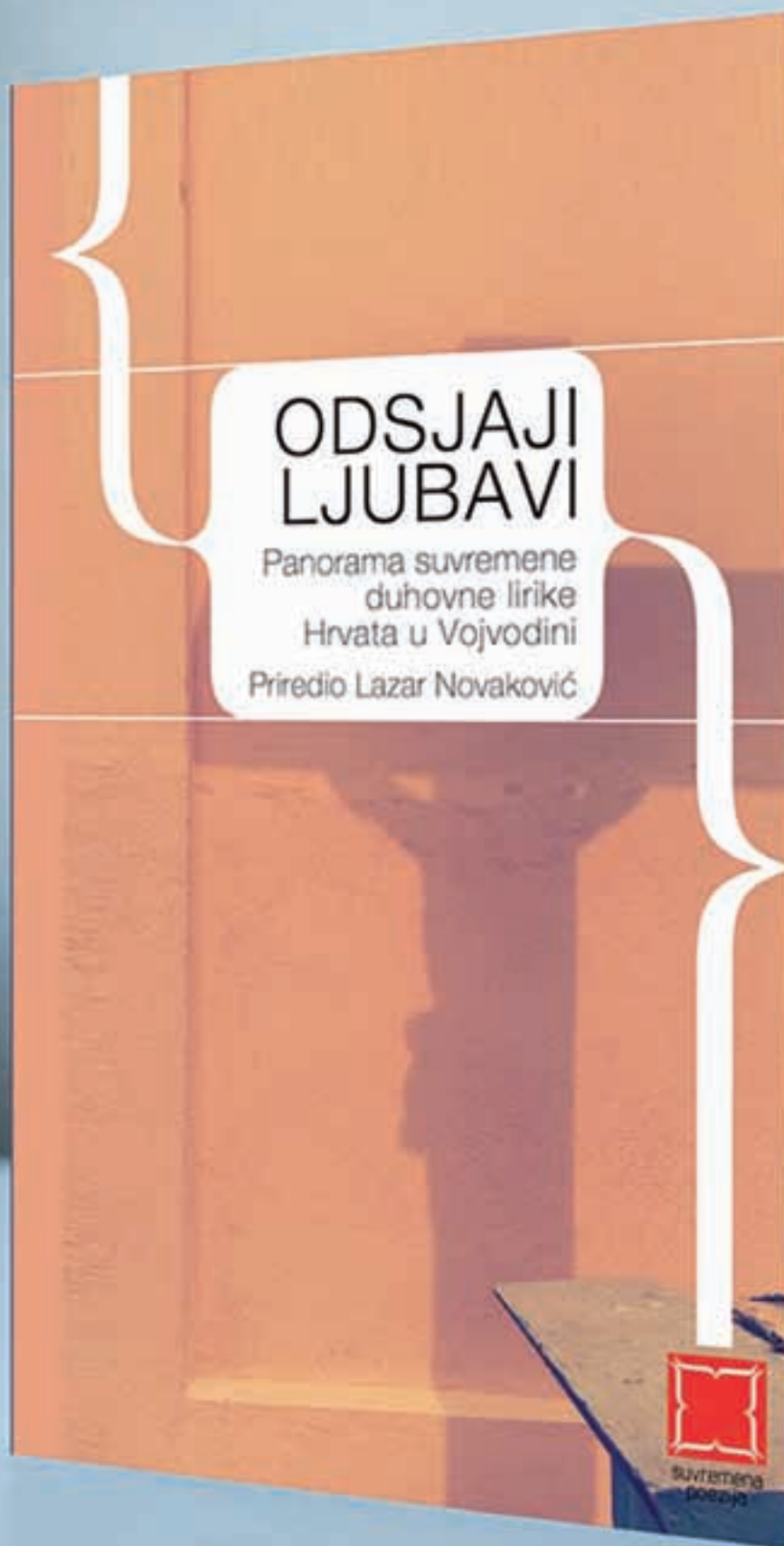
već od

649 din

KARADORDEV PUT 2.
SUBOTICA
TEL:024/555765
WWW.TIPPNET.RS

***Lijepa lica dobre književnosti!
Nova knjiga u nakladi NIU »Hrvatska riječ«.***

Knjiga se može nabaviti u NIU »Hrvatska riječ« po cijeni od 600 dinara.

AKTUALNO

Radio Subotica na prodaju

Ottó Bús: »Da se Grad pita, ne bi ni došlo do privatizacije«..... 7

TEMA

Europska povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima

Jezični vodič..... 8-10

Serijal o multikulturalizmu, interkulturalizmu i etnicitetu (4.)

Zavladala je tišina 14-15

INTERVJU

Marinko Piuković, direktor Udruga bunjevačkih Hrvata Dužijanca, koja organizira Dužijancu 2015.

Manifestacija od iznimne važnosti za hrvatsku zajednicu..... 12-13

DUŽIJANCA

Dužijanca 2015.: Stipan Kujundžić, višestruki prvak natjecanja risara

Bez dobre kose ne možeš biti dobar risar 22-23

ŠIROM VOJVODINE

Središnja proslava *Gerardova 2015* u Somboru**U službi svakog čovjeka 24***Dani polja* u Srijemu**Unaprijediti rad poljoprivrednih službi 26-27**

KULTURA

Godišnji koncert HKPD-a *Jelačić* iz Petrovaradina**Napredak u radu glazbenih sekcija 33**

SPORT

Nikola Skenderović, šahist ŠK HAŠK Zrinski

Odrasli me motiviraju na bolju igru 55

Bravo!

U ovome broju našeg tjednika donosimo dokument – segment Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima, čijim se odredbama štiti i hrvatski jezik u Republici Srbiji. Nacrt Povelje je izrađen na Konferenciji lokalnih i regionalnih vlasti Europe, a usvojen je od strane Komiteta ministara Savjeta Europe, kao konvencija 1992. godine, koja je na snagu stupila 1998. godine.

Ovaj jezični vodič ukazuje na odredbe Povelje koje Republika Srbija mora primijeniti u odnosu na hrvatski jezik na putu pridruživanja Europskoj uniji. Ali! Vodič objavljujemo prije svega, zbog činjenice da ni ovaj europski ugovor, ali ni država u kojoj živimo, neće sačuvati naš hrvatski jezik, ako ga svakodnevno ne koristimo u svakoj prigodi.

Nisam imao mogućnost pohađati ni jedan jedini sat nastave na hrvatskom jeziku. To što danas pišem na hrvatskom jeziku, jest ostvarenje mog truda i učenja, no, kada svakodnevno govorimo, taj čin komunikacije je umnogome brži od pisanja, tako da se i meni događa da pravim pogreške u verbalnom izražavanju spram pravopisa standardnog hrvatskog književnog jezika, ali hoću reći da se ne trebamo stidjeti tih pogrešaka, nego jednostavno učiti i nastojati govoriti hrvatski. Bolje je ponekad i pogriješiti u izražavanju, nego ne htjeti ili se plašiti govoriti materinskim jezikom.

Često sam se osjećao nelagodno kada su u raznim prigodama razgovora na elektroničkim medijima, pojedini dužnosnici iz naše manjinske zajednice, izbjegavali govoriti materinskim jezikom, valjda zbog nelagode zbog mogućih pogrešaka u izražavanju. Nije ponižavajuće pogriješiti! Ponižavajuće je bilo to – što nismo imali mogućnosti učiti, obrazovati se na materinskom jeziku!

No, danas imamo klince i klinceze i one malo starije, koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku u pojedinim školama u Vojvodini, a treba reći kako je do ostvarivanja tog manjinskog prava došlo prije svega željom roditelja da im djeca pohađaju nastavu na materinskom jeziku, kada je Srbija u skladu preuzetih odredaba Povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima učinila takvo obrazovanje dostupnim, a da bi se takav vid nastave realizirao, jer je ovdje često dug put od zakona do provođenja istoga u praksi, veliki je doprinos dalo Hrvatsko nacionalno vijeće i Demokratski savez Hrvata u Vojvodini.

Mogao sam izbjeći prilikom pisanja ovog teksta spominjanje HNV-a i DSHV-a. Naravno da postoje određene kritike glede njihovog rada i trebaju postojati, zbog boljitka naše zajednice. No, kao i uvijek, otkako je *svita* i *vika*, postoje i one neosnovane, iskonstruirane kritike, a zbog nečijih taština i volje za moći, a moje je pitanje dežurnim kritikerima: zar je tako teško reći i jedno – bravo! Za postignute rezultate.

Z. S.

ODRŽANA VI. SJEDNICA VIJEĆA DSHV-A

Raspisani izbori u DSHV-u

Vijeće DSHV-a je na svojoj VI. redovitoj sjednici održanoj 26. lipnja 2015. godine u glavnom uredu DSHV-a u Subotici donijelo odluku o raspisivanju izbora na svim razinama unutar DSHV-a. Vijeće se na ovaj potez odlučilo nakon najave eventualnih raspisivanja izbora na lokalnoj razini i razini AP Vojvodine koncem 2015. godine i prvoga tromjesečja 2016. godine koji su od iznimne važnosti za DSHV. U takvim okolnostima svakako ne bi bilo odgovarajuće u istom terminu upustiti se i u izbore

unutar stranke, te je zbog toga donijeta Odluka da se izbori u DSHV-u raspišu tri mjeseca ranije od uobičajenog termina, priopćila je press služba DSHV-a.

Izbori unutar 30 mjesnih organizacija DSHV-a diljem Vojvodine moraju se završiti do 1. listopada tekuće godine, a velika Izborna skupština DSHV zakazana je za 30. listopada 2015. godine u Subotici.

Vijećnici su tijekom sjednice upoznati s pripremnim radnjama oko organiziranja svečane proslave obilježavanja 25.

obljetnice od osnutka DSHV-a te primili k znanju da je usljed neprirodno zategnutih odnosa na razini diplomacija Hrvatske i Srbije sasvim izvjesno da od dolaska hrvatske predsjednice **Kolinde Grabar Kitarović** u Suboticu na obljetnicu DSHV-a neće biti ništa. Svečana proslava 25. obljetnice od osnutka DSHV održati će se 10. srpnja 2015. godine svečanom svetom misom zahvalnicom u subotičkom Franjevačkom samostanu s početkom u 17 sati. Svečana akademija u Velikoj vijećnici subotičke Gradske kuće započet

će u 18,30 sati, a domjenak u DSHV-u održati će se u 19,30 sati.

Kako se navodi u priopćenju, vijećnici su prihvatili Izvješće o aktivnostima subotičke podružnice DSHV-a vezano za aktivnosti oko izbora za nove članove skupštine mjesnih zajednica Grada Subotice. Kako stvari stoje DSHV će se vjerojatno s punim listama kandidata pojaviti u 16 mjesnih zajednica s radnim nazivom liste: *Hrvatska lista - Demokratski savez Hrvata u Vojvodini*.

Dan državnosti RH obilježen i u Beogradu

Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Beogradu priredilo je prošle srijede, 24. lipnja domjenak u povodu Dana državnosti Republike Hrvatske. Domjenak je održan u beogradskom hotelu *Crown Plaza*. Uzvanicama se ovom prigodom obratio veleposlanik **Gordan Markotić**.

Podsjetimo, Hrvatski je sabor 25. lipnja 1991. godine donio Ustavnu odluku o samostalnosti i suverenosti Republike Hrvatske, proglašavajući ju samostalnom i neovisnom državom.

REZULTATI SUBOTIČKOG NATJEČAJA ZA MEDIJE

1.610.000 dinara za projekte hrvatskih udruga

Objavljeni su rezultati Javnog natječaja Grada Subotice za sufinanciranje projekata proizvodnje medijskih sadržaja iz područja javnog informiranja u 2015. godini. Natječajem su dodijeljena sredstva u ukupnom iznosu od blizu 26 milijuna dinara.

Glede medija na hrvatskom jeziku, Udruga Hrvatska nezavisna lista je za mjesečnik *Hrvatske novine* dobilo 700 tisuća dinara, Hrvatska udruga novinara *Cro-news* za on-line vijesti 200 tisuća, a Udruga novinara *Cro-info* za televizijski program na hrvatskom jeziku *Hrvatska panorama* 710 tisuća dinara.

Izabrana najljepša Hrvatica u narodnoj nošnji izvan R.H.

Pod pokroviteljstvom Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske od 23. do 28. lipnja 2015. u Tomislavgradu (BiH), održana je druga po redu *Revija tradicijske odjeće i izbor najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske*.

U Reviji i natjecanju sudjelovala je 31 djevojka iz 21 zemlje: Argentine, Australije, Austrije, Bosne i Hercegovine, Bolivije, Brazila, Bugarske, Crne Gore, Češke Republike, Čilea, Mađarske, Novoga Zelanda, Njemačke, Rumunjske, Sjedinjenih Američkih Država, Slovenije, Srbije (Vojvodine), Švedske, Švicarske i Venezuele. Najljepša Hrvatica u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske je **Nikoleta Mariana Vlasić** iz Rumunjske.

Daria Krstičević, predstojnica Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske istaknula je kako je projekt *Revije tradicijske odjeće i izbor najljepše Hrvatice izvan RH u narodnoj nošnji* događaj koji ujedinjuje matičnu domovinu, hrvatsko iseljništvo, hrvatsku nacionalnu manjinu i Hrvate iz Bosne i Hercegovine.

RADIO SUBOTICA NA PRODAJU

Ottó Bús: »Da se Grad pita, ne bi ni došlo do privatizacije«

Na izvanrednoj sjednici Skupštine Grada u petak, 27. lipnja, jednoglasno je donesena odluka o privatizaciji *Radio Subotice*, čija je vrijednost procijenjena na gotovo 4,85 milijuna dinara. Prema važećim medijskim zakonima, država se mora povući iz medijskog vlasništva, ostavljajući samo javni servis, RTS i RTV, koji će se financirati kroz taksu građana. Javni poziv za prodaju radija objavit će se vrlo brzo, u idućih nekoliko tjedana, kaže **Ottó Bús**, pomoćnik gradonačelnika zadužen za inforiranje s kim smo razgovarali o ovoj aktualnoj temi.

Zašto je bila važna izvanredna sjednica da bi se ova odluka donijela?

Ovu odluku odmah šaljemo Agenciji za privatizaciju jer nacrt izmjene Zakona o javnom informiranju kaže da je rok za privatizaciju 31. listopada 2015., a to važi isključivo za one medije koji počinu proces privatizacije do 1. srpnja ove godine. To je bio jako

bitan detalj, jer da mi ovo nismo sada uradili postojala bi mogućnost da *Radio Subotica* ispadne iz tog paketa i onda bi imali ogroman problem. Menadžment *Radio Subotice*, Nadzorni odbor, direktor i gradska Skupština uradili su sve kako bi se ovaj rok produljio do 31. listopada 2015.

Na koji način je procijenjena imovina i što sve tu ulazi?

To morate pitati direktora *Radio Subotice*, ja u tome nisam sudjelovao. Morali su angažirati neku tvrtku. Ja to nisam pratio, to je radio menadžment i direktor *Radio Subotice*.

Imate li informaciju ima li zainteresiranih za kupovinu radija?

Jako je teško na ovo pitanje odgovoriti. Svojevremeno je jedan pravni subjekt iz Novog Sada izrazio namjeru. Je li on još zainteresiran i ima li još zainteresiranih, to ćemo vidjeti onda, kad se raspiše javni poziv.

Mislite na Treću Srbiju?

Ne mislim na Treću Srbiju, ali navodno iza tog pravnog lica iz Novog Sada stoji *Treća Srbija*. Ali ostavimo to, vidjet ćemo kad se početkom srpnja raspiše javni poziv i prikupljanje ponuda ima li zainteresiranih.

Što će se dogoditi ukoliko se nitko ne javi na javni poziv za kupovinu *Radio Subotice*?

Onda se ide u drugi krug, a ako se niti u drugom krugu nitko ne javi, onda se mogu, prema nacrtu Zakona, podijeliti besplatne akcije zaposlenima.

Radi se o uredbi o prijenosu kapitala bez naknade zaposlenima kod izdavača medija. Pravo na besplatne akcije imaju samo oni koji su nisu dobili akcije NIS-a, Telekomu i drugih javnih poduzeća. A dobilo ih

je gotovo 5 milijuna građana Srbije.

Preporučujem vam da stupite u kontakt s direktorom *Radio Subotice*. Ako ja dobro znam, onda će u kompletnom kolektivu biti njih dvoje, troje koji imaju pravo na besplatne akcije.

To je onda veoma mali broj ljudi koji može dobiti besplatne akcije, pa se čini da to i nije realna opcija.

Pa ne znam je li to realna opcija. Trebalo bi da stupite u kontakt s direktorom radija pa vidite, on točno zna.

Ukoliko se niti besplatne akcije ne realiziraju, hoće li se *Radio Subotica* ugasiti?

Nažalost, zakon predviđa i tu mogućnost. Ako se ne privatizira, ako ne uspije podjela besplatnih akcija, krajnja mogućnost je gašenje medijske kuće.

Što će biti s uposlenicima u slučaju gašenja? Njih je oko 40.

Ja vam danas na ovo pitanje ne mogu odgovoriti. Postoji mogućnost da oni dobiju otpremnine, ali ni to nije naš dio posla. To radio treba uraditi. *Radio Subotica* je stupila u kontakt sa sindikatом *Nezavisnost*.

Na koji način će Grad osigurati da se javni interes i dalje financira i da je zastupljen u komercijalnim medijima?

Mijenjaju se vremena. Ove godine smo prvi put raspisali natječaj za sufinanciranje programa po pravilima Ministarstva. Kako ne postoji drugi način osim javnog natječaja, jedino će se tako moći financirati mediji.

Hoće li će se onda povećati fond novca za medije?

Ne mogu vam na to pitanje odgovoriti, jer smo ove godine putem javnog natječaja raspisali skoro 27 milijuna dinara. To

je mnogo veći iznos nego prošle godine. *Radio Subotica* je na razini godine dobijala preko 30 milijuna dinara. Hoće li sljedeće godine biti raspisano 45 milijuna dinara ili više, ja vam na to ne mogu odgovoriti, jer to sad ne mogu znati. Vlasnici medija su mislili da ćemo sav taj novac koji je *Radio Subotica* dobijala staviti u tu košaru koja je namijenjena za natječaj. Ne znam hoće li se to desiti. Daleko je prosinac, kada će se pričati o proračunu za sljedeću godinu.

Što će se dogoditi s programima na mađarskom i hrvatskom jeziku?

Nemam nikakvu predstavu što će biti s uredništvima na hrvatskom i mađarskom jeziku. Danas je jako teško dati odgovor na to pitanje. Ali, ako dođe do privatizacije, novi vlasnik je dužan pet godina održati programsku shemu današnje *Radio Subotice*. To znači da je dužan emitirati i programe na hrvatskom i mađarskom jeziku.

Ukoliko nitko ne kupi *Radio Suboticu* i medij se ugasi, hoće li Grad osigurati informiranje na jezicima manjina?

Plašim se da Grad nema mogućnosti za to. Grad ne može biti osnivač ili vlasnik medija. Jednostavno, zakon mu to ne dozvoljava. Republika i Pokrajina su prilikom raspisivanja natječaja razdvojili sredstva, pa su određena sredstva dana za informiranje na srpskom jeziku i druga za informiranje na jezicima nacionalnih manjina. U Subotici sredstva nisu razdvojena, nego je raspisan jedan natječaj. Ako ne uspije privatizacija radija, postoji prostor da Grad prilikom raspisivanja natječaja za iduću godinu razdvoji sredstva.

T. Ljubić

EUROPSKA POVELJA O REGIONALNIM ILI MANJINSKIM JEZICIMA

Jezični vodič

Hrvatski jezik u Srbiji

Europska povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima je ugovor Vijeća Europe kojim se štiti i promiče, između ostalog, hrvatski jezik u Republici Srbiji. Ovaj Jezični vodič vodi vas kroz odredbe Povelje koje Republika Srbija mora primijeniti u odnosu na hrvatski jezik.

Međutim, ni Republika Srbija ni Povelja ne mogu same sačuvati vaš jezik. Odgovornost je ipak na vama. Hrvatski jezik u Srbiji može preživjeti samo ako ga svakodnevno koristite u svakoj prigodi. Jasno je da će jezik koji se koristi samo za «po kući» uskoro nestati kao govorni jezik zajednice.

Ne zatvarajte svoj jezik u kuću. Prihvatite odredbe Povelje i iskoristite prilike koje vam ona pruža kako biste koristili hrvatski jezik u svakodnevnom javnom životu.

Jezik živi kada se koristi.

CILJEVI I NAČELA

U pogledu hrvatskog jezika na područjima na kojima se taj jezik rabi i u skladu s njegovim položajem, Republika Srbija zasnivat će svoju politiku, zakonodavstvo i praksu na sljedećim ciljevima i načelima:

- priznanje hrvatskog jezika kao izraza kulturnog bogatstva;
- poštivanje cjelovitosti zemljopisnog područja hrvatskog jezika s ciljem osiguranja da postojeće ili nove administrativne podjele ne predstavljaju zapreku za promicanje hrvatskog jezika;
- potrebi za odlučnu akciju na promicanju hrvatskog jezika sa ciljem njegova očuvanja;
- pogodovanje i/ili poticanje uporabe hrvatskog jezika u govoru i pismu, u javnom i privatnom životu. Javni život obuhvaća obrazovanje, sudski i upravnu vlast, medije, kulturu, gospodarski i društveni život te prekogranične odnose;
- održanje i razvoj veza na područjima koje pokriva ova Povelja, između grupa koje rabe hrvatski jezik i drugih grupa u Republici Srbiji koje rabe isti ili sličan jezik, kao i uspostavljanje kulturnih veza s drugim grupama u Republici Srbiji koje rabe druge manjinske ili regionalne jezike;
- poduzimanje odgovarajućih mjera u svrhu podučavanja i izučavanja hrvatskog jezika na svim odgovarajućim razinama (npr. u dječjim vrtićima, osnovnim i srednjim te stručnim školama);
- davanje pogodnosti koje će omogućiti da osobe koje se ne služe hrvatskim jezikom, a žive na području gdje se on rabi, nauče taj jezik ako to žele;

- poticanje izučavanja i istraživanja o hrvatskom jeziku na sveučilištima ili odgovarajućim institucijama;

- poticanje odgovarajućih vrsta međudržavnih razmjena u područjima na koje se odnosi ova Povelja između Republike Srbije i država u kojima se rabi hrvatski ili neki sličan jezik;

Republika Srbija se obvezuje ukloniti (ukoliko već to do sada nije učinila) bilo koje neopravdane razlike, isključenja, ograničenja ili prednosti u odnosu na uporabu hrvatskog jezika sa ciljem obeshrabrivanja ili dovođenja u opasnost održanja ili razvoja hrvatskog jezika. Usvajanje posebnih mjera u korist hrvatskog jezika sa ciljem promicanja jednakosti između korisnika tog jezika i ostalog dijela pučanstva, odnosno mjera koje pravilno uzimaju u obzir njihove specifične uvjete ne smatra se aktom diskriminacije protiv korisnika jezika koji su u široj uporabi. Republika Srbija se obvezuje promicati, svim odgovarajućim sredstvima, međusobno razumijevanje između svih jezičnih grupa u zemlji te naročito uključiti poštivanje, razumijevanje i snošljivost u pogledu hrvatskog i drugih regionalnih ili manjinskih jezika među ciljeve odgovora i obrazovanja te davati potporu masovnim medijima da slijede iste ciljeve.

U određivanju svoje politike prema hrvatskom jeziku Republika Srbija uzimat će u obzir potrebe i želje izražene od strane onih koji rabe taj jezik. Njih treba ohrabriti da uspostave tijela ukoliko je to potrebno u cilju savjetovanja državnih tijela u svim pitanjima koja se odnose na hrvatski jezik.

OBRAZOVANJE

U pogledu obrazovanja Srbija se obvezuje da na području na kojem se hrvatski jezik rabi, u skladu sa stanjem tog jezika i bez štete za nastavu službenog jezika:

- učini dostupnim predškolsko obrazovanje u cijelosti ili u značajnom dijelu na hrvatskom jeziku barem za one polaznike čije obitelji to zahtijevaju i čiji je broj dovoljan;
- daje prednost ili podrži mogućnost da se predškolsko obrazovanje u cijelosti ili u značajnom dijelu odvija na hrvatskom jeziku

barem za one polaznike čije obitelji to zahtijevaju i čiji je broj dovoljan;

- učini dostupnim osnovno obrazovanje u cijelosti ili u značajnom dijelu na hrvatskom jeziku ili poduzme mjere za podučavanje hrvatskog jezika kao integralnog dijela školskog programa barem za one učenike čije obitelji to zahtijevaju i čiji je broj dostatan;
- učini dostupnim srednje obrazovanje u cijelosti ili u značajnom dijelu na hrvatskom jeziku ili poduzme mjere za podučavanje hrvatskog

jezika kao integralnog dijela školskog programa barem za one učenike čije obitelji to zahtijevaju, a čiji je broj dostatan;

- učini dostupnim tehničko i stručno obrazovanje u cijelosti ili u značajnom dijelu na hrvatskom jeziku ili poduzme mjere za podučavanje hrvatskog jezika kao integralnog dijela školskog programa barem za one učenike čije obitelji to zahtijevaju, a čiji je broj dostatan;

- omogućiti studiranje hrvatskog jezika kao nastavnog predmeta na sveučilištima i visokim školama;

- olakša i/ili potakne uvođenje hrvatskog jezika kao predmeta dopunskog obrazovanja i obrazovanja odraslih;
- poduzme mjere koje će osigurati da se kroz nastavu povijesti i kulture odražava značenje hrvatskog jezika;

SUDBENA TIJELA

Srbija se obvezuje u pogledu onih područja sudova u kojima broj stalno nastanjenih osoba koje rabe hrvatski jezik opravdava mjere navedene u tekstu koji slijedi prema stanju tog jezika te pod uvjetom da uporaba pogodnosti koje dodjeljuje ovaj stavak ne bude smatrana od strane suca kao zapreka za pravilno funkcioniranje sudbenih tijela, da: u kaznenom postupku:

- zajamči optuženome pravo uporabe hrvatskog jezika;
- omogućiti da podnesci i dokazi, bez obzira da li su pisani ili usmeni, ne budu odbačeni samo zbog toga što su sastavljeni na hrvatskom jeziku; i/ili

uz pomoć tumača i prijevoda bez da zainteresirane osobe zato snose dodatne troškove.

u građanskom postupku:

- dopusti, svaki puta kada se stranka treba osobno pojaviti pred sudom da ona može uporabiti hrvatski jezik bez da zato snosi dodatne troškove; i/ili

ako je potrebno, uz pomoć tumača i prijevoda;

u postupcima pred sudovima koji rješavaju upravne stvari:

- dopusti, svaki puta kada se stranka treba osobno pojaviti pred sudom da ona može uporabiti hrvatski jezik bez da zato snosi dodatne troškove; i/ili

ako je potrebno, uz pomoć tumača i prijevoda;

da poduzme korake s ciljem da primjena odredaba o podnošenju isprava i dokaznih sredstava na hrvatskom jeziku u građanskom i postupku pred sudovima koji rješavaju upravne stvari te svaka neophodna primjena usluge tumača i prijevoda ne izazove dodatne troškove za zainteresirane osobe.

Srbija se obvezuje:

- da ne osporava valjanost pravnih isprava izdanih na području Republike Srbije samo iz razloga što su sastavljene na hrvatskom jeziku; ili

- da ne osporava valjanost privatnih pravnih isprava između njezinih stranaka, sastavljenih na području Srbije, samo iz razloga što su sastavljene na hrvatskom jeziku te da osigura da se svaka od stranaka može pozvati na njih protiv zainteresirane treće strane koja ne rabi taj jezik pod uvjetom da je ona bila upoznata sa sadržajem isprave od strane osobe koja se na tu ispravu poziva; ili

- da ne osporava valjanost privatnih pravnih isprava sastavljenih na području Srbije samo zbog toga što su one sastavljene na hrvatskom jeziku.

Srbija se obvezuje učiniti dostupnim na hrvatskom jeziku najvažnije nacionalne ustavno-pravne tekstove te one tekstove koji se osobito odnose na korisnike hrvatskog jezika, ako oni već ne postoje.

UPRAVNA TIJELA I JAVNE SLUŽBE

U okviru područja državne uprave na kojima broj stalno nastanjenih osoba koje se koriste hrvatskim jezikom opravdava mjere koje se navode u tekstu koji slijedi te obzirom na stanje toga jezika Srbija se obvezuje u mjeri u kojoj je to razumno moguće:

- osigurati da korisnici hrvatskog jezika mogu podnositi usmene ili pisane zahtjeve na tom jeziku;
- osigurati da korisnici hrvatskog jezika mogu valjano podnositi isprave na tom jeziku;
- dopustiti tijelima državne uprave da sastavljaju akte na hrvatskom jeziku.

Srbija se obvezuje da dopusti i/ili potiče lokalna i područna tijela vlasti na čijem je području broj stalnih stanovnika koji rabe hrvatski jezik takav da opravdava mjere koje se navode u daljnjem tekstu:

- mogućnost za korisnike hrvatskog jezika da podnose usmene ili pisane zahtjeve na tom jeziku;
- objavljivanje službenih isprava područnih tijela i na hrvatskom jeziku;
- objavljivanje službenih isprava lokalnih tijela i na hrvatskom jeziku;
- uporaba ili uvođenje, ako je potrebno zajedno s nazivom na služ-

benom jeziku, tradicionalnih i ispravnih oblika imena mjesta na hrvatskom jeziku.

Srbija se obvezuje da u pogledu javnih službi (npr. snabdijevanje električnom energijom, vodom i plinom, usluge odvoza smeća, javni prijevoz, telefonske usluge, groblja, javne knjižnice, sportski objekti i objekti za zabavu, i sl.) koje su ustanovljene od strane upravne vlasti ili u pogledu osoba koje djeluju u njihovo ime na područjima na kojima se rabi hrvatski jezik, te u skladu sa stanjem tog jezika i u okviru mogućnosti:

- dopusti korisnicima hrvatskog jezika da podnose zahtjeve na tom jeziku.

Kako bi osigurala mogućnost da se hrvatski jezik koristi u odnosima s upravnim tijelima i javnim službama, Srbija se obvezuje poduzeti sljedeće mjere:

- udovoljavanje u najvećoj mjeri zahtjevima javnih službenika koji poznaju hrvatski jezik da budu postavljeni na područja na kojem se taj jezik rabi.

Srbija se obvezuje da dopusti uporabu ili usvajanje prezimena na hrvatskom jeziku na zahtjev zainteresiranih osoba.

JAVNI MEDIJI

Srbija se obvezuje da za korisnike hrvatskog jezika na područjima na kojima se on govori u skladu sa stanjem tog jezika te ovisno o nadležnosti koju ima javna vlast izravno ili neizravno u toj oblasti, te

poštivajući načelo neovisnosti i autonomije medija:

- propiše odgovarajuće uvjete s ciljem da javni elektronski mediji ponude programe na hrvatskom jeziku;

- potakne i/ili olakša redovito emitiranje privatnih radio programa na hrvatskom jeziku;
- potakne i/ili olakša redovito emitiranje privatnih televizijskih programa na hrvatskom jeziku;
- potiče i/ili olakšava proizvodnju i distribuciju audio i audiovizualnih ostvarenja na hrvatskom jeziku;
- potakne i/ili olakša osnivanje i/ili održanje bar jednih novina na hrvatskom jeziku;
- primjenjuje postojeće mjere za financijsku potporu i na audiovizualnu proizvodnju na hrvatskom jeziku;

Srbija se obvezuje zajamčiti slobodu izravnog prijema radio i televizijskih emisija iz susjednih zemalja gdje se koristi hrvatski jezik u istom ili sličnom obliku, te da se neće suprotstavljati preuzimanju radio i televizijskih emisija iz susjednih zemalja na tim jezicima. Također se obvezuje osigurati da se neće uvoditi nikakva ograničenja za slobodu izražavanja i slobodni protok informacija

u tisku na hrvatskom jeziku. Ove gore navedene slobode mogu se ograničiti u skladu sa zakonom.

Srbija se obvezuje osigurati da će interesi korisnika hrvatskog jezika biti predstavljeni ili uzeti u obzir u okviru onih tijela koje će se ustrojiti u skladu sa zakonom s ciljem da se zajamči sloboda i pluralizam medija.

KULTURNE AKTIVNOSTI I USTANOVE

Srbija se obvezuje u pogledu kulturnih aktivnosti i ustanova - naročito knjižnica, videoteka, kulturnih centara, muzeja, arhiva, akademija, kazališta i kina kao i u pogledu književnih djela i filmova, govornih oblika kulturnog izražavanja, festivala i kulturne industrije, uključivši inter alia uporabu novih tehnologija - na području na kojem se hrvatski jezik rabi te u mjeri u kojoj su javne vlasti nadležne, imaju vlast, odnosno ulogu na tom polju da:

- ohrabruje one oblike izražavanja i inicijative koji su specifični za hrvatski jezik te da učini dostupnim na različite načine djela proizvedena na tom jeziku;
- potiče različitim mjerama dostupnost radova proizvedenih na hrvatskom jeziku na drugim jezicima putem pomaganja i

razvoja prevođenja, dubliranja, postsinhroniziranja i prevođenja filmova;

- učini dostupnim djela proizvedena na drugim jezicima na hrvatskom jeziku preko pomaganja i razvoja prevođenja, dubliranja, postsinhronizacije i prevođenja filmova;

- ohrabruje izravno sudjelovanje predstavnika korisnika hrvatskog jezika u organizaciji kulturnih ustanova ili u planiranju kulturnih aktivnosti;

Srbija se obvezuje da u odnosu na područja koja su izvan onih u kojima se tradicionalno rabi hrvatski jezik ukoliko broj korisnika to opravdava dopusti, ohrabruje i/ili omogućiti odgovarajuće kulturne aktivnosti i pogodnosti.

GOSPODARSKI I SOCIJALNI ŽIVOT

Srbija se obvezuje u pogledu gospodarskih i socijalnih aktivnosti na cijelom državnom području:

- da se suprotstavi postupcima čija je svrha da se obeshrabri uporaba hrvatskog jezika u svezi gospodarskih ili socijalnih djelatnosti;

PREKOGRANIČNA SURADNJA

Srbija se obvezuje:

- da primjenjuje postojeće dvostrane i višestranne sporazume koji je povezuju s državama u kojima se rabi hrvatski jezik u istom ili sličnom obliku, ili ukoliko se ukaže potreba, da nastoji sklopiti takve sporazume s ciljem da se podupiru kontakti između korisnika hrvatskog jezika u tim državama na područjima

kulture, obrazovanja, informiranja, stručnog obrazovanja i doškolanja;

- da olakšava i promiče prekograničnu suradnju u korist hrvatskog jezika naročito između regionalnih i lokalnih vlasti na čijem se području rabi hrvatski jezik u istom ili sličnom obliku.

IMATE LI KAKVIH PRIMJEDABA?

Tijela i udruge koje su zakonito osnovane u Republici Srbiji mogu Vijeću Europe skrenuti pozornost na pitanja koja se tiču primjene odredaba Povelje preuzetih od strane Republike Srbije. Takve primjedbe mogu se dostaviti na sljedeću adresu:

European Charter for Regional or Minority Languages Council of Europe

F- 67075 Strasbourg minlang.secretariat@coe.int

www.coe.int/minlang

Jezični vodiči sastavljeni su radi davanja, za svaki jezik pokriven Europskom poveljom za regionalne ili manjinske jezike, pregleda odredaba koje se na njih odnose. Ovaj vodič za građanstvo ne zamjenjuje Povelju. Za vjerodostojan tekst svih odredaba koje su Stranke prihvatile kao i popis regionalnih i manjinskih jezika na koje se one odnose, pogledajte na web stranice Vijeća Europe na sljedećoj adresi: <http://conventions.coe.int>. Postepeno će se pripremiti i drugi Jezični vodiči.

U ŠIDU ODRŽANA OSNIVAČKA SKUPŠTINA LOKALNE AKCIJSKE GRUPE FRUŠKA GORA-DUNAV

Zadatak – izrada strateškog plana razvoja

Prema riječima članova LAG-a, potrebno je dvije godine kako bi se pripremili za fondove koji dolaze u Srbiju i koji će omogućiti pojedincima, a pomoći će i nevladinim organizacijama i općinama, da se ta sredstva iskoriste na pravi način

Lokalna akcijska grupa *Fruška gora - Dunav* (LAG FGD) je udruga četiri općine fruškogorsko-dunavske regije (Šid, Bačka Palanka, Beočin i Srijemski Karlovci), nastala s ciljem stvaranja preduvjeta za aktivno sudjelovanje u LEADER/CLLD inicijativi kroz IPARD program 2014. – 2020. godine, koji se realizira u Republici Srbiji. Princip sadržan u konceptu lokalne akcijske grupe je da je to pravna osoba koja objedinjuje tri sektora (privatni, javni i civilni) na stvaranju dokumentiranog modela razvoja regije koju čine najmanje dvije općine, kroz zajedničku izradu strateškog plana razvoja prema EU formatima. EU osigurava sredstva za podršku razvoja u visini od 65 posto, ovisno od oblasti u kojoj se razvoj planira, a lokalna akcijska grupa ocjenjuje usklađenost s usvojenom strategijom razvoja za svaki projekt koji klijent s tog područja podnosi direktno Ministarstvu poljoprivrede. Lokalna akcijska grupa *Fruška gora - Dunav* i službeno je formirana na osnivačkoj skupštini, koja je održana u Šidu u subotu, 27. lipnja.

POVEZIVANJE LOKALNIH AKTERA

Najvažniji zadatak novooosnovane LAG FGD je rad na

povezivanju lokalnih aktera i uključivanje u temeljan proces izrade strateškog plana razvoja, koga trebaju izraditi samostalno. Inicijativa za formiranje lokalne akcijske grupe potekla je u Srijemskim Karlovcima, čiji su predstavnici prepoznali potrebu da se regionalno organiziraju. U pripremi akcijske grupe, kako kažu, potakli su ih pozitivni primjeri iz susjedne Republike Hrvatske: »Imali smo kontakte sa susjedima u Hrvatskoj tijekom pripreme ovog LAG-a, a prisustvovali smo čak i njihovom ruralnom parlamentu gdje su bile okupljene sve lokalne akcijske grupe iz Republike Hrvatske. Oni su nama blizu, razumijemo se i možemo koristiti njihova pozitivna iskustva u cijeloj ovoj priči. IPARD program, koji u našu državu treba doći u 2016. godini ako država uradi sve ono što Europa očekuje kako bi se pripremio cijeli taj proces. Mi to hoćemo dočekati spremni organizacijski i tehnički, i svakako da je suradnja u okruženju izuzetno dobro došla. Kontakte sa susjedima iz Hrvatske smo ostvarili i imali smo i goste tijekom ovog procesa iz Hrvatske, koji su prisustvovali našim skupovima. Mislim da uopće u budućnosti ne dolazi u pitanje ta suradnja i drago mi je što smo dobro došli kao partneri u nekim budućim projektima«, rekao je **Rajko**

Marinković, zamjenik predsjednika Općine Srijemski Karlovci. Kako navode, nakon formiranja i odabira vodstva, predstoji jedan ozbiljan posao, koji je dosta ključan u cijelom procesu, a to je izrada lokalne razvojne strategije za regiju.

DOBROBIT ZA OPĆINE U VOJVODINI

Priprema za formiranje lokalne akcijske grupe počela je prije sedam mjeseci. Cijela priča je pokrenuta u Beočinu na Info danu od strane načelnika općinske uprave Općine Šid **Romka Papuga**, koji kaže da ovaj način može samo donijeti dobrobit općinama članovima ove lokalne akcijske grupe: »Mislim da će se to u budućem periodu i pokazati kao pravi rezultat. Imat

u Srbiju i koji će omogućiti pojedincima, a pomoći će i nevladinim organizacijama i općinama, da se ta sredstva iskoriste na pravi način: »Napravit ćemo strategiju kako bi se ljudi uputili na koji način mogu dobiti ta sredstva. Informiranjem ljudi, pa onda edukacijom, pomoći ćemo im da pronađu u što bi mogli uložiti novac. Europska unija kroz program za ruralni razvoj ne dozvoljava da to radi jedna općina. Oni traže tu regionalnu suradnju. Budući smo mi to sve vidjeli na studijskom putovanju u Hrvatskoj, što nam je i pomoglo u samom početku, 1. travnja su pet predsjednika općina potpisali protokol o suradnji. Imamo interes i u budućem periodu ćemo se povezati najprije ovdje kod nas u zemlji, pa onda i u regiji. Mislim da ćemo u tome uspje-

PRIMJERI IZ SUSJEDSTVA

Primjeri susjeda iz Republike Hrvatske bili su za njih veoma poučni jer će moći na osnovi njihovih iskustava procijeniti što ne trebaju, a što trebaju raditi, kako bi bili spremni za predpristupne fondove EU.

ćemo mogućnost projekte koje smo radili mimo LAG-a proširiti i građani naših općina imat će najveću korist od toga. Do prvog sljedećeg susreta obaviti ćemo sve ono što je potrebno nakon registriranja, a onda je na nama da, kroz praksu i projekte, uradimo sve što je zamišljeno«, rekao je **Romko Papuga**. Prema riječima članova LAG-a, potrebno je dvije godine kako bi se pripremili za fondove koji dolaze

ti«, rekao je **Aleksandar Žderić**, predsjednik LAG *Fruška gora - Dunav*. Kako članice ove lokalne akcijske grupe procjenjuju, trebat će im godinu dana da se uradi ozbiljna stvar, a primjeri susjeda iz Republike Hrvatske bili su za njih veoma poučni jer će moći na osnovi njihovih iskustava procijeniti što ne trebaju, a što trebaju raditi, kako bi bili spremni za predpristupne fondove EU.

Suzana Darabašić

*Katoličko divojačko društvo, koja je jedna od tema ovogodišnje izložbe S Božjom pomoći, ali i tribine, nedvojbeno je najznačajnija udruga u povijesti održavanja Dužijance **

*Najatraktivniji programi za publiku su Takmičenje risara i centralna proslava Dužijance **

Općeprisutan trend u turizmu su etno sadržaji, gdje Dužijanca vidi svoje mogućnosti i nastojat će uvesti takve programske novine

MARINKO PIUKOVIĆ, DIREKTOR UDRUGE BUNJEVAČKIH HRVATA DUŽIJANCA, KOJA ORGANIZIRA DUŽIJANCU 2015.

Manifestacija od iznimne važnosti za hrvatsku zajednicu

Razgovor vodio: Davor Bašić Palković

Ovogodišnja žetvena svečanost u Subotici, Dužijanca 2015., počela je još u travnju blagoslovom žita na Markovo. U sklopu ove manifestacije dosad je održano *priskakanje vatre* na sv. Ivana Cvitnjaka, a u srijedu je u Suvenirnici ispod Gradske kuće otvorena izložba *S Božjom pomoći*. Program ove manifestacije, koja inače traje do

15. kolovoza, se intenzivira te smo tim povodom razgovarali s njezinim glavnim organizatorom **Marinkom Piukovićem**, direktorom Udruge bunjevačkih Hrvata *Dužijanca* koja od prošle godine organizira ovu manifestaciju. Piuković je uključen u organizaciju Dužijance od 2011., tada kao član Organizacijskog odbora, a na čelu njezine orga-

nizacije je od 2012. godine, prvo kao predsjednik Organizacijskog odbora, a potom, od prošle godine kao direktor UBH *Dužijanca*.

HR: Dužijanca 2015. je već nekoliko događanja u okviru nje. Na početku razgovora, navedite što nas još očekuje u sklopu manifestacije?

Očekuju nas različiti sadržaji,

slijedi tribina na temu *Katoličko divojačko društvo* i *Dužijanca*, *Dužijanca malenih*, *Takmičenje risara*, ukrašavanje gradskih izloga, likovne i slamarske kolonije, književna večer i onda 9. kolovoza centralna proslava, kojoj pretihode tamburaška večer, kad se predstavljaju i ovogodišnji bandaš i bandašica, biraju se najljepši parovi u svečanoj bunjevačkoj

nošnji. U subotu pred Dužijancu je Svečana večernja misa, pa revijalna skupština risara i nastup folklornih skupina, dok je u nedjelju navečer *Bandašicino kolo*.

HR: Ima li nekih progamskih novina ove godine?

Nekoliko godina nije bila priređivana izložba *S Božjom pomoći*, a ove godine je uvrštena u program. O novinama razmišljamo, pogotovo u pogledu turističke ponude. Godinama se borimo kako ukomponirati dosadašnja razmišljanja koncepcije Dužijance s novim pristupom, glede ponude turistima koji o Dužijanci ne znaju ništa, a koji dolaze tražeći zabavu i provod. Općeprisutan trend u turizmu su etno sadržaji, gdje Dužijanca vidi svoje mogućnosti i nastojat će uvesti takve programske novine.

HR: Tema izložbe *S Božjom pomoći* ove godine je – *Katoličko divojačko društvo*? Zašto je izabrana ova tema, kažite nam više o tome...?

Ne treba nas čuditi zašto je tema ovogodišnje izložbe i tribine *Katoličko divojačko društvo* i *Dužijanca*. Već duže vrijeme o ovome intenzivno razmišljam. Prikupljajući fotografije za monografiju *100 bandaša i bandašica* susreo sam se s arhivom Katoličkog divojačkog društva. U toj vrijednoj zbirci dokumenata koji datiraju iz vremena kada je društvo djelovalo, pronašao sam puno podataka o društvu i njihovoj ulozi u organiziranju Dužijance. Iz ovih originalnih zapisa vidljivo je koliko je Katoličko divojačko društvo imalo veliku ulogu u organiziranju Dužijance, od svog nastanka pa sve dok nije ukinuto. U to vrijeme Dužijanca je bila najveća, najgrandioznija i najmasovnija manifestacija bunjevačkih Hrvata. Katoličko divojačko društvo nedvojbeno je najznačajnija udruga u povijesti održavanja Dužijance, te je opravdana ideja da se kroz izložbu i tribinu više pažnje posveti ovoj udruzi.

HR: Koncem prošle godine, Grad Subotica je proglasio Dužijancu manifestacijom od posebnog značaja za grad. Kako to doživljavate u UBH Dužijanca?

Rijetkost je u okruženju da se neki grad može pohvaliti stoljetnom tradicijom održavanja manifestacije, koja je sama po sebi jedinstvena. Ovakav čin Gradskog vijeća proglašenja Dužijance manifestacijom od posebnog značaja za Grad Suboticu u UBH Dužijanca doživljavamo kao nagradu za sve one godine koje smo u proteklom vremenu uložili u organizaciju Dužijance.

HR: Dužijanca je nastala iz žetvenih običaja Hrvata u Subotici i okolici, a prva njezina javna proslava održana je sada već daleke 1911. godine. Koji je njezin značaj danas za ovdašnju hrvatsku zajednicu?

Dužijanca je manifestacija od iznimne važnosti za hrvatsku zajednicu, kako u Subotici i okolici, tako i šire. Ona je od strane Hrvatskog nacionalnog vijeća proglašena za jednu od manifestacija od posebnog značaja za Hrvate u Republici Srbiji. U Dužijancu su inkorporirani mnogi elementi vezani za kulturnu baštinu bunjevačkih Hrvata, a kroz povijest svojega održavanja bila je najvažnija manifestacija za Hrvate u Subotici. Kao takva, ova manifestacija je važna jer radi na očuvanju identiteta ovdašnjih Hrvata.

HR: Glede financijske konstrukcije Dužijance 2015., tko je ove godine osigurao sredstva za njezino održavanje i koliko ste zadovoljni iznosom tih sredstava?

Najvećim dijelom Dužijanca se financira iz proračuna Grada Subotice, ali za ovu godinu grad je osigurao značajno manje sredstava u odnosu na prošlu. Očekujemo pomoć za organizaciju Dužijance od Grada Zagreba, osigurana su sredstva od natječaja Ministarstva kulture Republike Srbije, AP Vojvodine, a očekujemo i rezultate natječaja Hrvatskog nacionalnog vijeća i Veleposlanstva Republike

Hrvatske u Beogradu. Nažalost, mi ne možemo utjecati na raspodjelu proračunskih sredstava, ni za jednu godinu do sada nije se znalo unaprijed tko će i s koliko novaca podržati Dužijancu. Po ovako ustaljenoj praksi teško je planirati realizaciju, no do sada smo uspjeli zatvoriti financijsku konstrukciju za svaku godinu.

HR: Prije vas Dužijancu je organizirao Hrvatski kulturni centar Bunjevačko kolo iz Subotice, a od lani organizator je UBH Dužijanca. Imajući u vidu nestalnost koja je prisutna u javnim politikama u državi, može li se desiti da se u nekoj skorijoj ili daljnjoj budućnosti

žetvenih svečanosti su najatraktivniji publici i zašto?

Najatraktivniji programi su *Takmičenje risara* i centralna proslava Dužijance. Ove dvije manifestacije izvedbeno su najzahtjevnije, ali imaju i najviše potencijala za programsko osmišljavanje i usavršavanje, jer su one i najposjećenija događanja. Na njima ima sadržaja zabavnog karaktera, što je važno posjetiteljima. Ljudi mogu uživati u nastupima tamburaša, folklorša, posebno je zanimljiva je svečana povorka kroz grad i svakako *Bandašicino kolo*, gdje posjetitelji i sami sudjeluju plešući na trgu.

HR: U organizacijskom smislu, kako vidite budućnost Dužijance? Hoće li se Dužijanca u budućnosti mijenjati odgovarajući na izazove novih vremena, primjerice u, kako ste već ranije spomenuli, smjeru razvijanja njezinih turističkih potencijala...

Osnovni smisao Dužijance, zahvala Bogu za sretno urađenu žetvu, Dužijancu je održao svih ovih godina i to je ono što želimo čuvati, sačuvati i u budućnosti prakticirati. Uvidjeli smo potrebu i mogućnost proširenja sadržaja, koji bi upotpunio dosadašnji ustaljeni program i dešavanja. Jedinstvena lokacija za *Takmičenje risara* je ideja na kojoj se u Udruzi intenzivno radi. Želja je da se osim *Takmičenja risara*, rada na starim strojevima i risarskog ručka, proširi ponuda te se osposobe prostorije za izložbeni prostor starih alata i strojeva u risu, salaš s mogućnošću uzgoja autohtonih sorti žita i drugih biljaka i životinja. Ovim projektom bi se sustavno i dugoročno u vidu turističkog proizvoda prezentirala ljepota tradicije-baštine, nacionalnog izričaja našeg naroda. Pored ovako koncipiranog programa da se Dužijanca tijekom cijele godine na jednom mjestu može prezentirati sa svim sadržajima koji ostavljaju dojam jedinstvene turističke manifestacije, Dužijanca bi dobila na kvaliteti i popularizaciji, a u budućnosti i mogućnost razvijanja strategije samoodrživosti.

HR: Glede ponovno promijeni organizator ove manifestacije?

Teško je predvidjeti što se može dogoditi u budućnosti glede organizatora Dužijance. Poznato je da su u povijesti Dužijance razne udruge i Crkva priređivali Dužijancu u raznim režimima i državnim uređenjima i da je Dužijanca u nekim periodima sasvim skromno održavana i nije imala današnji izgled. Nit koja povezuje i smisao koji se provlači svih godina je zahvala Bogu, to je jedino što Dužijancu može održati u budućnosti postojanom.

HR: Prema vašim dosadašnjim iskustvima, koji programi u okviru

SERIJAL O MULTIKULTURALIZMU, INTERKULTURALIZMU I ETNICITETU (4.)

Zavladala je tišina

Mislim da će sudbina multikulturalizma, tj. njegove transformacije u interkulturalizam ovisiti dobrim dijelom od razine demokratizacije cijelog društva, a to je proces koji zahtijeva angažiranje svih nas. Vjerujem da manjinske nacionalne zajednice imaju važnu ulogu u tom procesu, ali na žalost, ne vidim da su spremne prihvatiti taj dio odgovornosti. A time i interkulturalnost polako gubi svoju misionarsku ulogu i puni smisao

Razgovor vodio: Zvonko Sarić

Serijal o multikulturalizmu, mogućnostima interkulturalne komunikacije, te o izazovima i pitanjima identiteta i etniciteta, nastavljamo razgovorom s vijećnikom Hrvatskog nacionalnog vijeća, **Tomislavom Stantićem**.

Na više tribina, ali i kroz pisanje pojedinih novinara, češće se tvrdilo kako je u Vojvodini, umjesto interkulturalizma, na djelu multikulturalizam nacionalista, jer je u Srbiji izgrađen jedan feudalni sustav na etničkoj osnovi i da političke elite, i manjinske i većinske, podržavaju takav koncept, a to podrazumijeva praksu da se jedni drugima ne trebaju miješati u poslove. Je li to tako?

Na žalost, s dobrim se dijelom ove tvrdnje moram složiti. Nacionalne zajednice jesu pretvorene u dirigirani zabran političkih elita, prepuštene političkoj volji nekoliko pojedinaca.

Ovakav »feudalni sustav«, kako ga neki nazivaju, je upravo i sačinjen kao *deal* političkih elita manjinskih zajednica s vladajućim političkim krugovima, i to od prvih dana višestranačja u Srbiji. Princip nezamjeranja i prepuštanja manjinskim stranačkim liderima po koje mrvice s političkog stola, u značajnoj mjeri obeshrabruje pripadnike manjinskih nacionalnih zajedni-

ca za ozbiljan politički aktivitet. I, s druge strane, destimulativno utiče na svaku eventualnu zdravu inicijativu iz manjinskog korpusa.

Autonomija manjinskih zajednica jest tečevina demokracije, međutim, ona danas u Srbiji nije izraz stvarnih lokalnih potreba i želja manjinskih nacionalnih zajednica, već je njihov glas moduliran ili čak potpuno utišan na putu k centralim tijelima vlasti, kako republičkim, tako i pokrajinskim, i to, po pravilu, od strane nacionalnih vijeća, koja su nezaobilazan »filter« za svaku inicijativu s razine lokalnih zajednica. Dakle, prijenos ovlasti manjinskih nacionalnih vijeća, na razinu lokalnih samouprava, mogao bi biti dobar način za decentralizaciju rada nacionalnih vijeća u oblasti kulture, obrazovanja, informiranja i službene uporabe jezika.

Je li važno postojanje identitetskih blokova, kolektiviteta, poput nacionalnih i vjerskih? Je li takvo što suprotno pojmu građanskog? Postaje li pojam multikulturalizma, time i potencijal interkulturalizma, besmislen bez sadržaja različitih nacionalnih identiteta?

Vjerujem da osnovna ljudska prava, kao prirodni kišobran svih ostalih prava, jesu temelj svakog demokratski uređenog društva. U sklopu toga, ili kao

njihova nadogradnja, dolaze i sva manjinska, i to ne samo manjinska nacionalna, prava. I Srbija, kao društvo u tranziciji, svakako nije postigla dovoljnu razinu poštovanja tih prava, niti razinu razumijevanja pozitivne diskriminacije, kao alat za uspješno rješavanje takvih pitanja. I upravo zbog toga je veoma važna nacionalna, vjerska, rodna različitost svakog društva, kao izraz razumijevanja i tolerancije. Uobičajen kliše da je »nacionalno« suprotno od »građanskog« je nametnuta od strane političkih elita za efikasnu kontrolu i većinskog i manjinskog entiteta. Meni je neprihvatljivo da se netko uspješno bori za svoja nacionalna prava, a da zanemaruje, svoja građanska prava, ili čak bolje reći obveze. A to se upravo događa u Srbiji, i to je jedan od razloga da je građanski dijalog, kao važna poluga razvoja svakog društva, skoro potpuno utihnulo, i u okviru nacionalnih zajednica, ali i u javnoj sferi u cjelini. A interkulturalizam jest, ili bi mogao biti, važan alat i za očuvanje nacionalnih identiteta, ali isto tako i osovina komunikacije između manjinskih zajednica, te s pripadnicima većinskog naroda.

Koja su to građanska prava i obveze, a prema vašoj tvrdnji, koja se zanemaruju ili se za njih ne bore oni koji se bore za svoja nacionalna prava, ovdje i sada?

Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima UN iz 1976., garantira zemljama potpisnicama i njenim građanima širok okvir građanskih prava, bez obzira na rasnu, spolnu, jezičnu, nacionalnu, vjersku, političku ili socijalnu pripadnost. I u tom segmentu lideri nacionalnih zajednica, po pravilu, uporno inzistiraju na kršenju prava zbog nacionalne pripadnosti. Međutim, ja mislim da mi danas imamo jedan veći problem, a on se nalazi u oblasti prava na slobodno mišljenje i izražavanje. On je uočljiv i unutar manjinskih zajednica, gdje je sve prepušteno političkim strankama, a isti slučaj je i generalno u političkoj sferi, gdje nekoliko lidera partija odlučuje o svim pitanjima iz sfere javnog djelovanja. Problem je u tome, što to nije samo rezultat njihove želje za dominacijom, koja je notorna činjenica u suvremenom svijetu, već je ogromnim dijelom i posljedica nerazumijevanja običnih građana da su mišljenje i izjašnjavanje ne samo pravo, već i obveza svakog svjetsnog stanovnika planeta, bio on pripadnik manjinske ili većinske zajednice. I zbog toga je jedina tema u manjinskim zajednicama ugrožavanje njihovih manjinskih nacionalnih prava, kada se one jedino javno i očituju, dok su bilo koja druga građanska prava potpuno marginalizirana, i o

ohrabrilo i međuetničku komunikaciju. Ipak, letargija koja je uočljiva na svakom koraku, u velikoj mjeri onemogućuje veći iskorak na ovim poljima. Na taj način, ostaju nam samo pojedinačni pokušaji entuzijasta, koji ne gube nadu promovirati aktivni, interaktivni pristup rješavanju društvenih problema. Ostaje nada da će ponovno zaživjeti dijalog, razmjena iskustava, kritika i rasprava o svim aktualnim pitanjima koja nas opterećuju već desetljećima.

Ako govorimo o integrativnom multikulturalizmu, je li on moguć bez poticaja od strane većinskog naroda? Ima li prema vašem mišljenju većinski narod u Srbiji političke i intelektualne volje za takav poticaj?

Mislim da smo kao društvo po tom pitanju u dvostrukom problemu. S jedne strane, vodstva manjinskih zajednice su visoko podigle zidove svojih zabrana, čak i za pripadnike svojih zajednica koji drugačije misle, a isto tako i za druge manjinske zajednice, a posebno pripadnike većinskog naroda. S druge strane, izuzimajući Vojvodinu, u ostatku Srbije ne postoji tradicija multikulturalnosti, te time ne postoje značajniji naponi vlasti za pozitivne pomake na tom polju. A ni politički interes, spomenut na početku našeg razgovora, ne daje nadu za kvalitativne pomake na tom putu.

Ima li u ovdašnjim medijima dovoljno sadržaja-tema o multikulturalizmu i interkulturalizmu?

Pa tekstovi o ovim temama se, svakako, mogu naći. Moj je dojam da su takve teme većim dijelom inicirane od strane nevladinog sektora i malog broja ljudi koji se svih ovih godina zalažu za građanske vrijednosti, i spremni su govoriti i o temama koje predstavljaju neku vrstu tabua. Jer, političke elite pokušavaju nametnuti tezu kako su postojanjem nacionalnih vijeća riješena sva pitanja koja muče manjinske narode.

njima nema dijaloga. Zavladała je tišina. Ovakav javni diskurs, očito, odgovara onima koji kreiraju našu budućnost, tu prije svega mislim na političke elite, ali ne podcjenjujem ni šutnju intelektualne elite.

Pogoduje li segregativni multikulturalizam postojanju etničke distance?

Naravno, ne bih mogao reći da smo svjedoci intenzivne međuetničke suradnje. Svakako da tome značajno doprinosi i paralelni etnokulturni suživot, kao odrednica segregativnog multikulturalizma. Ne vidim, trenutačno, značajnije pomake na ovom polju.

Ako je na djelu tek koegzistencija identitetskih različitosti, a to jest karakteristika multikulturalizma spram interkulturalizma, zaslužuje li multikulturalizam emancipatorski oreol?

Naravno da ne. Emancipacija bi trebala predstavljati rezultat osobnog ili kolektivnog napredovanja, usavršavanja, a u našem slučaju označava samo izolaciju, getoiziranje, a koje se pokušava

predstaviti kao korak naprijed u osvajanju sloboda u jednoj nacionalnoj zajednici. Mislim da će sudbina multikulturalizma, tj. njegove transformacije u interkulturalizam ovisiti dobrim dijelom od razine demokratizacije cijelog društva, a to je proces koji zahtijeva angažiranje svih nas. Vjerujem da manjinske nacionalne zajednice imaju važnu ulogu u tom procesu, ali na žalost, ne vidim da su spremne prihvatiti taj dio odgovornosti. A time i interkulturalnost polako gubi svoju misionarsku ulogu i puni smisao.

Što mislite o tvrdnjama pojedinih novinara i publicista da se manjinske nacionalne zajednice samogetoiziraju? Je li to točno?

Dobrim dijelom se slažem. Moram priznati, ipak, i da je to rezultat i naših lutanja u ovih tranzicijskih 25 godina, gdje je jedan većinski nacionalizam proizveo mnogo manjinskih nacionalizama. I naravno da je onda rezultat takve »zaštite« nastala i getoizacija manjinskih zajednica. Problem je u tome što su se vre-

mena ipak značajno izmijenila u odnosu na početak devedesetih, ali je model samogetoizacije ostao kao veoma prihvatljiv za manjinske, ali i većinske elite, s ciljem održavanja na vlasti. A u getoiziranim sredinama, naravno, uvijek imate veoma malo, ili nimalo, inicijativa da se takvo stanje promijeni. I iz takve sredine se, onda, veoma stidljivo izlazi i traži prostor za osobnu ili kolektivnu afirmaciju u široj javnoj sferi.

Što bi za vas u praksi manjinskih političkih, medijskih, intelektualnih, umjetničkih i amaterskih scena, ali tako i onih većinskog naroda, značilo interakciju?

Značilo bi da prvo jedni drugima pružimo ruku, ali ne preko visokih ograda koje i danas postoje. Tu ne mislim prije svega na etničke zajednice, nego uopće na ljude koji drugačije misle. Odlučno otvaranje, rekao bih čak prvo i otključavanje zatvorenih vrata, uz osnaživanje osobnog aktivizma i društvenog dijaloga u sferama koje ste spomenuli u Vašem pitanju bi, vjerujem,

Zašto sve više ljudi napušta Srbiju?

ZORAN HAJTL,
predsjednik UG *Zajednica*,
Sombor

Put bez povratka

Rekao bih da smo posljednje dvije, tri godine svjedoci sve masovnijeg odlaska, prvenstveno mladih ljudi iz Sombora. Bilo je tih odlazaka i ranije, onda je prije sedam, osam godina došao jedan period kada su ljudi imali nadu da će se i ovdje nešto desiti, promijeniti na bolje, ali kako taj boljitak nije došao desio se novi val odlaska. Nema dana da se ne čuje da je netko otišao vani u potrazi za poslom, jer ovdje jednostavno nije mogao više živjeti.

Kada je riječ o mladima oni prije svega zbog školavanja odlaze u veće gradove Novi Sad ili Beograd. Većina njih se poslije završenih studija i ne vraća, jer u tim većim sredinama vide više mogućnosti za posao. No, sve je više onih koji odlaze u inozemstvo, a to je postalo učestalije od kada su ljudi s ovih prostora dobili mogućnost dobiti mađarsku putovnicu. Ta putovnica otvorila im je vrata Europske unije i za većinu njih to je bio i jedini razlog što su zatražili mađarsko državljanstvo. Po pravilu odlazi prvo »pater familias«, a kasnije kada se steknu uvjeti i ostatak obitelji. Kada jednom odu više se ne vraćaju, osim na ljetne ferije.

Po mom mišljenju oko 97 posto onih koji su otišli ili se spremaju za odlazak odlazi isključivo zbog ekonomskih razloga. Mali broj njih odlazi jer želi da vidi neke druge kulture, države.

Slična situacija je i u Hrvatskoj, s tom razlikom što je Hrvatska članica Europske unije i što samim tim njeni državljani imaju drugačiji status od naših državljana.

Z.V.

BILJANA SELAKOVIĆ
MILANOVIĆ, novinarka,
Srijemska Mitrovica

Trbuhom za kruhom

USrbiji masa ljudi da bi riješila stambeno pitanje podiže kredite u »švicarcima« ili eurima, nadajući se da će tako, s malteno doživotnim zaduženjem, uspjeti osigurati krov nad glavom. Svjedoci smo posljednjih godinu dana da je problem s kreditom u »švicarcima« eskalirao, kamate su višestruko veće od početnih, pa bi za tu količinu novca mogao se kupiti još jedan stan ili kuća skoro iste kvadrature. Zato imamo i renomirane glumce poput **Nebojše Dugalića**, koji razmišljaju da napuste sve i odele se u Kanadu. Nisu zaduženja u bankama jedini razlog zbog čega se sve više mladih, a i malo starijih, odlučuju da svoju sreću pronađu u nekoj drugoj zemlji, nadajući se da će im tamo biti lakše. Daleko od kuće, domovine, smatraju da će samo tako uspjeti osigurati svojoj djeci neku izvjesniju i mirniju budućnost. Novac je najčešći razlog za ovakve velike korake. Ima tu i avanturističkog duha, ali većina kada isproba život na »zapadu«, rijetko se odlučuje na povratak. Vrijeme je i prijavnih ispita, pa će sigurno i netko od svršenih srednjoškolaca nastaviti studije u inozemstvu, opet iz istih razloga. Mada poznajem djevojku koja završava Master studije u Milanu i razmišlja da se vrati u Srbiju! Naravno, svi joj postavljamo isto pitanje: »Jesi li ti normalna?« Na kraju, da unesem i malo romantike u ovaj tekst. Sigurno da ima i onih zaljubljenih Srijemaca koji su spremni odreći se svoje rodne njive i svog toplog doma zarad ljubavi. Jer tamo gdje ima ljubavi, sve je nekako ljepše i lakše. Pa ni to preseljenje ne padne teško.

S. D.

ZORAN ĐANIĆ,
vozač cestovnih vozila,
Sonta

Nema motiva za ostanak

Sa svojih 29 godina starosti odmah bih odgovorio protupitanjem – zbog čega bismo ostajali? Završio sam Srednju tehničku školu, smjer vozač cestovnih vozila. Poput većine pripadnika mojih generacija posao u struci koju volim mogu samo sanjati. Istina, nekoliko mojih kolega uposlilo se u transportna poduzeća, ali pod blago rečeno ponižavajućim uvjetima. Na lokalnim linijama voze tehnički neispravne autobuse, za plaću u visini minimalca. Za radno vrijeme ne smiju niti pitati. Šute, voze kako im gazdin čovjek kaže, jer im je i taj minimalac itekako potreban za život. I, dakako, sanjaju odlazak u inozemstvo. Po završetku škole pokušao sam se na nekoliko mjesta natjecati za posao u struci i na najgrublji način spoznao našu realnost, što je potpuno razbilo moje mladalačke iluzije. Ukoliko si želio drugačiji posao od gore opisanoga, morao si nekoga debelo podmazati. Odustao sam i od svoje dvadesete godine počeo raditi kod oca, zidarskoga obrtnika. Od prije nekoliko godina otac, brat i ja odlazimo i na sezonske poslove u Njemačku. Radimo na renoviranju seoskih kuća i drugih objekata. Na zaradu se ne možemo požaliti. Dobro sam informiran i o poslovima u mojoj struci u europskim zemljama. Dosta se vremena provodi za volanom, ali je to i financijski adekvatno nagrađeno. Učim njemački, već se dobro snalazim, pa se nadam da ću brzo riješiti i svoj dugoročni status odlaskom u Njemačku za poslom u svojoj struci. Otići ću, jer ovdje ne samo da ne vidim perspektivu za sebe, nego ni za generacije koje dolaze iza naših.

I. A.

RAZGOVOR POVODOM DODJELE KLJUČEVA DJEČJEG SELA DR MILORAD PAVLOVIĆ U SRIJEMSKOJ KAMENICI:

STANKO KRSTIN, DONATOR, NOVI SAD

Pomoći onima kojima je pomoć neophodna

Dječje selo *Dr Milorad Pavlović* u Srijemskoj Kamenici obilježilo je 23. lipnja punih 40 godina postojanja. Proslavi u Rektoratu novosadskog Sveučilišta pod nazivom *Selo gdje ljubav stanuje* nazočili su predstavnici ustanova socijalne zaštite, Republike, Pokrajine i Grada, te donatori, gospodarstvenici i štitičnici, bivši i sadašnji. Na svečanoj, akademiji, u slavljeničkom ozračju, za značajan doprinos radu i razvoju ove ustanove ključeve Dječjeg sela dobili su UNICEF, **Dragan Radić**, **Stanko Krstin**, **Mira Puljizević** i obitelj **Balašević**. Jedan od dobitnika, Stanko Krstin, istaknutiji pripadnik hrvatske nacionalne zajednice u Srbiji, tako je na pravi način razbio mnoge priče o samoizolaciji Hrvata u Srbiji.

Na svečanoj akademiji povodom 40 godina dječjeg sela uručen vam je ključ ove ustanove. Što on ustvari predstavlja?

Nagrada *Ključ Dječjeg sela* simbolizira uvijek otvorena vrata te ustanove za onoga tko ju dobije. Iako sam dobitnik mnogih priznanja, ovo je za mene na prvom mjestu. Godinama doniram sredstva onima kojima su potrebna, pa je tako došlo i do situacije koja me je nadahnula na pomoć Dječjem selu u Srijemskoj Kamenici. Pomažem im već više godina u nizu, ali nikada nisam želio pompu, nisam niti pomišljao da bi javnost trebala znati za to. Dovoljna satisfakcija za mene i moju obitelj bila je spoznaja da smo pomogli onima kojima je pomoć neophodna. Eto, Dječje selo je proslavilo 40 godina rada

i jako mi je godilo što su me se sjetili na ovaj način.

Kažu da ste pomagali mnogima. Kada i kako je to počelo?

Odista ne znam kada sam počeo pomagati drugima. To mi je usađeno još u ranom djetinjstvu, u roditeljskom domu, kao jedno od naših obiteljskih

je najveća, to je redovito objavljivano putem medija. Osim toga, isti iznos sam uplaćivao i dvama crkvama, Pravoslavnoj i Katoličkoj, financirao sam i više proslava Pravoslavne Nove godine u Odžacima, neka od sportskih dešavanja, te više kulturnih udruga. Jednostavno, pomažem

zarada, odnosno profit, nego i dostojanstvo, sigurnost i uvjerenje da svi imaju pravo na normalan život. Ostvarivanjem suradnje s mrežom SOS Vojvodina Unija pruža institucionalnu podršku ranjivim društvenim grupama.

Kao donator poznati ste i u okvirima hrvatske zajednice u Srbiji. Koga ste sve podupirali?

Kao vrlo aktivan član hrvatske zajednice u Srbiji sve više uviđam koliko novca nedostaje svim našim institucijama. Pomažem gdje mogu i koliko mogu. Tako od osnivanja redovito doniram određena sredstva sončanskoj *Šokadiji*, *Stanislavu Prepreku* iz Novog Sada, *Bunjevačkom putu križa*, *Glasovima orgulja u ravnicima*, knjige Hrvatskoj čitaonici. Da i HNV-u sam donirao određena sredstva za poticanje upisa u poseban birački popis, *Bunjevačkom kolu* sam pomagao i još uvijek pomažem, a već nekoliko godina, skupa s Generalnim konzulatom u Subotici, sufinanciram proslavu Dana državnosti Republike Hrvatske. Ne mogu se svega sjetiti, samo zbog priče pokušavam objasniti da je za mene normalno pomoći gdje god mogu. Na taj način doniram desetak tisuća eura na godišnjoj razini. Iako sve ovo traje godinama, o tome do sada nisam pričao u javnosti, a ne bih ni sada, da nije bilo dodjele ovoga priznanja. Kad smo već otvorili ovu temu, želim da javnost zna da pomažem hrvatsku zajednicu, kojoj pripadam srcem i dušom, ali pomažem i cijelu zajednicu u Republici Srbiji, u kojoj živim.

Ivan Andrašić

vrijednosti. Odrastanjem taj osjećaj nisam izgubio. Naprotiv, otkako imam poduzeće i malo više novca, doniram institucijama i pojedincima, za koje vidim da im mogu pomoći. Iako sam Hrvat, katolik, u Odžacima sam pomagao i izgradnju pravoslavne crkve. Na posvećenju pravoslavnoga hrama, pored ostalih donatora, pročitano je i moje ime. Svakako, redovito podmiřujem sve poreze i dorinose, a uposlenicima redovito isplaćujem zarade koje su znatno iznad prosjeka u Srbiji. Još dok sam bio u Odžacima, moja donacija općinskom Crvenom križu bila

ljudima i institucijama kojima je pomoć potrebna. Pompu ne želim, jer to ne činim zbog poena u javnosti, nego zbog toga što ove geste i mene čine srećnim.

U svojstvu predsjednika Unije poslodavaca Vojvodine sudjelujete u projektu s udruženjem SOS Vojvodina. Kakav je karakter te pomoći?

UP Vojvodine i Mreža SOS Vojvodina u ožujku ove godine ozvaničili su suradnju na poticanju društveno i socijalno odgovornog ponašanja među gospodarstvenicima, kompanijama i građanima AP Vojvodine. cilj poslodavaca ne smije biti samo

U ZAGREBU U LIPNJU ODRŽANA MEĐUNARODNA ZNANSTVENA KONFERENCIJA O MEDIJSKIM

Nove podjele medijske publike

Magične riječi u svijetu medija i medijskih politika danas su digitalizacija, fragmentacija, internetizacija. Ove su nam riječi, manje-više, danas svima poznate, no konferencija u Zagrebu ponudila je priliku da se o ovim trendovima razgovara na praktičnim primjerima zemalja naše regije, Europe i Sjedinjenih Američkih Država

»Vrijeme masovne publike je prošlo. Današnja medijska publika je fragmentirana i često nema dodira jedna s drugom. Fragmentacija se ne događa duž nacionalnih, etničkih ili kulturnoloških linija podjela, koje su postale dijelom povijesti, već su stvari koje determiniraju nove podjele, prije svega interesi publi-

sustava, suurednik s **Danielom Hallinonom**, 2004.) s kojim je postavio nove standarde u analizi i usporedbi medijskih sustava.

JAVNI SERVISI ODRŽAVAJU JAVNU SFERU

Osma međunarodna CEECOM konferencija (Centralno i Istočno europ-

loškom i digitalnom okruženju.

»Vidimo i sami kako u praksi javni servisi imaju brojne probleme. Od financiranja, do borbe za statusnu neovisnost i konstantnu borbu za uređivačku autonomiju. U Hrvatskoj pomalo, u Srbiji, Bosni i Hercegovini i drugim zemljama regije gotovo nikako se ne razgovara o izazovima digitalizacije i načinima na koje će

rom Mancinijem složili smo se kako su javni servisi, u moru komercijalnih emitera i sve više kanala i programa koji nude jeftinu i bezbrižnu zabavu, jedini način da se održi nešto što bi bila javna sfera, prostor u kojem bi mogli sudjelovati svi, komunicirati svoje identitete, potrebe, sučeljavati svoje stavove i mišljenja s drugima. No, problem je kako to osigurati u današnjoj situaciji«, rekao je Marko.

On je posljednjeg dana konferencije izložio i svoj rad koji je problematizirao politiku pluralnosti kao jedno od središnjih obilježja i karakteristika javnih servisa.

»Javni servisi moraju biti univerzalni, moraju jednako biti otvoreni za sve, i nuditi sadržaje za svakoga. Da bi to ostavari- li moraju biti pluralni. Kod nas se ta pluralnost ogleda kroz tri dimenzije – pluralnost vlasništva, pluralnost odnosno raznolikost izvora informacija, i raznolikost sadržaja u smislu žanrova, tema i programa namijenjenih specifičnim skupinama poput djece, osoba s posebnim potrebama, marginaliziranim skupinama, manjinama kako nacionalnim, tako i religijskim, seksualnim«, kaže Marko, te nastavlja kako ono što medijska zakonodavstva ne poznaju jest četvrti element pluralnosti koji se naziva »medijskom izloženošću« i ulogom medijske publike u tome. »Nije dovoljno, dakle, samo proizvoditi pluralni i kvalitetni program, vi morate publici ukazati na to da on postoji. Dakle na javnom je servisu izgraditi mehaniz-

ke, različiti ukusi kada je u pitanju program, pa i različite taktike medijske industrije koja personaliziranom ponudom privlači svakog od nas da gledamo baš određeni program«, istaknuo je na početku konferencije profesor **Paolo Mancini** sa Sveučilišta u Peruggia, poznat po svojem utjecajnom djelu *Comparing Media System* (*Usporedba medijskih*

ska konferencija o medijima i komunikaciji) održana je na temu digitalnih medijskih izazova u Zagrebu od 12. do 14. lipnja, u organizaciji Sveučilišta u Zagrebu. Sudionik ove konferencije bio je i **Davor Marko**, doktorski kandidat na Sveučilištu u Beogradu, koji se u svom izlaganju bavio budućnošću javnih servisa u promijenjenom tehnolo-

javni servisi koristiti nove tehnološke mogućnosti i konvergentno djelovati. Koja je uopće funkcija javnih servisa danas? Zašto ih mi kao građani financiramo, bilo proračunski kako je trenutačno situacija u Srbiji ili putem pristojbe kao u Hrvatskoj? Koju dodanu vrijednost javni servisi nude i kako zagovaraju javni interes? U razgovoru s profeso-

KIM IZAZOVIMA

me aktivnog pristupa publici, s njom održavati komunikaciju i animirati je. Koliko kvalitetnog programa ostane nekonzumirano zbog činjenice da ljudi ne znaju da takav program postoji.»

MEDIJSKE SLOBODE: SLUČAJ UKRAJINE I FRANCUSKE

Znanstvena konferencija okupila je više od 100 sudionika i sudionica iz Hrvatske, Srbije, Bosne i Hercegovine, regije, Europe i SAD-a, koji su u 33 različite sesije razgovarali o promjenama novinarske paradigme u digitalno doba, novim potrebama u obrazovanju novinara, promjenama u političkoj komunikaciji povezanim s digitalnim medijima i društvenim mrežama, medijizaciji, medijskoj publici, digitalnoj kulturi, participaciji i identitetu, medijskoj politici, te medijskoj pismenosti.

zemlji. Druga zemlja je Francuska, najviše zbog tragedije koja se desila kada je ubijena većina članova redakcije *Charlie Hebdo*. Kada je Ukrajina u pitanju, preko 300 novinara je ozlijeđeno i napadnuto tijekom vršenja njihova posla, desetine je ubijeno, nestalo. Ne postoje procesi da se ovi slučajevi riješe. Problem sigurnosti je vrlo izražen», rekla je Dunja Mijatović, koja je mnogo aktivnija od svojih prethodnika, a to pokazuje i statistika – samo u 2014. godini intervenirala je 289 puta u 44 zemlje, a slučajevi su bili različiti – od nasilja nad novinarima, do različitih prepreka za obavljanje novinarskog posla.

Profesor Flego je naveo neke od tema koje su regulatorna dokumenta Vijeća Europe obuhvatila, između ostalog pravo na pristup internetu, televizija bez granica, pristup informacijama, stanje medijskih sloboda u

GOSTI KONFERENCIJE IZ CIJELOG SVIJETA

Konferenciji, kojoj je domaćinom bilo Sveučilište u Zagrebu zajedno s Filozofskim fakultetom te Fakultetom političkih znanosti, nazočile su i važne osobe iz svijeta znanosti, te predstavnici institucija koje se bave medijskim slobodama, poput prof. dr. sc. **Damira Borasa**, rektora Sveučilišta u Zagrebu, profesorice **Amy Jordan** sa Sveučilišta Philadelphia, Paola Mancinija, profesora na Sveučilištu u Perugi, Dunje Mijatović, predstavnice za slobodu medija Organizacije za europsku sigurnost i suradnju (OESS), profesora i saborskog zastupnika Gvozdena Flege, potpredsjednika Parlamentarne skupštine Vijeća Europe i autora nedavno prihvaćene rezolucije i izvještaja PACE o sigurnosti novinara i slobodi medija u Europi, profesora **Slavka Splichala** sa Sveučilišta u Ljubljani, dr. sc. **Václava Štětke** s Karlovog sveučilišta u Pragu, profesora **Dominique Cardona** sa Sveučilišta Marne la Vallée (LATTs) i profesorice **Zrinjke Peruško** sa Sveučilišta u Zagrebu, predsjedavajuće CEECOM2015 konferencije.

Poseban panel, drugog dana konferencije, bio je posvećen medijskim slobodama, na kojem su govorili **Dunja Mijatović**, predstavnica za slobodu medija OESS-a, i profesor **Gvozden Flego**, potpredsjednik Parlamentarne skupštine Vijeća Europe i autor nedavno prihvaćene rezolucije i izvještaja PACE o Sigurnosti novinara i slobodi medija u Europi.

»Dvije su zemlje o kojima se danas najviše razgovara kada su u pitanju medijske slobode. Prva je Ukrajina, što zbog ratnih dešavanja, što zbog snažne propagande koja je na djelu u ovomj

Europi, internet i online mediji, zaštita djece na internetu, zaštita novinarskih izvora, javni servisi i njihovo financiranje, profesionalno obrazovanje novinara, sigurnost novinara u konfliktnim zonama. Od nedavno je Vijeće Europe uspostavilo praksu regularnog izvještavanja o stanju medijskih sloboda. Posljednji izvještaj pokazuje kako je situacija u Ukrajini vrlo ozbiljna, kako Rusija i Bjelorusija, svaka na svoj način, krše prava novinara, a da je vrlo često na dnevnom redu i Turska.

Tatjana Ljubić

Otvorenje 170. turističke sezone na Paliću

Prigodnim kulturno-zabavnim programom, uz nastup malih mažoretkinja, na Velikoj terasi na Paliću, u petak 27. lipnja je na Paliću je službeno započela 170. turistička sezona. Cijela sezona bit će u znaku obilježavanja lijepog jubileja uz brojne kulturne, sportske i zabavne manifestacije koje su planirane tijekom sljedećih ljetnih mjeseci.

Turističku sezonu je otvorio je gradonačelnik **Jenő Maglai**, naglasivši kako je kvaliteta vode u mnogo boljem stanju, prvenstveno zahvaljujući radu pročistača..

»Nedavno smo potpisali memorandum kojim se stvara mogućnost da kod Njemačke razvojne banke konkuriramo za bespovratna sredstva od oko 700 milijuna eura, namijenjenih unaprjeđenju ekološkog statusa jezera«, rekao je Maglai.

Otvorenju sezone je prisustvovao i **Miroslav Vasin**, pokrajinski tajnik za gospodarstvo, zapošljavanje i ravnopravnost spolova i u prigodnom govoru istaknuo kako je u Vojvodini povećan broj turista za 21 posto, a da Palić kao turistička destinacija značajno pridonosi ovom povećanju.

»I privatno dolazim na Palić uživajući u mjestu koje u Vojvodini jedino može zamijeniti more. Značajno je što ove godine u turističku sezonu ulazimo s Palićem kao dobitnikom nagrade u oblasti turizma *Zlatna jabuka*. Nagrada svrstava Palić u red najznačajnijih destinacija u svijetu. To je izuzetno priznanje koje otvara izuzetne perspektive. Uz ono što pokrajinska Vlada pomaže razvoj Palića i uz planove grada Subotice, ja sam uvjeren u svjetlu budućnost Palića i da će doprinos Palića dobrim rezultatima turizmu Vojvodine biti i dalje nemjerljiv«, rekao je pokrajinski tajnik.

Lijepo zvuči podatak kako je turistički promet na teritoriju Vojvodine povećan za 29 posto i sada prelazi 200 milijuna dolara.

Poduzeće *Park Palić* je na ovoj prigodnoj svečanosti dodijelilo priznanja za izuzetan doprinos razvoju Palića, a ovogodišnji laureati su: Zoološki vrt Palić, *Vinarija Tonković* i *Summer3p festival*.

HR

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merковиć i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 3. do 9. srpnja

3. SRPNJA 1883.

Rođena je **Angela Mačković**, slikarica i pedagoginja, kćerka poznatog subotičkog arhitekta, graditelja i poduzimaca **Titusa Mačkovića**. Likovnu umjetnost studirala je u Pešti i Münchenu. Upamćena je po brojnim portretima i impresionističkim figuralnim kompozicijama. Umrle je 13. rujna 1951.

3. SRPNJA 1913.

Rođen je **Dragutin Franković**, pedagog, publicist, leksikograf, utemeljivač, glavni i dogovorni urednik *Slobodne Vojvodine* (1945.), glasila Narodne fronte u Subotici. Novine su pisane hrvatskim književnim jezikom i tiskane latiničnim pismom. Poslije odlaska iz Subotice, obranio je doktorsku radnju iz pedagogije. Pored ostalog bio je urednik *Enciklopedijskog rječnika pedagogije* i drugih značajnih djela. Umro je 12. veljače 2002.

4. SRPNJA 1913.

Rođen je **Marko Peić**, književnik, sakupljač narodnih umotvorina. Jedan je od osnivača i urednika časopisa mladih bunjevačkih, odnosno hrvatskih književnika *Bunjevačko kolo*. Autor je više značajnih djela, među njima (s **Grgom Bačlijom**) *Rečnika bačkih Bunjevaca* (1990.) i *Imenoslova bačkih Bunjevaca* (1994.).

4. SRPNJA 1948.

Rođen je **Lazar Francišković**, pjesnik, prozaik, esejist, knjižničar u subotičkoj Gradskoj knjižnici. Objavio je više knjiga poezije i roman *Hodočasnik* u dva sveska. Njegovu poeziju karakterizira osmišljavanje vanjskih i unutarnjih pejzaža, te objekata

koji okružuju čovjeka. Po izričaju je lapidarna, suspregnuta, iz nje izbija ljubav prema ravnici i zavičaju.

4. SRPNJA 1997.

Nakladom NIP *Subotičke novine* i katoličkog Instituta za kulturu, povijest i duhovnost **Ivan Antunović**, objavljena je knjiga *Bunjevačko pitanje danas*, prof. dr. **Tome Vereša** (1930.–2002.), teologa, filozofa, prevoditelja i pisca, začetnika dijaloga s marksistima i nositelja najvećeg priznanja među dominikancima: magister in sacra theologia (učitelj svete teologije).

5. SRPNJA 1831.

Radi otklanjanja pogibelji od epidemije kolere, Gradsko vijeće je sjeverno i istočno od grada postavilo više stražarskih mjesta. Inače, na liniji od Čantavira, preko Kanjiže i Martonoša, do Subotice i Ötömosa djelovalo je 7 povjerenika 182 pješaka i 49 konjanika, a naknadno je postavljeno još 79 stražara.

5. SRPNJA 1931.

Rođen je **Bela Duranci**, povjesničar umjetnosti, likovni kritičar, plodan spisatelj, kustos Gradskog muzeja, pokretač Međuopćinskog zavoda za zaštitu spomenika kulture i njegov zaposlenik, višedecenijski kroničar likovnog života, pisac petnaestak djela i dnevničkih zabilježki, nesvakidašnje osobnosti značajnog eruditivnog kapaciteta, prožetog invencijom i stalnim tragalaštvom za novim i prekrtničkim poticajima.

6. SRPNJA 1975.

Subotičanka **Marija Letić**,

postala je prva sportašica u zemlji koja je preletjela 518,7 kilometara, tijekom IV. Europskog šampionata u zrakoplovnom jedriličarstvu za žene, čime je popravila svoj prijašnji državni rekord postavljen na 505 kilometara.

7. SRPNJA 1714.

Ratni savjet Carskog dvora u Beču, potvrdio je u dužnosti **Iliju Sučića**, kao kapetana Subotičkog vojnog šanca. Poslije njegove smrti 1724. za novog kapetana je postavljen njegov sin **Jakov**, koji pet godina kasnije postaje nadkapetan; 1730. podkapetana je **Đuro Sučić**, a 1734. **Luka Sučić**. Od 1741. potkapetan je i **Ranislav Krnjajski**.

7. SRPNJA 1917.

Umro je **István Iványi** (obiteljsko prezime **Ivanovszky**), gimnazijski profesor, povjesničar, kulturni djelatnik. Osim povijesti slobodnog kraljevskog grada Subotice, napisane na mađarskom jeziku, autor je još desetak vrijednih historiografskih djela o ovom podneblju. Rođen je 7. prosinca 1847.

8. SRPNJA 1773.

Odgovarajući na predstavke Gradskog vijeća Svete Marije (Subotica), provincijal Franjevačkog reda u Rimu ističe da je molba Subotičana saslušana, te da je ovdašnji samostan uvršten u slavensku provinciju. Slijedom toga, u nje će biti upućeno više slavenskih dušobrižnika.

8. SRPNJA 1968.

U Subotici je počeo IV. Međunarodni simpozij o kaj-

siji, u čijem radu sudjeluje oko 120 stručnjaka iz 18 zemalja. Na ovom skupu podneseno je 80 referata i znanstvenih saopćenja. Istraživački uradci naših eksperata i znanstvenih djelatnika visoko su ocijenjeni, glede prinosa upoznavanja s genetskim svojstvima kajsije ovog podneblja.

9. SRPNJA 1687.

Iz vojnog logora u blizini Novog Sada, izborni knez Bavorske, nadvojvoda **Maximilijan** uputio je preporuku Ratnom savjetu Carskog dvora u Beču da pod svoju zaštitu uzme katoličke Race (Dalmate, Ilire, kasnije nazvane Bunjevci), te da im dozvoli izgradnju tri palanke, po jednu u Segedinu, Subotici i Baji, gdje će ubuduće živjeti.

9. SRPNJA 1700.

Zastupnici Ratnog savjeta Carskog dvora i Dvorske komore u Beču, sporazumjeli su se da će racki narod, kako katolički, tako i pravoslavni, biti podijeljen u tri kategorije: 1. aktivne graničare, 2. veterane, to jest osobe nesposobne za vojnu službu i 3. ratare, koji ne pripadaju vojnom kontingentu, te će biti odvojeni od vojnika i kolonizirani u pustare, kao živalj podčinjen županiji.

9. SRPNJA 1918.

U 40. godini umro je **Đuro Stantić**, višestruki državni rekorder, olimpijac. Na Svjetskom prvenstvu u Berlinu 1901. stazu dugu 75 kilometara, prešao je za osam sati, 46 minuta i 24 sekunde. Na Međuolimpijskim igrama u Ateni 1906. osvojio je zlatnu kolajnu u brzom hodađu na tri tisuće metara. Rođen je 19. kolovoza 1889.

Čekajući ljepši pogled

NEKAD
i
SAD

Na uglu ulica Maksima Gorkog i Matije Gupca nema više stare zgrade, ali nije podignuta niti nova. Godinama je prostor omeđen tek graditeljskom ogradom i neuređen, u tako prometnom, najužem središtu grada, nadomak Gradske kuće. Nije čak niti jedini u staroj gradskoj jezgri, gdje su urbanistički planovi i stvarnost u raskoraku i na čekanju. Ali, što se onda u međuvremenu, od rušenja jednog do zidanja drugog objekta, pogotovu kada ih dijeli razdoblje od nekoliko godina, takav prostor ne oplemeni makar travnjakom? Što je mala investicija za ugodniji ambijent i osjećaj svih.

Ni stara zgrada se nije mogla podičiti ljepotom, a nestala je nakon požara. No i tako ruinirana, dugo je bila prodajni prostor *Trgoprometa*, jedna od brojnih trgovina u tadašnjem prodajnom lancu ove tvrtke. Za ovaj dio Ulice Matije Gupca, nekada Sudarevićeve, stariji sugrađani vezuju i predratni dućan i time podužu trgovačku prošlost.

Trgovina je Ulicom Matije Gupca prije nekoliko desetljeća bila više raširena nego danas. Osim poslovnih prostora koji su i danas nanizani s obiju strana ulice, ovdje je bila i »zelena« tržnica, ne svaki dan, nego u utvrđene tržničke dane, kakva je tada bila praksa i na drugim tržnim lokacijama. Kasnije je tu kratko vrijeme bio autobusni kolodvor za prigradske linije.

»Repovi« stare tržnice pojave se svake jeseni kada prodavači iznesu pečeno kestenje na kraju Ulice Matije Gupca kod Somborskog puta.

K. K.

21

DUŽIJANCA 2015.: STIPAN KUJUNDŽIĆ, VIŠESTRUKI PRVAK NATJECANJA RISARA

Bez dobre kose ne možeš biti dobar risar

Iako mu poljoprivreda nije osnovno zanimanje, **Stipan Kujundžić** je godinama neprikosnoveni pobjednik natjecanja risara koje se u sklopu zajedničke proslave žetelačkih svečanosti – Dužijance svake godine održava na posvećenoj parceli izabranog domaćina. I ove godine će, jer je njegov sin **Marinko** (kojem je prepustio obiteljsko mjesto u natjecanju) spriječen, ponovno sa svojom risarušom izaći na start natjecanja najboljih majstora risa i na parceli **Stipana Šarčevića** pokraj Žednika pokušati još jednom obraniti primat prvog među njima.

»Odrastao sam na selu, u Maloj Bosni pokraj Subotice, i od malih nogu sam zavolio sve

u vezi risa. Nije me zapadalo da kosim ali *uže* sam morao bacati«, nasmijao se Stipan sjećajući se svojih početaka u polju iz danas pomalo dalekih šezdesetih godina prošloga stoljeća i započeo priču kako se uključio u ovaj lijepi običaj ovdašnjih bunjevačkih Hrvata.

NATJECANJE RISARA

Pokojni **Stipan Romoda** me 1991. godine pozvao da dođem i vidim kako izgleda natjecanje risara. Došao sam i pobijedio. I tako je bilo na svim sljedećim natjecanjima, sve dok nisam ustupio mjesto svom sinu Marinku. Pa smo se sada podijelili, kada on ne može onda ja uskačem, a tako

će biti i na ovoj Dužijanci 2015.

Na naše pitanje kako bi kao višestruki šampion pojasnio značaj natjecanja risara, Stipan odmah ističe jednu veoma važnu činjenicu:

»Ris je simbol djelatnosti koja je hranila cijelu obitelj i ovo natjecanje je lijepi način podsjećanja na vremena kada se letina ubirala na ovaj starinski način. Za natjecanje risara je važna želja i volja sudionika, jer ako toga nema onda je sve uzalud. Natjecati se znači i jako voljeti tradiciju i običaje naroda iz kojeg si potekao.«

Koliko je vremena potrebno za šampionsku dionicu na natjecanju risara?

»Za parcelu veličine 10 x 15 m ne treba nam više od 20 minu-

ta za kompletno urađen posao. Kad smo bili u Županji na jednom sličnom risarskom natjecanju (kod nas se radi 18 stopa u *križ*, a kod njih u dva *deveterca*) gledajući ostale natjecatelje koji su dionicu radili za petnaestak minuta, kažem mojoj risaruši: 'Ružo, mi ovo možemo uraditi za plafon deset minuta'.

Na koncu smo bili gotovi za sedam minuta, a televizijska ekipa nije čak stigla ni kameru postaviti ne očekujući da ćemo završiti tako brzo.«

DOBAR PRLJ – DOBRA KOSA

Interesiralo nas je na koji način se risarski prvak priprema

TRADICIJA

»Kada sam u polju i radim ris kao da se vraćam stotinama godina unazad u prošlost mojih predaka i ponosan sam što mogu biti dio naše lijepe tradicije«, kaže Stipan

za natjecanje i postoje li neki specijalni momenti koji pridonose brzini i kvaliteti obavljenog posla na posebno odabranoj parceli izabranog domaćina.

»Prva stvar za dobar nastup je dobra kosa, jer ako nemaš dobru kosu onda ne možeš ni biti dobar risar. Znači mora se dobro namjestiti *prlj*, on je i suviše važan da bi risaruša mogla lakše raditi. Bez dobrog *prlja* nema ni dobrog rezultata. Zatim dobru kosu čini i dobro držanje, najbolja se izrađuju od tzv. krunice, žilave grane koja se ne da lomiti i dobro se savija i trebalo bi biti neke prosječne dužine do 1 metra. Dužina je važna zbog usklađivanja i podešavanja *prlja* s visinom žita, jer ako pogledamo bolje *prlja* na kosi

je ono što je heder na kombajnu. Onamo motovilo vuču unutra, a ovdje tebi *prlja* slaže.«

TEHNIKA

Dobar hvat risara i njegova tehnika kojom zahvata žito u mnogome odlučuju o brzini, ali i kvaliteti otkosa. Što je po Stipanu Kujundžiću presudno za dobar odrađen posao?

»Sve ovisi od samog žita. Ako je žito jako gusto ne možeš široko hvatati jer risaruša nema gdje poslagati snopove, a ako je život slabije i možeš izdržati tempo, onda može i širi otkos. I opet ovisi puno i od kose, hoće li ona sve uspjati poseći i važno je dobro prosjeći ispod da risaruša

ne grabi nogama. Jer, ako ona zagrabi nogama onda je to vrlo nezgodno, zgazi ga i poslije imaš veliku muku kositi ga.

Također za dobar ris su izuzetno važni i dobri vremenski uvjeti, što je toplije to je bolje. Zato su nekada naši ljudi nosili te široke hlače – gaće, jer one su toliko široke i kako se ti krećeš u njima struji zrak i uopće ti nije vruće.«

RISARUŠA

Uvijek se u prvi plan stavlja risar, pobjednik natjecanja, ali u pobjedi velikog udjela ima i njegova risaruša bez koje zasigurno ne bi bilo ni pobjede. Koliko važno imati dobru i spretnu risarušu?

»To je timski posao, kada govorimo o natjecanju risara. Ako risar dobro pokosi, dobro složi, risaruša stiže i povezati otkos, jer praktično kada risar radi posljednji posljednji otkos život je skoro već povezano. Ali sam risar nije dobro poslagao, risaruša ne može povezati i stvara se zaostatak u vremenu. Bez dobre risaruše nema ni dobrog rezultata, niti kvalitetno odrađenog posla«, na koncu je istakao risarski šampion Stipan Kujundžić.

Hoće li i ove godine biti najbolji vidjet ćemo uskoro na ovogodišnjem natjecanju najboljih risara na parceli **Stipana Šarčevića** pokraj Žednika.

Dražen Prčić

SREDIŠNJA PROSLAVA GERARDOVA 2015 U SOMBORU

U službi svakog čovjeka

Svečanom svetom misom koju je predvodio subotički biskup msgr. dr. Ivan Penzeš, u karmelićanskoj crkvi u Somboru 24. lipnja proslavljeno je Gerardovo 2015. Taj se dan slavi kao obljetnica smrti oca Gerarda Tome Stantića, koji je jedini kandidat za sveca iz Bačke

Svečanom misnom slavlju nazočili su vjernici iz Sombora, Subotice, Monoštora, Berega, Lemeša, Selenče i drugih mjesta. Propovijedao je otac **Jakov Mamić**, generalni vikar Vojnog ordinarijata u Republici Hrvatskoj. On je za oca **Gerarda Tomu Stantića** rekao kako je bio čovjek koji je živio u XX. stoljeću, ali nam je uputio poruku za XXI. stoljeće. »Njegov govor je pun svjetla, jer je u dodiru sa samim svjetlom, pun oprosta, milosrđa i ljudske topline. Otkrit ćemo da su drugi ljudi za oca Gerarda bili sve i on je sebe razumio kao ponudu ljudima«, kazao je otac Mamić. On je podsjetio na tri načela oca Gerarda, a to su unutrašnja sloboda, vjerovanje u blaženstvo i otvorenost životu.

Središnje slavlje Gerardova završeno je molitvom na njegovu grobu, koju je predvodio biskup Penzeš uz dvadesetak svećenika. Ovogodišnja proslava Gerardova počela je 17. lipnja, a središnja proslava na mađarskom jeziku bila je 23. lipnja, a dan kasnije na hrvatskom.

OTAC HRVATSKOG KARMELA

Otac Gerard Tomo Stantić je svećenik u karmelićanskoj crkvi u Somboru bio 53 godine. »Bio je svećenik, propovjednik, izvanredni ispovjednik i skrbnik za bolesnike u gradu i po salašima. Toliko je bio voljen da je na njegovu sprovodu bilo 10.000 ljudi. Želimo svake godine poticati vjernike na njegovu uspomenu. Važno je reći da je taj

čovjek ekumenski čovjek i služio je svakom čovjeku, jer za njega je svaki čovjek bio stvorenje Božje za kojeg on živi«, kaže otac **Mato Miloš**, vicepostulator kauze oca Gerarda Tome Stantića. Otac Gerard rođen je 1876. godine na đurđinskim salašima, a preminuo je 1956. godine u Somboru. U Sombor je došao kao mladi karmelićanin 1904. godine, gdje je bio jedan od utemeljitelja karmelskog reda. Otac Gerard zaslužan je i za širenje karmelskog reda na tlo Hrvatske. Prvi razgovori počeli su uoči Drugoga svjetskog rata s kardinalom **Alozijem Stepincem**, a želja oca Gerarda ostvarila se 1959. godine.

KAUZA ZA PROGLAŠENJE SVETIM

Otac Gerard Tomo Stantić jedini je kandidat za sveca iz

Bačke. Kauza za njegovo proglašenje svetim započela je 1985. godine službeno u Subotičkoj biskupiji. »Završena je 2004. godine, kada smo sve prosljedili u Rim da na kongregaciji za svete ispituju je li njegova svetost i krepost autentična da bi on mogao biti podignut na oltar. Svjedočanstva ljudi koji su ga se sjećali sakupljali smo od 1985. godine. Sve smo zabilježili, a bilo je osamdeset živućih svjedoka, i to smo sve, zajedno s dvadesetak tomova njegovih spisa, poslali u Rim da bi oni vidjeli jesu li ta svjedočanstva autentična ili nisu. Sada je zadaća da teolozi, peritusi duhovnosti, morala, vjere ispituju to što je on pisao, govorio, što su drugi o njemu svjedočili. Dok oni u Rimu rade, mi molimo Boga po zagovoru slugе Božjeg oca Gerarda da nam usliši molitve ili da učini kakvo čudo. Na primjer, netko je bolestan

i liječnici su rekli da medicina za njega više nema lijeka. Onda obitelj kaže – ako ovozemaljski liječnici nemaju moći, ima Bog. Ocu Gerardu moli se po devet dana, jedanput, dva puta, tri puta, koliko treba, dok ga ne zazovemo. Dogodilo se ovdje nekoliko takvih slučajeva koji bi bili čudo, ali nisu čudo. Za čudo se traži izvanredna stvar. Prvo otpisani, drugo, ljudi su molili i dogodilo se čudo da je taj otpisani zaživio, i treće, da se nije više razbolio nego ostao živ. Zato mi zovemo liječnike neka oni kažu prema nalazima liječničkim svoje mišljenje i to šaljemo u Rim i onda tamo liječnici gledaju je ili nije čudo. Nikada Crkva neće nikoga proglasiti blaženim i svetim ukoliko Bog s neba ne da znak da je on Božji ugodnik i da on ima moć zagovora, pa i takvoga čuda«, kaže otac Miloš.

Z. Vasiljević

NATJEČAJ

Karmelićanski samostan u Somboru, Vicepostulatora slugе Božjega oca Gerarda Tome Stantića i Katehetski ured Subotičke biskupije raspisali su ove godine likovni natječaj *Isusov križ, naša kruna*, a zadaća je bila da djeca nacrtaju jednu postaju križnoga puta. Na natječaj je pristiglo više od 600 radova djece iz Subotičke biskupije. Najuspješniji autori, njih šestoro nagrađeno je izletom u Remete.

VLČ. JOSIP PEKANOVIĆ: ČETVRT STOLJEĆA U ŽUPI PRESVETOG TROJSTVA U SOMBORU

Svećenik, župnik, dušobrižnik

Na prigodnoj duhovnoj večeri priređenoj u subotu, 27. lipnja, slikom, riječju, pjesmom i igrokazom župljani su predstavili četvrt stoljeća rada svog svećenika. **Josip Pekanović** je za svećenika zaređen 1977. godine, a prva služba bila mu je u Bajmaku. U rodni Sombor vraća se 1986. godine u župu Svetog križa, a 1990. godine preuzima župu Presvetog trojstva. Uz službu župnika, obavlja i službu dekana somborskog Dekanata, profesora katehetike na Teološko-katehetskom institutu u Subotici, te profesora vjeronauka u Somboru.

Somborski kroničar **Milan Vojnović** podsjetio se tih 90-tih godina kada je Sombor na pravi način pokazao kako treba izgledati suživot svih njegovih građana. »U Somboru su se tih godina održavale duhovne večeri, a jedan od onih koji su odmah prihvatili ideju održavanja duhovnih večeri u slavu mira, jedinstva u razumijevanja bio je župnik Pekanović. Somborci su tih godina branili svoj grad i njegovu povijest koju su stvarale generacije«, kazao je Vojnović.

Kako je proteklo 25 godina župničke skrbi za svoju župu prikazali su mlađi vjernici. Bila je to prigoda za podsjećanje na Smotru dječjih župskih zborova Subotičke biskupije *Zlatna harfa*, kojoj se odmah priključila i somborska župa, na brojne susrete somborske mladeži na hodočašćima i susretima mladih s vjernicima iz drugih sredina... No, župnika je u ovih 25 godina čekalo i mnogo posla na obnovi objekata župe. Prva je, 2005. godine obnovljena kapela Svetog Ivana Nepomuka, spomenik nulte kategorije. Godinu dana kasnije uz potporu grada Sombora obnovljen je krov crkve Presvetog trojstva, uz

pomoć vjernika iz Nenadića i Gradine uređeno je dvorište župne kuće, obnovljena je kapela u Čičovima, kapela na Velikom katoličkom groblju, obnovljena je crkva Svetog trojstva... Prije pet godina crkvi je vraćeno prizemlje župne kuće je oduzeto poslije Drugog svjetskog rata. Ali to je samo dio onoga što je za proteklih 25 godina za župnu zajednicu uradio vlč. Josip Pekanović.

»Srce mi je puno zahvalnosti da sam za ovo vrijeme zajedno s drugima mogao nešto uraditi. Izdvojio bih ovdje dvije stvari. Jedna je briga o duhovnom životu zajednice, mislim da je to najvažnije i to mi je uvijek bila prvotna misao i prvotna obveza. Ono što sam osim toga pokušao još ostvariti, u suradnji s drugim ljudima, je obnova objekata koji su bili zapušteni«, kazao je vlč. Pekanović.

Obilježavanje obljetnice nastavljen je u nedjelju, 28. lipnja, misom zahvalnicom koji je osim vlč. Pekanovića služilo još nekoliko svećenika.

Z. Vasiljević

TJEDAN U BAČKOJ

Komarci

Ako pitate Somborce što ih ovih dana najviše muči, odgovor će biti - komarci. Možda zvuči čudno da u gomili drugih problema najveći mogu biti baš komarci, ali tako je. Na sve one druge probleme izgleda smo se već navikli, postali su naša svakidašnjica i nekako smo valjda i naučili nositi se s njima. A sada, kada bi mali odušak od tih problema mogla biti neka šetnja stazom kraj kanala ili Dunava, sjedeljka u nekom lijepom vrtu, ribičija... e ne može, i to zbog komaraca. Izgleda da nismo u stanju izboriti se niti s komarcima, a kako ćemo onda s drugim, većim nedaćama.

Kažu, zaprašivanje komaraca obavljeno je prije oko mjesec dana. Ja doduše to vidjela nisam, a niti primijetila da je ova napast nešto manja. Izgleda da moje mišljenje dijele i drugi, pa su pritužbe izgrizanih Somboraca i onih iz okolnih sela, pogotovo onih koja su u blizini kanala i Dunava, stigle i do Gradskog vijeća koje je zaduženo obraniti nas od te napasti. A ta obrana sastoji se u tome da se angažiraju oni kojima je to posao, a načina je raznih. Ako je već spomenutog zaprašivanja i bilo, izgleda da je tako traljavo urađeno da praktički efekata nikakvih nema. Osim vjerojatno po gradsku kasu koja je olakšana (da ne nagađam) za nekoliko desetina tisuća dinara, koliko treba platiti izvođačima radova za »obavljeni« posao. Po meni bi se svatko tko odgovorno troši novac trebao postarati da vidi kakvi su efekti urađenog i da u skladu s time traži da se sve ponovi ili da uskrati plaćanje ugovorene cijene zbog neodrađenog posla. Iskreno se nadam da će tako biti i u ovom slučaju.

Opet iskreno, meni kao laiku nije jasno zašto se više ne koristi larvicidni tretman, odnosno zašto se ne uništavaju larve komaraca. Sada kada su izašle generacije i generacije ovih malih napasnika posao se obavlja s upitnim efektima, i troškovi se samo uvećavaju.

No, kanda ima nade za nas izgrizene, jer izgleda da ove male krvopije ne zarezuju puno ni općinske dužnosnike, pa su ovi zaključili da je »potrebno dati prijedlog za prevazilaženje postojećeg stanja sukladno zaključenim ugovorima s izvođačima radova«. U prijevodu to prevazilaženje postojećeg stanja znači da bi do 10. srpnja trebalo obaviti nove tretmane. Kada, ovisi o vremenskim uvjetima. A po pravilu, kada treba vrijeme ne ide na ruku, tako ćemo izgleda još daniima trpjeti napast komaraca.

Ostaje još i da se nadamo da će, kako se to kaže, izvođači radova ovoga puta posao obaviti kako treba i da će konačno barem jedan od problema Somboraca biti riješen.

Z. Vasiljević

DANI POLJA U SRIJEMU

Unaprijediti rad poljoprivrednih službi

Mnogi misle kako znaju sve o poljoprivredi, a poljoprivreda je zanat kao i svaki drugi i čovjek mora dobro proniknuti u tajne zanata, da bi uspješno radio», kaže Žarko Surić

Proteklog su tjedna, nakon Rume, i u Velikim Radincima, mjestu srijemskomitrovačke općine, održani *Dani polja strnih žita i herbicidnih ogleda*, kojem su nazočili mnogobrojni poljoprivredni proizvođači, predstavnici zadruga i sjemenskih kuća. *Dani polja strnih žita i herbicidnih ogleda* održavaju se svake godine na oglednim poljima u Srijemu, u organizaciji poljoprivrednih stručnih službi općina, a višestruki značaj se ogleda u tome što poljoprivredni proizvođači imaju priliku upoznati sorte i kulture, kao i da se klijenti i suradnici upoznaju s rezultatima rada iz prethodnog perioda. Također, bila je to prilika da se naprave i planovi za sljedeće aktivnosti na teritoriju četiriju općina koje pokriva mitrovački institut.

EDUKACIJA POLJOPRIVREDNIKA

Prema riječima organizatora, veoma je važno unaprijediti rad poljoprivrednih stručnih službi, jer je to zahtjev Europske unije. Veoma je važno educirati poljoprivrednike o novim tendencijama u proizvodnji. Upoznati ih s novim sortama, agrotehnikom, sredstvima za zaštitu bilja, a prema rezultatima koje poljoprivredni proizvođači iz Srijema ostvaruju na svojim poljoprivrednim dobrima, zaključak je da postoji dosta rekordera u proizvodnji, što govori kako su poljoprivrednici dobro educirani i da prate struku: »Jedan od

vrlo važnih trenutaka na *Danima polja* je taj, što se na jednom mjestu okupi veliki broj ljudi iz poljoprivredne struke, te se mogu razmijeniti iskustva i sklopiti nova poznanstva, a sve u cilju boljeg budućeg rada. Naša suradnja s poljoprivrednicima je veoma dobra. Mi pokriva-
mo četiri općine i surađujemo

sa svim poljoprivrednicima. Mitrovačka je općina više zastupljena i posvećena njihovom gospodarstvu. Međutim, u nekoj perspektivi, trebalo bi suradnju s drugim poljoprivrednicima poboljšati, kako bismo i njima predložili inovacije. To je dvosmjerna suradnja, prvenstveno radi poljoprivrednika. Samim

tim što posjećujemo poljoprivredna gazdinstva, imamo uvid što se događa na terenu. Nadam se da registrirani poljoprivredni proizvođači koje posjećujemo, imaju koristi od cijele te priče, a mi dalje prosjeđujemo naše izvještaje resornom ministarstvu i pokrajinskom tajništvu, tako da i oni mogu imati uvid što se

OČEKUJU SE DOBRI PRINOSI

Kiša je pogodovala pšenici i prema riječima stručnjaka ona sada dobro izgleda. Narasla je, klas se pojavio i mijenja boju: »Ječam se žanje već uvelike, a žetva pšenice najranije sorte trebala bi početi već krajem mjeseca. Kasnije sorte imaju veći potencijal za prinos. Međutim, njih obvezno udari neki toplinski udar, neka oluja i rijetke su godine kada one bolje uspijevaju od ovih ranijih sorti. Srednja rana sorta je neka sredina koja na dugi rok, za desetak godina, bude bolja nego kasne sorte. Što se tiče prinosa, računam da ćemo na našim oglednim poljima imati raspon prinosa od 6 do 8,5 tona. Nekad se kreće i do 10 tona, a u nekoj široj proizvodnji raspon prinosa je kod onih lošijih sorti 4 – 4,5 tona, do onih ultradobrih do 8 tona. Sve ovisi o vremenu«, istaknuo je **Zoran Martinović** ispred PSS Srijemska Mitrovica.

događa na terenu», rekao je **Žarko Surić**, direktor Poljoprivredne stručne službe u Srijemskoj Mitrovici.

KIŠA POGODOVALA RATARI-MA

Početkom mjeseca, na srijemskim je oranicama palo oko 60 litara kiše po metru četvornom. Nakon sušnog perioda, kiša je poboljšala stanje vlage u zemljištu. Pšenici je vlaga dobro došla, dok je kukuruz na pojedinim mjestima stradao, posebice tamo gdje je bila elementarna nepogoda, poput šidske općine. Prema riječima stručnjaka iz domene poljoprivrede, na oglednim poljima u srijemskomitrovačkoj općini kukuruz se nalazi u dobrom stanju. Trenutačno se nalazi u fazi intenzivnog porasta. Dovoljno je osigurano vlagom i bilo bi poželjno da bude još padalina: »Kritičan period za kukuruz, kada je u pitanju zahtjev za vlagom, jest 20 dana prije i 20 dana poslije pojave metlice. Bilo bi poželjno da tijekom lipnja i srpnja kukuruz bude dovoljno osiguran padalinama i da temperature budu nešto niže. Za sada kukuruz izgleda odlično na parcelama na teritoriju Srijema, a padaline će dobro doći usjevima«, rekao je **Vladimir Marić** iz Poljoprivredne stručne službe Srijemska Mitrovica. Što se tiče sjetvene kulture, ove je

godine kukuruz posaden na 119.000 hektara i to su površine koje su bile i prošle godine. Ove godine u Srijemu ima nešto manje zasijane šećerne repe u odnosu na prošlu godinu, oko 8.500 hektara: »U Srijemu se inače sije između 12 i 14.000 hektara šećerne repe. Suncokret je na nešto više parcela posaden, kao i soja. Došlo je jedino do smanjenja zasijanih površina pod šećernom repom. Što se tiče zaštite, ratari bi trebali zaštititi kukuruz od korova, jer se sada javlja problem od kukuruznog plamena«, istaknuo je **Vladimir Marić**.

VAŽNA SURADNJA S POLJOPRIVREDNICIMA

Kako ističu u Poljoprivrednoj stručnoj službi, postoji dobra suradnja između njih i poljoprivrednika. Neki od njih sa stručnjacima iz domene poljoprivrede surađuju redovito, konzultiraju se svakodnevno prilikom svake bitne operacije: izbora sortimenta, pesticida i drugog. Međutim, ima još dosta ljudi koji ne koriste usluge Poljoprivredne stručne službe, iako su one za poljoprivrednike potpuno besplatne: »Mnogi misle kako znaju sve o poljoprivredi, a poljoprivreda je zanat kao i svaki drugi i čovjek mora dobro proniknuti u tajne zanata, da bi uspješno radio«, kaže **Žarko Surić**. Ogledna polja su ujedno prilika da i se resorna ministarstva upoznaju o tome što se događa na terenu, kako bi ministarstvo moglo pomoći poljoprivrednim stručnim službama, ali i proizvođačima. A što o tome misle poljoprivredni proizvođači, upitali smo jednog ratara iz Vojke: »Imam zasijano 2,5 hektara pod pšenicom. Odlično sada izgleda. Jako je važno slušati savjete poljoprivrednih stručnjaka, redovito ih pozovem da se konzultiram, jer ne vrijedi drugačije. Savjeti su mi od velikog značaja i oni mi samo pomažu da uvećam prinos«, kaže **Radislav Grujić**, poljoprivrednik.

Sudeći po procjenama stručnjaka, u Srijemu se prema prvim analizama očekuje dobar prinos ratarskih kultura. Iako sve ovisi o vremenskim prilikama, ratari iz Srijema se nadaju dobroj i rodnoj godini, kako bi mogli pokriti osnovne troškove i započeti proizvodnju i za sljedeću godinu.

Suzana Darabašić

TJEDAN U SRIJEMU

Mizerna fer procjena

Svjesni smo činjenice da se državnim medijima približava krajnji rok za privatizaciju. Jedan od njih je i lokalni radio, točnije Javno poduzeće za radiodifuznu, novinsku i izdavačku djelatnost *Radio Šid*. Na posljednjoj sjednici lokalnog parlamenta Općine Šid vodila se višesatna polemika koja se odnosila na ponovnu fer procjenu tog javnog poduzeća, prema kojoj fer vrijednost imovine iznosi 8.620.000 dinara, fer vrijednost kapitala 838.000 dinara ili 6.928 eura. Prema mišljenju mnogih vijećnika to je veoma mizerna cijena, tako da se od strane pojedinih oporbenih vijećnika mogao čuti prijedlog da se vijećnici odreknu svojih vijećničkih dnevnica i kupe *Radio Šid*. Prema prijedlogu vijećnika LSV-a **Predraga Bekereka** trebalo bi da svatko da dnevnicu i pol kako bi se kupio *Radio Šid* i da se onda program podijeli stranački. Bila je to samo šala, ali da je cijena mala, priznat ćete da jest. Tako je istaknuo i direktor *Radio Šida* **Nikola Vidić** koji je vijećnike zamolio da usvoje ponovljenu procjenu fer vrijednosti, kao i usvojeni model privatizacije javnom aukcijom, u suprotnom to će poduzeće biti likvidirano. Neki od vijećnika su izrazili bojazan da će, ukoliko se bude ponovno vršila procjena vrijednosti, neki još morati i doplatiti tome tko bude kupio *Radio Šid*. Kako se moglo čuti, 7.000 eura prema nekoj procjeni koštaju samo ploče, a prijedlog samostalnog vijećnika dr. **Željka Fajfrića** bio je da se ne usvoji taj prijedlog jer općina time ništa ne gubi i ako to poduzeće ode u likvidaciju. Netko se ipak zapitao – a što će biti s 23 zaposlenih, koji u neizvjesnosti čekaju što će se desiti nakon privatizacije i hoće li ih novi vlasnik zadržati na radnim mjestima? Naravno da se njih ništa ne pita, a zakon je zakon i mora se poštovati. Netko se ipak sjetio i nacionalnih manjina, točnije informiranja javnosti na jezicima nacionalnih manjina. Ova je medijska kuća emitirala program na rusinskom i slovačkom jeziku, a u najavama je bilo emitiranje programa i na hrvatskom jeziku. Moglo čuti da vodstvo ovog medija nije poduzelo ništa kako bi dobilo podršku vijeća nacionalnih manjina. Urednica *Radio Šida* demantirala je tu tvrdnju iznoseći podatak da posjeduje dopis podrške i protivljenju privatizaciji vijeća slovačke i rusinske nacionalne manjine, ali je to sada beznačajno. Obveza budućeg vlasnika jest da pet godina zadrži istovjetni program, ali sadržajno, nitko ne garantira. Definitivno i ovaj javni servis ide u privatizaciju, a kakva će biti daljnja sudbina poduzeća tako i zaposlenih, vidjet će se.

S. Darabašić

PROBLEMI TURISTIČKO-UGOSTITELJSKIH RADNIKA

Ostati ili otići?

Turističko-ugostiteljski radnici u Srbiji i Hrvatskoj u sličnim su problemima. Podudaran model privatizacije nekada vrlo uspješnih poduzeća i njegovo visocanstvo novac u očima i željama novih gazda, srozale su uposlenike u ovoj grani na prilično niske grane.

RADNICI PODCIJENJENI

Radnici prehrambenih i ugostiteljskih profila u Srbiji još uvijek su vrlo podcijenjeni. I danas je u dobrom dijelu puka ukorijenjeno razmišljanje da, recimo, kuhar ili kuharica može biti bilo tko, ženskima je to i dužnost, a muškarci su i tako Bogom dani za roštilj i kotlić. U pojedinim krajevima Srbije, pa i Vojvodine, na kuhare muškog spola još uvijek se gleda vrlo posprdnno, konobarice i kuharice u dobrom dijelu prati glas žena lakoga morala, a skupa s mesa-

rima, pekarima, slastičarima i prodavačima, plaćeni su mizerano. Razumljivo, vrlo rijetki hoće javno progovoriti na tu temu, plašeći se neželjenih sankcija od strane nemilosrdnih poslodavaca. Javna je tajna da u Srbiji, čak i u najvećim gradovima, veliki broj radnika pobrojanih profila radi na crno, za mizerne nadnice. Taj status podnose zbog toga što su prinuđeni, jer je tržište rada prepuno neuposlenih svih obrazovnih profila. Vrlo je česta i pojava da među uposlenima ima najmanje stručne radne snage. To je natjeralo mnoge pripadnike mlađih generacija na odlazak van granica, kako bi našli spas u struci koju su izučili i kako bi od svojega rada komotno živjeli.

Tridesetogodišnji **Nikola Žučak**, izučeni mesar, jedan je od rijetkih koji ne razmišljaju o odlasku. »Završio sam Srednju poljoprivrednu školu prehrambenog smjera, profil mesar. Taj

posao sam izučio zbog toga što ga volim i radim ga s užitkom. Već i moje, a osobito mlađe generacije izbjegavaju izučavanje časnih i poštenih zanata, jedino iz razloga što su kod nas mizerno plaćeni. U mojoj struci plaće u privatnom sektoru su, u odnosu na znanje i uloženi rad, a osobito radne uvjete, nezamislivo male. Mesari su bolje plaćeni u svim zemljama u okruženju, a u zapadnim zemljama čak i jako dobro. Zbog toga je veliki broj mojih kolega potražio uposlenje u zapadnoj Europi. Po pričama starijih kolega, da se zaključiti kako je prije ratnih devedesetih bilo vrlo isplativo raditi ovu struku u velikim klaonicama, uz puno bolje radne uvjete nego danas u privatnom sektoru. Loša privatizacija dovela je do raspada tih velikih poduzeća, do ostajanja bez posla velikog broja dobrih, stručnih radnika. Novi vlasnici, privatnici, gledali su samo na

svoju zaradu, pa su počeli upošljavati nestručnu radnu snagu, dakako za vrlo niske nadnice, što je u velikoj mjeri degradiralo ovo zanimanje. Ja sam ostao, nisam poput velikog broja mojih kolega potražio kruh vani. Mislim da ima nade za nas, da u ovoj državi postoje snage koje još uvijek mogu dovesti do pozitivnih promjena. Spreman sam boriti se za boljitak, za stvaranjem dobre osnove, koja će našoj djeci omogućiti da ostanu ovdje gdje su rođeni. No, nisu dovoljni samo šminkerski zahvati u zakonima koje nitko neće poštovati, potrebno je korjenito mijenjati svijest ljudi. Kad budemo shvatili da diplomirani ekonomist ne može napraviti kobasicu kakvu napravim ja, da je konobarica radnica koja pošteno zarađuje kruh za obitelj, da kuhar nije svako tko stane za štednjak i da ne navodim dalje, počet ćemo poštovati i sve društvene norme.

Nisu dovoljni samo šminkerski zahvati u zakonima koje nitko neće poštovati, potrebno je korjenito mijenjati svijest ljudi * Privatizacija je i u Hrvatskoj poprilično unazadila kvalitetu radnika angažiranih na poslovima vezanim uz turizam * Plaće su nam bile prilično visoke u odnosu na druga zanimanja

To je proces koji zahtijeva svoje vrijeme, ali i proces za kojega je potrebna prije svega politička volja svih čimbenika ove države. Sve dok strukture na vlasti zbog straha od gubitka sigurnih glasača budu izbjegavale uraditi radikalne rezove, napretka u ovom smjeru ne može biti«, kaže Nikola Žučak.

PRIVATIZACIJA

Svoje umirovljeničke dane **Ana Tudor** kroz veći dio godine provodi u rodnoj Sonti. Mirovinu je zaslužila radom u turizmu i ugostiteljstvu, a dobre ideje rođene na temelju bogatoga iskustva nastoji usaditi i svojim Sonćanima. Godine profesionalnog angažmana provela je na udarnim turističkim destinacijama u Hrvatskoj, najviše na otoku Hvaru. Prošla je i vrijeme socijalizma, a i ratne i tranzicijske godine. Zapažanja su joj vrlo zanimljiva, priča neposredna i oštra. »Žalosno je reći, privatizacija je u Hrvatskoj poprilično unazadila kvalitetu radnika angažiranih na poslovima vezanim uz turizam. U prijeratnom vremenu su kuhari, konobari, barmeni, slastičari, mesari bili nadaleko

poznati po obučenosti za svoje poslove i kvaliteti njihovih proizvoda i usluga. I ja sam imala privilegij biti članom ekipe koja se natjecala na najjačim natjecanjima na svjetskim turističkim sajmovima. Ravnopravno smo se natjecali s najjačim europskim, pa i svjetskim imenima i ne samo natjecali, nego i pobjeđivali. Kad bismo donijeli zlatnu medalju s nekog od jakih natjecanja, bili bi to i veliki poeni za naša poduzeća. Bili smo i dobro plaćeni, nije bilo razloga za brige i nezadovoljstvo. Dobar, školovan kuhar, kroz praksu osposobljen za dužnost šefa kuhinje, na Jadranu je u to vrijeme po plaći bio u rangu sveučilišnog profesora. Ratne godine su nas sve unazadile, mnogi objekti su bili pretvoreni u prihvatilišta izbjeglica, turizam je u to vrijeme gotovo zamro. Nakon svršetka Domovinskoga rata krenuli smo gotovo od ništice. No, društveni odnosi su bili potpuno drugačiji, ubrzana privatizacija sa sobom je donijela nove vjetrove. Novi vlasnici ugostiteljsko-turističkih poduzeća postajali su, kako su nam govorili, Austrijanci, Luksemburžani, Ciprani, a svima njima prezimena su se završavala na »ić«. Ti ljudi nisu bili verzirani u ovoj vrsti posla, zarada im je bila jedina svetinja. Novi poslodavci su nam prvo drastično skresali plaće i to je, razumljivo, dovelo do odliva najkvalificiranijih i najkvalitetnijih ugostiteljskih kadrova. Neki su bili blizu mirovine, a puno onih iz redova najkvalitetnijih potražili su uhljebljenje van granica Hrvatske. U novim sredinama su dobro prihvaćeni, pokazali su svoje znanje i sposobnosti, pa su i adekvatno plaćeni. Taj gubitak najboljih kadrova poslodavci su nadoknađivali upošljavanjem nekvalificiranu radne snage, koju su, dakako, plaćali vrlo mizerno.

Razumljivo, to je dovelo i do drastičnog pada kvalitete proizvoda i usluga. To je dovelo do toga da danas na prestižnim natjecanjima i nema naših natjecatelja, da su nam najbolji kadrovi van Hrvatske i da je ugostiteljska struka drastično srozana«, kaže Ana Tudor.

RADNICI U AUSTRIJI

Sonćanka **Kata Zdovec** mirovinu je zaslužila dijelom u Austriji, dijelom u Sloveniji, isključivo na poslovima turističko-ugostiteljske struke. Poslije svršetka osnovne škole u Sonti, uz prešutni blagoslov majke, a bez znanja oca, upisala je ugostiteljsku školu u Somboru. Kad je za to doznao, zbog njegovog

NIGDJE NEMA OVOGA MIRA

Katina kćer Zvezdana Jogunčić vratila se s majkom u Sontu, u kojoj je provela dio djetinjstva. **Zavoljela je miran život i ostala. »Tu mi je obitelj i htjela sam biti s njima. U Ljubljani sam završila trgovinsku školu, odmah sam dobila posao u struci, bila sam zadovoljna i plaćom. Radila sam dvanaest godina, za to vrijeme sam stekla i neku ušteđevinu. Zovu me da se vratim, zove me bliska rodbina i u Švicarsku, ali bih najrađe ostala, jer nigdje nema ovoga mira.«**

žestokog protivljenja nevoljno se prebacila u ekonomsku. Nakon dvije godine napušta školu i 1973. odlazi u Austriju na rad.

Kako već život zna režirati priču, prvi posao kojega je u novoj sredini dobila, bio je upravo u grani za koju se htjela školovati. Nakon pet godina rada u Austriji, životna staza ju odvodi u Sloveniju, na novih trinaest godina rada u hotelijerstvu, a u istoj grani nastavlja rad i po povratku u Austriju, sve do umirovljenja 2008. godine i povratka u rodnu Sontu. »U vrijeme kad sam upisivala srednju školu, konzervativna sredina poput Sonte nije baš blagonaklono gledala na ženske osobe u toj grani. I moj otac je govorio da su to sve »lake« žene, da ne uporabim teži izraz. No, život se valjda poigrao i tako sam čitav svoj radni vijek provela radeći ono što volim. Od mjesta pomoćne radnice u hotelskoj kuhinji, svojom upornošću i voljom brzo sam napredovala do pozicije kuhara. Ništa mi nije bilo teško, jer sam to voljela, a sve sam više uviđala koliko je u Austriji drugačiji odnos prema turističko-ugostiteljskim radnicima nego u Srbiji. Gosti su nam se obraćali s puno poštovanja, plaće su nam bile prilično visoke u odnosu na druga zanimanja. I vlasnici hotela su nas cijenili, ophodili su se s nama kao da smo im članovi obitelji. Sve u svemu, velika je to razlika od ovoga što i sada vidim kod nas. Stara razmišljanja u našoj sredini još uvijek su aktualna, u slučajnim razgovorima na tu temu s roditeljima ženske djece koja upisuju srednju školu, na upit zašto ne bi u ugostitelje, obično bi odmahнули rukom, uz komentar a, ne mora baš to. A koliko znam i primanja u ugostiteljskim strukama su mizerna, pa se i ne čudim tolikom broju mladih koji odlaze van granica Srbije u potrazi za egzistencijom«, završava priču Kata Zdovec.

Ivan Andrašić

Rumljani u Koljnofu i Šopronu

KOLJNOF/ŠOPRON – U okviru manifestacije *Dani Hrvata*, Veliki tamburaški orkestar HKPD *Matija Gubec* iz Rume održao je 27. lipnja cjelovečernji koncert u Kulturnom i konferencijskom centru *Franz Liszt* u Šopronu u Mađarskoj. Rumski tamburaši su se predstavili sa svojim prepoznatljivim repertoarom, a nastupili su sa tri vokalna solista: **Marija Ratančić**, **Katarina Atanacković** i **Dušan Stupar**. Okosnica njihovog nastupa činile su srijemske zavičajne pjesme od kojih je veliki broj napisao dirigent orkestra **Josip Jurca**, a izvedeno je i par klasičnih evergreen i tamburaških skladbi. Domaća publika je rumske tamburaše izuzetno toplo prihvatila a koliko je njihov nastup bio uspješan najbolje govori to što su na bis izlazili čak tri puta.

Rumski tamburaši su gostovali u Mađarskoj kao gosti Hrvatskog kulturnog društva iz Koljnofa, sela na oko pet kilometara od grada Šoprona. Veze između gradova Rume i Šoprona kao i hrvatskih zajednica u oba grada uspostavljene su zahvaljujući plemićkoj obitelji Pejačević koja je imala veliki povijesni značaj za razvoj i Koljnofa i Rume. U okviru te suradnje članovi Društva iz Koljnofa već su gostovali u Rumi tijekom prošle godine na koncertu HKPD *Matija Gubec* povodom Dana Društva. Suradnja koljnofskih Hrvata uspostavljena je i sa Zavičajnim muzejom u Rumi u kojem je prošle godine organizirana izložba *Likovna baština obitelji Pejačević*.

Prije subotnjega koncerta za goste iz Rume je organiziran obilazak grada Šoprona i okolice gdje ih je sa poviješću toga kraja upoznao domaćin, predsjednik HKD-a iz Koljnofa **Franjo Pajrić**.

N. J.

Ištvančićev film na festivalu u Italiji

ZAGREB – Dugometražni igrani film *Most na kraju svijeta* redatelja **Branka Ištvančića**, nastao prema predlošku i scenariju književnika **Josipa Mlakića**, prikazan je u okviru natjecateljskog programa 13. međunarodnog filmskog festivala Ischia film festival koji se održava od 27. lipnja do 4. srpnja u Italiji.

Kako se ističe u priopćenju produkcijske kuće *Artizana film*, Ischia film festival posvećen je promociji različitih filmova i teritorija a održava se na živopisnom talijanskom otoku Ischia u Tirenskom moru nedaleko Napulja.

Počinje seminar Stvaranje kazališta

ZAGREB – Hrvatska matica iseljenika od 4. do 12. srpnja na otoku Galovcu/Školjču organizira seminar *Stvaranje kazališta*. Voditeljica projekta je zagrebačka kazališna redateljica **Nina Kleflin**. Seminar je namijenjen za voditelje kazališnih (dramskih) grupa koji djeluju izvan Hrvatske, a zamišljen je kao radionica za poduku onih koji žele proširiti i obogatiti svoje znanje, kao i za one koji tek žele osnovati kazališnu grupu. Tijekom osmodnevnog učenja, stvaranja i polaznici mogu čuti mnogo korisnih savjeta i usvojiti praktična znanja koja mogu lako primijeniti.

Exit u Novom Sadu

NOVI SAD – Najveći regionalni i jedan od najznačajnijih glazbenih open-air festivala u Europi – *Exit festival*, bit će održan idućeg tjedna – od 9. do 12. srpnja – na Petrovaradinskoj tvrđavi u Novom Sadu. Nastupit će: **Emeli Sandé**, **Clean Bandit**, **John Newman**, **Capital Cities**, **Tom Odell**, **Motorhead**, **Faithless**, **Manu Chao** *La Ventura*, uz velikane elektronske scene kao što su **Hardwell**, **Martin Garrix**, **Oliver Heldens**, **Chris Liebing**, **Adam Beyer**, **Dixon**... Od glazbenika iz Hrvatske nastupit će *Hladno Pivo*, *Urban & 4* i *Brkovi*.

Nakon Novog Sada, Exit Avantura se nastavlja u vidu *Sea Dance* festivala koji se održava od 15. do 18. srpnja na plaži Jazz u blizini Budve.

Više informacija o programu i ulaznicama možete pronaći na www.exitfest.org.

Objavljene Crtice iz prošlosti Plavne

SUBOTICA/PLAVNA – U nakladi Katoličkog društva za kulturu, povijest i duhovnost *Ivan Antunović* iz Subotice, nedavno je izašla knjiga **Josefa Baslera** *Crtice iz prošlosti Plavne*. Iako su fragmenti rukopisa za ovu knjigu objavljeni još u *Subotičkoj Danici*, kalendaru za 1988. godinu, cjeloviti rukopis čekao je svjetlo dana skoro tri desetljeća.

Informacije koje se u knjizi mogu pronaći predstavljaju povijesni prikaz Plavne od XIV. stoljeća do 1990. godine. Urednik i tehnički urednik knjige je bački i plavanjski župnik vlč. **Josip Štefković**. »Mnogi će Plavanci u njoj (knjizi) pronaći poneku zabilješku i o samima sebi. Pročitaju li ovu knjigu imat će što pričati o svome selu. A već i sama činjenica da ovakvu knjigu imamo, bit će nam za ponos i duku«, navodi Štefković.

Ispravak

U prošlom broju *Hrvatske riječi*, od 26. lipnja 2015., u tekstu naslovljenom *Izabrano novo rukovodstvo* (stranica 18) objavljena je netočna informacija. Naime, u tekstu se navodi kako je održana izvanredna izborna skupština Hrvatske udruge kulture *Lajčo Budanović* iz Male Bosne, a riječ je zapravo o redovitoj izbornoj skupštini te udruge.

Uredništvo

TAMBURICA FEST U NOVOM SADU

Pobijedio vinkovački Šil Dil Daj

Međunarodni Tamburica fest, koji je ove godine održan po osmi put, od 25. do 27. lipnja na Petrovaradinskoj tvrđavi ugostio je tamburaše iz zemlje i regije. U natjecateljskom dijelu programa sudjelovalo je 11 tamburaških sastava iz sedam zemalja, a najboljim je proglašen TS Šil Dil Daj iz Vinkovaca. Također, njihov član **Danijel Meseljević** dobio je nagradu za najboljeg primaša.

»Biti ovdje na jednom ovakvom festivalu je iznimna čast, ljubav prema tamburi nas je i dovela u Novi Sad na Petrovaradin. Za nas je ovo posebna večer jer smo dobili dvije nagrade. Veliki sam fan **Janike Balaža** i volim njegov način sviranja«, izjavio je Danijel Meseljević.

Mladi ženski tamburaški sastav *Rouge*, kojega čine tri članice (gradišćanske Hrvatice) iz Mađarske i dvije iz Hrvatske, dobio je priznanje žirija medija. »Spojila nas je ljubav prema tamburi, iako živimo na razdaljini od 400 kilometara. Naš je repertoar bio raznovrstan, ali bih istaknula našu autorsku pjesmu čije sam stihove napisala ja, pod nazivom 'Pusti me da šutim'«, rekla je članica sastava **Silvana Payrits**. »Nagradi se nismo nadale, ali smo presrećne što smo dobile pohvalu za naš rad. Postojimo godinu dana, želimo tamburicom očuvati hrvatski indentitet u Mađarskoj, jer smo nas tri gradišćanske Hrvatice.«

U revijalnom dijelu programa nastupili su **Zvonko Bogdan**, **Željko Bebek** i **Željko Samardžić**, te **Danka Ubiparip** i **Đorđe Čavić**, kao i Ansambl virtuoza narodnih instrumenata Rusije pri Moskovskoj filharmoniji.

A. K.

TS Rouge (Mađarska-Hrvatska)

3. srpnja 2015.

KULTURAMA

Ljetno kino

Prošloga je tjedna u Subotici priređen prvi dio ovogodišnjeg *Ciklusa hrvatskog filma u Vojvodini*, programa kojega organiziraju Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i Udruga za audiovizualno stvaralaštvo *Artizana* iz Zagreba. Imali smo prilike pogledati dokumentarne klasike autorskog formata: *Od 3 do 22* **Kreše Golika**, *Šije* **Nikole Babića**, *Ljude na točkovima* i *Zelenu ljubav* **Rudolfa Sremeca**, te *Recital* **Petra Krelje**. Riječ je o filmovima koji se bave stvarnim ljudima i stvarnim društvenim pitanjima, ne podilazeći gledateljima koji su, sudeći po kino blagajnama, skloniji akcijskim superherojima ili idealiziranim ljubavnim romansama s holivudskim potpisom. U tom smislu, prošlotjedni je *Ciklus* bio dobra uvertira za dvije ovdašnje filmske manifestacije (preciznije festivala) koje nam nude kvalitetna, autorska filmska ostvarenja. Ove su manifestacije također značajne jer u mnogim, posebice manjim mjestima kina ne rade, a i kada rade, na njihovim je repertoarima veliku većinu tih filmova teško pogledati.

Prvi je novosadski Cinema City, koji je počeo u ponedjeljak i u čijem su fokusu prvi i drugi filmovi autora iz zemlje, regije ali i cijeloga svijeta. Do nedjelje 5. srpnja, na ovom festivalu bit će prikazano 70 filmova u šest selekcija. Među ostalim, i nekoliko filmova autora iz Hrvatske: višestruko nagrađivani hrvatski dokumentarac **Goli Tihe K. Gudac**, dokumentarni film *Ana trg* **Jelene Novaković**, eksperimentalno ostvarenje *Ma, nema veze* **Gee Gojak**, te kratki igrani film *Đavo u gospođici* **Josipa Lukića**.

Nakon Cinema Cityja, od 18. do 24. srpnja očekuje nas Festival europskog filma na Paliću. Glavni natjecateljski program bit će posvećen filmovima »koji provociraju pitanja o sudbini europskog čovjeka, ukazujući ujedno na svu ljepotu i važnost različitosti unutar europskog prostora«. Ništa manje bitna je i selekcija *Paralele i sudari* koji donosi filmove iz zemalja nekadašnjeg geopolitičkog istoka Europe i »koji se bave pitanjima tranzicije, identiteta, međuetničkih odnosa...«. Uz *Mladog duha Europe*, *Novi mađarski film* i *Eco dox*, poseban program bit će posvećen novom slovačkom filmu, koji, kako navode organizatori, u posljednjih nekoliko godina predstavlja osvježanje na međunarodnoj filmskoj sceni.

Dakle, ljubitelji filma u Vojvodini očekuje uzbudljiv srpanj. Ukoliko ste u prilici, posjetite neki od navedenih festivala i pogledajte neki od filmova u ponudi. A čisto da podsjetimo, dio programa na oba festivala prikazuje se »pod otvorenim nebom« što, složiti ćete se, predstavlja poseban ugođaj.

D. B. P.

TRI NOVE KNJIGE BRANIMIRA TOMLEKINA

Romanizirana kronologija hrtkovačke obitelji

Branimir Tomlekin (originalno Miroslav Cakić) iz Novog Sada objavio je od početka ove godine tri knjige: *Hrtkovci : priče o onom što je nekada bilo* (Alfagraf, Petrovaradin), *Hrtkovci : priče o sudbini jednog sela* (Tkanica, Zagreb) i *Hrtkovci : priče o staroj kući i o mladosti* (Alfagraf, Petrovaradin).

LITERARNO SVJEDOČANSTVO

Knjiga *Hrtkovci : priče o onom što je nekada bilo* su, kako bilježi njezin recenzent **Ivan Balenović**, »nesvakidašnje literarno i povijesno svjedočanstvo o jednom neobičnom, nevelikom gorštačkom i kršćanskom narodu koji je, da bi opstao, i da bi sačuvao svoju vjeru, u ranom osamnaestom stoljeću napustio prapostojbinu u brdima Prokletija i pošao na dug, neizvjestan i opasan put k sjeveru, daleko, čak preko rijeke Save, u ravni Srijem.«

Hrtkovci : priče o sudbini jednog sela je roman. »S književnoga stajališta, djelo je izuzetno zanimljivo za čitanje i puno je izvrsno iznijansiranih likova, koji se prepleću u prošlosti i u sadašnjosti, u selu i u gradu, u ratu i u miru. Središnji likovi pripadaju istoj, široj ili užoj obiteljskoj zajednici u ranijim ili novijim

vremenima. Njihove životne putove i sudbine pratimo kroz ratove pod austrijskom zastavom i kroz sve novije ratove, kao i u međuratnim previranjima, u vrijeme Kraljevine Jugoslavije, u kaosu Drugog svjetskog rata, te u poslijeratnim vremenima«, zapisao je recenzent knjige Ivan Balenović.

NEOBIČNO DJELO

Treća po redu knjiga, *Hrtkovci : priče o staroj kući i o mladosti* je »neobično djelo u kojem teče pripovijedanje o staroj, prividno neživoj stvari – o seoskoj kući u Hrtkovcima za koju su čvrsto i neizbrisivo bili vezani piščevo djetinjstvo i mladost«.

»To ovu knjigu čini romanom u kojem je teško definirati – niti za time postoji potreba – je li u njemu glavni junak jedna stara i neobična seoska kuća koje danas, u njenom prvobitnom izgledu, više nema, ili su to ljudi koji su za nju, jače nego pupčanom vrpcom, bili vezani, a koji, osim pisca koji o njoj autentično svjedoči, više nisu među živima«, piše recenzent Ivan Balenović.

Kako Balenović dodaje, knjigu na najljepši način dopunjuju dokumentarno dragocjene, kolorirane arhitektonske slike, rađene u kompjutorskoj trodimenzionalnoj tehnici, ali one nipošto nisu u neskladu s literarno-pripovjedačkim i pjesničkim oslikavanjem ovog prostora, seoskog ambijenta i ljudi, prije svega žitelji ove kuće, od njene gradnje pa do sredine dvadesetog stoljeća.

O AUTORU

Branimir Miroslav Tomlekin (1944.) odrastao je u Srijemu. Osnovnu školu je završio u Hrtkovcima, gimnaziju u Rumi, a Arhitektonski fakultet u Ljubljani. Radio je u Vukovaru, Banjoj Luci i Novom Sadu, gdje danas živi kao umirovljenik. Prve stihove napisao je u gimnaziji, a u posljednje vrijeme oni su satirični i buntovni zbog tragičnih događaja početkom devedesetih godina u Vojvodini, posebice u Hrtkovcima. O tome piše i u romaniziranoj kronologiji svoje obitelji u dvjema knjigama: *Hrtkovci : priče o onom*

što je nekada bilo, koja obuhvaća period od dolaska u Hrtkovce 1737. godine do Prvog svjetskog rata i *Hrtkovci : priče o sudbini jednog sela*, koja obuhvaća period od Prvog svjetskog rata do progona 1993. godine. Priče iz ove druge knjige objavljuju mu u nastavcima *Hrvatske novine* iz Subotice.

Književni radovi, članci i feljtoni objavljivani su mu u glasilu Zavičajnog kluba Hrtkovčana *Gomolava*, Zagreb, glasilu Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata *Zov Srijema*, Zagreb, časopisu za književnost, umjetnost i znanost *Klasje naših ravni*, Subotica, i tjedniku *Hrvatska riječ*, Subotica.

Zbirku poezije *Salauka*, kao i humoristično-satirične zbirke priča *Za sve je kriv moj deda*, *Slatko kod Dunje* i *Gaudeamus idi u tur tiskala* mu je 2013. godine nakladnička kuća Bistrica, Novi Sad, a 2014. godine humoristično-satiričnu zbirku priča *Nasukana mornarica* i roman s ratnom temom *Godine zasljepljujućih boja*. U posljednje vrijeme radove mu objavljuje i *Hrvatski fokus*, tjednik za kulturu, znanost i društvena pitanja, Zagreb. Zastupljen je u *Biografskom leksikonu Hrvata istočnog Srijema*, Zagreb – Subotica, 2011. godine.

D. B. P.

GODIŠNJI KONCERT HKPD-A JELAČIĆ IZ PETROVARADINA

Napredak u radu glazbenih sekcija

Godišnji koncert Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva *Jelačić* održan je u subotu 28. lipnja. Poseban ambijent koncertu daju znameniti samostan i crkva Sv. Jurja koje su već tradicionalno mjestom njegova održavanja.

Nasuprot drugim manifestacijama koje *Jelačić* priređuje tijekom godine, Godišnji koncert je redovito obilježen sadržajno širim glazbenim programom, uz sudjelovanje svih glazbenih sekcija Društva. Budući da njegovo održavanje neposredno prethodi ljetnom stankom u radu Društva, ovim se događajem sugrađanima želi predstaviti i napredak u radu Društva u proteklih godinu dana.

ZBOR I TAMBURAŠI

Prva točka programa pripala je mješovitom pjevačkom zboru kao najstarijoj sekciji HKPD-a *Jelačić* čiji su članovi, pod ravnanjem **Vesne Kesić Krsmanović** izveli četiri ozbiljne, svjetovne skladbe hrvatskih autora. Korizmenom skladbom *Sretnih li vas, grešni ljudi* zbor je pokazao da u svom repertoaru njeguje i

opus duhovnih i crkvenih popijevaka.

U dva odvojena nastupa tamburaške sekcije koju predvodi **Stevan Mošo**, publici je predstavljen napredak dječjeg i odraslog ansambla. Oni najmlađi pokazali su svoje umijeće kroz instrumentalnu interpretaciju tradicionalnih srijemskih, bačkih i slavonskih pjesama, ali i kao pratnja vokalnog soliste **Branka Ćorića**, te ženske pjevačke skupine *Prepek* iz HKUPD-a **Stanislav Prepek** iz Novog Sada. Pravo iznenađenje pričinio je repertoar starijeg tamburaškog sastava sa instrumentalnim skladbama *Pod nebom Pariza*, *Libertango* i *Mađarska igra br. 5*.

KLAPA I GOSTI

I Mješovita pjevačka klapa Društva, osnovana prije godinu dana, iznjedrila je ovacije publike, izvodeći popularne dalmatinske skladbe *Maslina je neobrana* i *Cesarica*.

Ponovnim izlaskom na scenu i nastupom pjevačkog zbora, koncert HKPD-a *Jelačić* bio je završen. Međutim, ne i program

u okviru kojega su, kao iznenađenje, nastupili gosti iz Novog Sada. Ženska pjevačka skupina *Prepek* uz pratnju harmonike, gitare i klarineta samostalno se predstavila splotom pjesama iz Međimurja i Dalmacije, pod ravnanjem **Dobrivoja Jankovića**, a potom i umjetnički ansambl *FloriArt* na čelu sa violinistom **Florijanom Balažom** i suprugom mu, opernom solisticom – **Martom Balaž**. Do samoga kraja programa publika je imala priliku slušati najpoznatije svjetske melodije poput *Que sera, sera*, *Over the rainbow*, *My way*, *Besame mucho* i dr.

Kao mjerilo uspješnosti koncerta mogao bi se uzeti neumor-

ni pljesak publike koji je i nakon dva sata dugog programa, snažno odzvanjao među zidinama crkve Sv. Jurja. Dobar odziv publike, pa i uzvanika: srijemskoga biskupa mons. **Đure Gašparovića**, konzula geranta Republike Hrvatske u Subotici, **Nevena Marčića**, tajnice Hrvatskog nacionalnog vijeća, **Ankice Jukić Mandić** i predsjednika Savjeta Mjesne zajednice Petrovaradin, **Dušana Popovića**, pokazao je da javnost prati i podržava rad HKPD-a *Jelačić*. Financijsku potporu održavanju koncerta dali su Grad Novi Sad – Gradska uprava za kulturu i Pokrajinsko tajništvo za kulturu i javno informiranje.

P. P.

O HIGIJENSKIM NAVIKAMA BUNJEVAČKIH HRVATA OD KONCA XIX. DO PRVE POLOVICE XX. STOLJEĆA, TE DRUGIM ČIMBENICIMA KOJI UTJEČU NA LJEPUTU ŽENE (2.)

Položaj žene u bunjevačkoj obitelji na salašu i u gradu

Piše: Aleksandra Prčić

Jedna od kazivačica iz grada sjeća se žena kojima su roditelji dogovorili brak, međutim, navodi kako je i u to vrijeme (razdoblje o kojem ona zna iz priča starijih) bilo različitih situacija kada je u pitanju bio odabir bračnog partnera. Za »sirote cure« nisu se pravili svatovi, nego su »uskakale« (otišle su kod partnera u kuću što se smatralo da se udala). Starije sugrađanke sjećaju se kako je položaj mladih Bunjevki – Hrvatica u gradu u vrijeme Kraljevine SHS bio težak, jer se uglavnom nisu školovale (osim obveznih četiri razreda škole), pa su najčešće radile kao sluškinje po bogatim kućama ili kao nekvalificirana radna snaga u tvornicama. Posebno naglašavaju jasne i oštre društvene razlike između bogatih i siromašnih, te zanatlija. Tako se jedna kazivačica sjeća se da su Bunjevkice obučene u bunjevačke haljine išle na misu u Veliku crkvu (katedralu) u 10 sati, a da su »jako dotjerane« gospođe išle na 11 sati.

Prisjećajući se davnih dana, kazivači su suglasni u tome da se žene (njihove bake) nisu imale običaj šminkati, niti posebno negovati lice. One su živjele u XIX. stoljeću, u vremenu u kojem općenito nije bilo popularno šminkanje. U razdoblju romantizma u visokom društvu bio je popularan bolestan izgled žene – blijedo lice, a preplanuli ten smatran je vulgarnim.

DRUŠTVENI POLOŽAJ BUNJEVKI IZMEĐU DVA SVJETSKA RATA

Između dva svjetska rata položaj žena u gradu se zna-

čajno promijenio. Navedeno potvrđuje članak u *Subotičkim novinama* od 21. prosinca 1935. godine pod naslovom *Osnutak »Ženskog pokreta« u Subotici*. U njemu se na pomalo ironičan način govori o pokretu žena za izjednačavanje prava s muškarcima (pokretačice borbe bile su dvije Bunjevke: g-đica dr. **Kata Poljaković** i dr. **Marcela Jagić**, što pokretu daje posebnu težinu). Pisac ovog članka, potpisan kao **Mister John**, između ostalog navodi sljedeće:

»Uvijek smo mislili i govorili da se naše Bunjevke još nisu emancipirale, da nisu moderne osim u upotrebi ruža, pudera i kozmetike. No na naše ne malo iznenađenje protivno se isposta-

vilo (...) A neke mlađe članice, koje još misle da bi im se mogla sreća nasmijati, pa da im baci pod papuču kakvog ravnopravnog i izjednačenog muškarca, pokreću pitanje slobode braka – slobodne ljubavi i druga pitanja koja »teško sputavaju« žensku slobodu. Za glavne neprijatelje ženske slobode smatraju katoličke popove, kako je to izrazila jedna od članica na posljednjem sastanku.«

Iako pisan u ironičnom stilu, članak indirektno govori o tome kako je bilo mladih Hrvatica, pripadnica višeg građanskog sloja, koje su pohađale visoke škole, te da su te žene slobodno koristile modernu kozmetiku i glasno iskazivale svoje nezadovoljstvo

podređenim položajem u odnosu na muškarce.

PRAĆENJE MODNIH TRENDOVA

Da Subotica kao grad nije zaostajao po pitanju praćenja modnih trendova za ostalim europskim gradovima, svjedoči članak iz katolički orijentiranih *Subotičkih novina* od 10. veljače 1939. godine u članku *Katolička djevojka sadašnjice*, koji govori sljedeće:

»(...) Ovaj razorni moderni duh taknuo je i najviše naškodio duši mlade djevojke, koja je kao nježni cvijet u šarolikom perivoju svijeta. Da promotrimo što je stvorio moderni odgoj, duh vremena i zahtjevi mode od djevojke? Pogledajmo jednu djevojku iz bolje kuće, viđenu gospođicu naših dana. Već njena vanjšina nas iznenađuje svojom promjenjivošću, jer je čas plava, čas crna, danas u dugoj haljini sa kratkom kosom, sutra u pedalj suknjici s dugim loknama, jednom ima podvučene crte lica, drugi put je posve bez obrva sa cigaretom i već tako se mijenja sve prema zahtjevima i hirovima mode (...)«

Autor teksta upozorava na udaljavanje mladih djevojaka od crkve, patrijarhalnog odgoja i slijepe poslušnosti žene. Iščitava se da su žene u gradu prihvatile modne trendove tog vremena, te kako se u tekstu kasnije navodi: žena vrijeme troši na šport, njegovu zdravlja i ljepote i na iskorištavanje mondenskih zabava i tekovina kao što su: ples, utakmice, kartanje i dr.

(Nastavit će se)

REGIONALIZACIJA REPUBLIKE SRBIJE S POSEBNIM OSVRTOM NA PROŠLOST I »PREDVIĐENU« BUDUĆNOST POKRAJINE VOJVODINE

Put ka centralizaciji

Piše: dr. Zsombor Szabó

Na koncu prethodnog nastavka postavili smo nekoliko pitanja, pa je red da na njih i pokušamo odgovoriti. Kako je zakonodavac predvidio da EU daje istinskim i »fantomskim« regijama novac za razvoj? Danas se već i u višim razredima osnovne škole uči da se bez planova ne može konkurirati ni za kakve novce niti u bankama, a kamoli u EU. Zato se ubrzano počelo planirati. Najvažniji plan, dokument, trebao je biti *Nacionalni plan regionalnog razvoja* (skraćeno Nacionalni plan).

KAKO DOPRIJETI DO EU FONDOVA?

Član 15. Zakona RR definira: »Nacionalnim planom definira se osnovni razvojni prioriteti regionalnog razvoja Republike Srbije i način njihovog ostvarivanja. Nacionalni plan priprema Ministarstvo (Ministarstvo životne sredine, rudarstva i prostornog planiranja, tadašnji ministar dr. **Oliver Dulić** – op. aut.). Nacionalni plan donosi Narodna skupština na prijedlog Vlade. Nacionalni plan se donosi na razdoblje od deset godina.« Prije izrade Nacionalnog plana bilo je nužno izmijeniti oza- konjeni i važeći prvi Prostorni plan Republike Srbije iz 1996. godine (PPRS, 1996), čija je važnost već tada »istekla« (planovi se rade obično na deset godina, nakon čega je potrebna revizija planova). Ubrzo je formirana i »Republička agencija za prostorno planiranje« (RAPP), koja je 2010. izradila novi (drugi) Prostorni plan Republike Srbije za razdoblje 2010.-2014.-2020. (PPRS, 2010). Prema ovom planu i »grafički« je izvršena regionalizacija. Računalo se da će mandat Vlade trajati do 2014., te je u toj godini planirana i ocjena ostvarivanja plana. Skoro istodob-

Izborni plakat partije Ujedinjeni regioni Srbije

no, sinkrono s RAPP-om, završen je i PPRS Autonomne Pokrajine Vojvodine do 2020. godine. Izrada Nacionalnog plana započeta je 2012. godine. Subjekti regionalnog razvoja postali su (osim Vlade, AP Vojvodine, glavnog grada te nekoliko agencija) npr: »Nacionalni savjet za regionalni razvoj«; »Nacionalna agencija za regionalni razvoj« itd. Ukupno njih 12 »subjekata«, znači svi uvjeti su bili dani da se ostvari ono – mnogo babica, kilavo dijete.

POLITIČKA AKCIJA ZA REGIONALIZACIJU

Tadašnji potpredsjednik Vlade **Mladen Dinkić** je 2010. godine (od G17+ i nekoliko drugih partija) formirao svoju partiju Ujedinjeni regioni Srbije (URS), i s izbornim sloganom »Jaki regioni, jaka Srbija« krenuo u kampanju na izborima 2012. godine. Očividno su glasači povjerovali u slogan URS-a, koja je dobila 15 mandata (saziv od 31. svibnja 2012.), i iza »velikih partija« (SNS, DS, SPS, DSSS) zauzeli su peto mjesto (među zastupnicima URS-a bila je

i **Maja Gojković**, koja je predvodila URS za Vojvodinu, današnja predsjednica Skupštine Republike Srbije). Došlo je i do smjene vladajuće stranke DS, nova koalicija na vlasti postat će SNS, SPS i URS. Dinkić je u Vladi **Ivice Dačića** od 27. srpnja 2012. godine dobio mjesto ministra financija i gospodarstva, no ne za dugo, jer ga je rujna iduće godine »dohvatila rekonstrukcija« Vlade. URS kao partija postoji i danas, ali nema više svoje zastupnike u Narodnoj skupštini. Interesantno je da na izborima za Skupštinu AP Vojvodine partija URS nije dostigla cenzus, te nije imala svoje zastupnike, a DS i stranke oko nje su ostale i nadalje vodeća politička grupacija u pokrajini.

NEISKRENA POLITIČKA ELITA

Da je tadašnja politička elita Srbije, koja je donijela Zakon o regionalnom razvoju (DS i koalicijski partneri), ozbiljno mislila na regionalizaciju (ne samo da eventualno nešto »otkine« iz pristupnih fondova EU, što je po

mišljenju nekih bio pritajeni cilj ovog i ovakvog Zakona o RR), mogla je predložiti, poštujući Ustav Republike Srbije iz 2006., a i Zakon o RR, formiranje još dvije nove istinske pokrajine: pokrajinu Šumadije i zapadne Srbije, i pokrajinu južne i istočne Srbije, budući u ovom Ustavu ne postoji pojam regije. Drugim riječima, da je postojala istinska politička volja, hladnokrvno su mogli umjesto regionalizacije izvršiti »pokrajinizaciju« Srbije i time bi postali daleko uvjerljiviji u namjerama priključenja u EU. Trebali su raspisati referendum (po zakonu) na kojem bi se stanovnici izjasnili žele li biti stanovnici novih pokrajina. Sudeći po izbornom rezultatu URS-a, ovaj referendum bi bio pozitivan, jer bi stanovnici »novih pokrajina« došli u ravnopravan položaj, postali bi autonomniji u odlučivanju o vlastitoj sudbini. Iz pouzdanog izvora iz Beograda saznajemo da »izrada Nacionalnog plana koja je započela 2012. godine nije nikad završena, danas regije nikog ne zanimaju, zapravo ide se prema daljnjoj centralizaciji«.

Proslava crkvenog goda u Hrtkovcima

Župa u Hrtkovcima je u ponedjeljak, 29. lipnja, misnim slavljem koje je predvodio župnik **Ivica Živković**, svečano obilježila svoj crkveni god – blagdan svetog Petra i Pavla. Ova župa u Srijemu proslavlja svetog Klementa papu i mučenika i crkveni god svetog Petra i Pavla. Iako preostala mala zajednica, Hrtkovčani s ponosom kažu da su bogati jer imaju duple zaštitnike, zaštitnike crkve i zaštitnike sela. Toga dana crkva je bila puna vjernika, kako iz Hrtkovaca tako iz Nikinaca i drugih okolnih mjesta. Nekada, prije ratnih devedesetih,

kada je u Hrtkovcima većinski dio stanovništva bio hrvatski, ovaj blagdan je bio svečaniji. Prema riječima župnika, održavale su se i po tri mise. Danas se održava samo jedna, a Hrtkovčani i svi ostali vjernici koji štiju ove svece ispunili su toga dana crkvu. Iako ih je ostalo malo, trude se održati svoju tradiciju i već po navici na taj dan pozivaju svoje goste na ručak. S ponosom kažu da će, dok se tradicija održava, biti i njih. Štiju svoje svece zaštitnike sela. Sveti Petar je prvak apostola, glavni apostol kojega je Isus postavio da upravlja cijelom Crkvom i bude prvi papa. Hrtkovčani su osobito ponosni što je on njihov zaštitnik. U svojoj propovijedi župnik **Ivica Živković** dao je poseban osvrt na veličinu ova dva sveca: »Veličina svetog Pavla zasniiva se na njegovim izvanrednim sposobnostima koje je on u potpunosti stavio u službu milosti i riječi Božje, Kristovog evanđelja. Prošao je cijelo Rimsko Carstvo, osnivajući nove kršćanske zajednice, ali i mnogo šire. Na grobovima ove dvojice apostolskih prvaka, sagrađene su dvije najviše crkve na svijetu: crkva svetog Petra u središtu Rima i crkva svetog Pavla izvan zidina Rima. Neka nam ova dva apostolska prvaka budu uzor i poticaj da i mi, poput njih, živimo i svjedočimo svoju vjeru. Ponajprije u svojim obiteljima, a zatim u društvu gdje živimo i radimo, a tako ćemo i mi doći u društvo nebesnika, apostolskih prvaka svetog Petra i Pavla«, istaknuo je u svojoj propovijedi vlč. Živković.

S. Darabašić

Zavitni dan u Lemešu

Na Zavitni dan u Lemešu, 26. lipnja proslavljeni su mučenici sv. Ivan i Pavao, zaštitnici od groma, oluje i nevremena. Svečanu svetu misu u 18 sati prikazao je vlč. **Antal Egedi**, a uzveličali su je članovi lokalnih udruga kulture HBKUD *Lemeš* i MME *Németh László* u narodnim nošnjama.

Poslije svečane povorke na početku misnog slavlja uslijedio je blagoslov svijeća koje su vjernici sa sobom donijeli, a upalit će ih doma u slučaju vremenske nepogode i zazvati svete zaštitnike, lemeške patrone sv. Ivana i Pavla u obranu, te moliti litanije svih svetih, dok se glasaju zvona na molitvu. Vlč. Egedi pozvao je Lemešane i ovom prigodom da i sami ne zaborave slaviti mučenike protiv strahovitih oblaka i prenijeti taj običaj obilježavanja i proslave Zavitnog dana mladima, te da ga i oni jednakom gorljivošću slave i štiju. Naime, ne zna se točno kada su se stari zavjetovali pred izmetnutim Oltarskim Sakramentom, držati zapovjednim blagdan Sv. Ivana i Pavla, ali do dana današnjeg zavjet se uspješno održao i zahvaljujući aktivistima udruga djeca i mladež aktivno sudjeluju u obilježavanju, što svakako obećava.

Nakon svete mise uslijedili su koncert i promocija albuma *Faljen Isus Dívce* ženske pjevačke skupine *Kraljice Bodroga* iz Bačkog Monoštora. Istoimenom skladbom, Gospinom pismom, započeo je koncert, a inicijator i organizator istoga **Željko Zelić**, lemeški kantor, ukoliko je zatim upoznao prisutne sa životopisom svetaca i pozdravio goste, s namjerom da se uho nasluša lijepe hvale Gospi, a ista da bude ugodna svetima, Ivanu i Pavlu. Tijekom večeri čule su se marijanske pjesme. Koncert je završen fatimskom himnom, *Trinaestoga svibnja u Ilirskoj doli*, a između skladbi prozne je tekstove čitala **Marija Šeremešić**, predsjednica udruge *Urbani Šokci*. Organizator koncerta je Rimokatolička lemeška crkvena zajednica, a generalni pokrovitelji su **Stein Vilić**, **Suzana** i **Alisa Vilić**, Lemešanke iz inozemstva, iz Darmstadta. Po završetku službenog dijela uslijedilo je kratko druženje gostiju i domaćina na župi, koje su organizirali župnik Egedi i djeca obiju udruga. Bila je ovo jedinstvena prigoda, jer do sada Zavitni dan nikada nije obilježen ovako svečeno i bogato u Lemešu, a dragi Bog neka blagoslovi želju i težnju organizatora da svake godine bude sve opsežniji i duhovnim sadržajima bogatiji, Bogu i svetima na čast.

Ž. Z.

Obavijest o upisu u *Paulinum*

Biskupijska klasična gimnazija i sjemenište (kolegij) *Paulinum* obavještava zainteresirane učenike o upisu u školu.

Gimnazija *Paulinum* je ustanovljena od Subotičke biskupije, ima međunarodno priznanje i akreditaciju, tj. izjednačenje sa svim školama u našoj državi. Gimnazija priprema učenike za teološke i filozofske studije te za klasične jezike i za povijest. Posebnost je ove škole da ne samo da poučava, nego i odgaja, prije svega na kršćanske vrijednosti.

Za upis u ovu gimnaziju potrebni su isti dokumenti kao i u svaku drugu srednju školu.

Prvi rok upisa traje do 7. srpnja. Više informacija možete dobiti na: Tel/fax: 024/555-340; Mobil: 063-8-653-071

Email: paulinum@tippnet.rs

VIJESTI

Događanja na Marijanskom svetištu - Bunarić

4. srpnja (subota) - Prva subota,
sveta misa u 9.30 sati
13. srpnja (ponedjeljak) - Majka
Božja Bistrička, sveta misa u 18 sati

Devetnica u čast blažene Marije Petković

Devetnica je počela u srijedu 1.
srpnja i traje sve do blagdana ove
blaženice 9. srpnja.

3. srpnja, petak – 17 sati – križni
put, dok je u 17.30 sveta misa za
bolesnike s podjelom Bolesničkog
pomazanja

4. srpnja, subota – 7.30 krunica,
u 8 sati sveta misa za duše u
čistilištu

5. srpnja, nedjelja – dan obitelji
– u 9 sati sveta misa za djecu i
obitelji. U 16.30 sati krunica dok
je u 17 sati sveta misa za bebe i
njihove obitelji

6. srpnja, ponedjeljak – 17 sati,
molitva za život za neplodne
bračne parove, u 17.30 sveta misa

7. srpnja, utorak – 17 sati hvale,
zahvale, kantici bl. Marije Petković,
u 17.30 sveta misa za misije
8. srpnja, srijeda – 17 sati krunica,
u 17.30 sveta misa za siromahe
9. srpnja, četvrtak – blagdan bla-
žene Marije Petković u 17 sati
prigodan program, u 17.30 sve-
ćana koncelebrirana sveta misa.

RADIO MARIJA

NOVI SAD	90,0 MHz
SUBOTICA	90,7 MHz
SOMBOR	95,7 MHz
VRDNIK	88,4 MHz
NIŠ	102,7 MHz
LESKOVAC	107,4 MHz

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Mnogi znanstvenici ili umjetnici u povijesti doživjeli su odbacivanje u svom zavičaju, te su odlazili u daleke zemlje koje su prihvaćale njihov talent i sposobnosti. I danas je nerijetko tako. Ljudi teško prihvaćaju da se netko iz njihove sredine izdigao iznad ostalih, da je iznad uobičajenog prosjeka, pa pokušavaju omalovažiti njegove sposobnosti. Evanđelja nam svjedoče kako je slično doživio Isus u svom zavičaju (usp. Mk 6, 1-6).

ODBAČENI ISUS

Brojni Isusovi suvremenici prihvatili su ga i krenuli za njim. Mnogi su ga i odbacili, a među takvima bili su i oni koji su ga dobro poznavali. Upravo to što su ga poznavali bio je razlog zbog kojeg su ga odbacili: »Nije li ovo drvodjelja, sin Marijin, i brat Jakovljevi, i Josipovi, i Judini, i Šimunovi? I nisu li mu sestre ovdje među nama?« (Mk 6, 3). Njegova obitelj nije bila ugledna, niti je kraj iz kojeg je dolazio bio poznat po dobrom, zato Natanael na tvrdnju da je Isus Mesija izjavljuje: »Iz Nazareta da može što dobro doći« (Iv 1, 46). Dakle, Isusovi suvremenici koji su poznavali njegovu obitelj uzimali su sebi za pravo odbaciti njegov nauk i njegovo poslanje samo zato što se njegovo podrijetlo nije uklapalo u njihovu sliku o iščekivanom Mesiji. To što su poznavali njega i njegovu obitelj bila je nepremostiva prepreka za njihovu vjeru. A vjera je bila ono

Vjerom prihvatiti Isusa

što je Isus tražio kako bi činio čuda, zato ih je u svom zavičaju učinio tek nekoliko, onima koji su ga vjerom prihvatili. »I ne mogaše ondje učiniti ni jedno čudo, osim što ozdravi nekoliko nemoćnika stavivši ruke na njih. I čudio se njihovoj nevjeri« (Mk 6, 5-6).

Da, čudio se Isus nevjeri svojih sunarodnjaka, jer je svojim djelima i riječima pokazao i dokazao svoj mesijanski identitet, ali to njima nije bilo dovoljno. Oni su se pouzdavali u vlastite procjene i znanja, mislili su da ga poznaju, a baš zato ga nisu upoznali. Zato što su mislili da sve o njemu znaju promaklo im je tko je on zapravo. Njihovo znanje o Isusu bilo je djelomično, a oni su ga smatrali potpunim. Tako su zatvorili put vjeri i odbacili Mesiju kojeg su stoljećima iščekivali.

Mesija je među ljude došao onako kako mu se nitko nije nadao. Bog je za svog sina izabrao skromnu obitelj, izabrao je više nego skromno mjesto rođenja – štalu, kao što mu je za zavičaj izabrao grad koji među Izraelcima nije bio čuven po dobrom. Mesiju takvog podrijetla nitko nije očekivao. Svi koji nisu mogli odbaciti svoja očekivanja odbacili su njega. Budući da je među Izraelcima bila opće prihvaćena predodžba slavnog i moćnog Mesije, oni koji su Isusa bolje poznavali teže su ga prihvaćali, a što su o njemu manje znali, lakše su prepoznavali onog kojeg su čekali.

VJERA IZNAD ZNANJA

Prihvatiti Isusa kao Mesiju i Sina Božjeg stvar je vjere. Kršćanin dvadeset i prvog stoljeća zna da je Isus Mesija, ne mora

to sam otkrivati kako su morali Isusovi suvremenici. Međutim, to znanje mu često ne pomaže da ga kao takvog i vjerom prihvati. Moderan čovjek teži za znanjem o svemu, pa tako i o Isusu. Jedni se zanimaju za njega kao za povijesnu osobu, te ga iz te perspektive istražuju, drugi pokušavaju njegov nauk. Međutim, usvajanje znanja o Isusu ne puni crkve. To je zato što znati i vjerovati nije isto. Znanje o Isusu samo je jedan korak od mnoštva koje moramo učiniti kako bismo mu se približili. Ono bi trebalo biti korak koji nas vodi u vjeru. Ako nije tako, onda nam to znanje ničemu ne koristi, jer Krist postaje izjednačen s mnoštvom povijesnih osoba o kojima mnogo znamo. Ali on je osoba koja nadilazi povijest. Da bismo to prihvatili potrebna je vjera u njega. Nažalost, danas je sve manje takvih kršćana, jer se često zaboravlja da je bit kršćanstva vjerovati u Isusa Krista i to životom svjedočiti.

Većina današnjih kršćana prihvatila je znanjem Isusa kroz mnoge vjerske pouke, ali da ga nije prihvatila vjerom govori nam to što su crkve sve praznije, što sakramenti polako gube na važnosti. Međutim, koliko god da o njemu znamo, on sva naša znanja nadilazi. Mi kroz znanje stvaramo određene predodžbe i očekivanja, a on nam je pokazao kako je izvan svih naših okvira i da djeluje drugačije od očekivanog. Isus Krist od nas ne zahtijeva dobro poznavanje povijesnih činjenica, već nasljedovanje i vršenje zapovijedi vrlo jasno i konkretno izrečenih. Zahtijeva da u njega vjerujemo i onda kada se vjera i ljudska logika razilaže, zahtijeva da budemo njegovi svjedoci u svijetu.

MINI INTERVJU: FRANJO VUJKOVIĆ LAMIĆ, RIBIČKI REKORDER

Somina

Subotičanin **Franjo Vujković Lamić** je prije nekoliko godina, ponajviše zbog zdravstvenih tegoba, odlučio više vremena provoditi uz Dunav u vikendici u Bogojevu. A uz prekrasnu rijeku gotovo uvijek ide i ribičija. Više iz hobija i zadovoljstva, ali kada se u subotu 27. lipnja štap opasno nakrivio, naš sugovornik je znao kako je u pitanju nešto veliko...

Kako ste upekali rekordno velikog soma koji je na vaganju mjerio impozantnih 31 kilogram, a dugačak je 185 cm?

Prošle subote smo izišli oko četiri sata izjutra s čamcem u ribičiju, riba nije baš naročito dirala i već smo se negdje oko pola jedanaest spremali za povratak na

obalu kada mi se desni štap počeo ozbiljno napinjati. Isprva sam mislio kako se udica zakačila za neki panj ili nešto slično, međutim ubrzo sam iz iskustva shvatio kako je u pitanju ipak neka riba. I to povećalo.

Što ste dalje činili u pokušaju svladavanja goleme riječne ribe?

Sljedećih dvadesetak minuta minuta sam vukao ulovljenu ribu prema čamcu u želji samo da vidim što je, kolika je, po cijenu i da je ne ulovim. A, ono somina. Uspio sam je dovući blizu, glavu soma sam ubacio u mrežu, a kolega **Kares** je vještim manevrom ubacio u čamac ostali dio ribljeg trupa.

S kojim mamcem je uhvaćen ovaj golemi som?

Ništa posebno. Tijekom cijele ribičije smo koristili durboke, gliste i pijavice, ali eto som je naletio.

Što ste učinili s rekorderom nakon što ste ga izvagali i slikali se s njim?

Ovaj bogati ulov smo odmah istražirali, spremili mnogo odrezaka, pa će biti za nekoliko dobrih ručkova i večera.

Što za vas znači boravak na Dunavu i ribičija iz hobija?

Prije svega zdravlje, jer sam prije nekoliko godina imao infarkt i boravak na svježem zraku i prirodi mi izuzetno godi. Kada sam se prvi puta vratio iz Bogojeva, nakon što sam skupa s prijateljem **Mirkom** kupio jednu vikendicu uz obalu, žena me nije mogla prepoznati. Ribičija je hobi, jer se uz rijeku mora baviti ribom, a dobro dođe i za zdravi, svježi obrok.

Na koncu jedno ribičko pitanje. Omiljena riba?

Naravno, som!

KUTAK ZA IGRICE

TABLIĆ

Tablić je veoma popularna kartaška igra. Pretežito se igra u dvoje ili četvero. Kada se igra u četvero, onda se igra u parovima i parovi sjede dijagonalno jedan od drugog. Igra se cijelim špilom od 52 karte. Cilj igre je odnijeti što više karata s talona, tj. odnijeti što više štihova. Karte se odnose tako što se baca karta iz ruke i njome se nosi karta koja je iste vrijednosti; ili više karata, čiji je zbroj jednak vrijednosti bačene karte.

Odnese se karte skupljaju kod svakog igrača da bi se na kraju partije prebrojali poeni.

Djelitelj dijeli po 6 karata svakom od igrača (u 2 kruga po 3) i stavlja 4 karte na talon. Karte na talonu moraju biti razdvojene. Ostatak karata se stavlja sa strane. Kada svi igrači izbace karte koje su imali, djelitelj opet uzima špil koji je ostavio sa strane i ponovno podijeli 6 karata svakom igraču. Kad se izbace sve karte, a cijeli se špil potroši, uloga djelitelja se prenosi na sljedećeg igrača.

Uvijek počinje onaj igrač koji je s desne strane od djelitelja i redosljed se nastavlja u smjeru suprotnom od smjera kazaljke na satu. U svakom krugu, svaki igrač izbacuje samo po jednu kartu. Ovom kartom može, a i ne mora ništa odnijeti s talona. U slučaju nošenja, igrač koji nosi karte uzima ih, okreće naopako i stavlja na svoju gomilu, kako drugi igrači ne bi mogli kasnije vidjeti koje su karte prošle. U slučaju da igrač ne može odnijeti ništa svojom kartom, ta karta ostaje na talonu. Kada se igra završi, ako ima karata koje su ostale na talonu nosi ih onaj igrač koji je posljednji nešto nosio. Kada igrač odnese sve karte s talona svojom kartom, piše mu se tabla. Kada igrač na kraju pokupi karte koje su ostale na talonu, zbog toga što je posljednji nosio, ne dobiva tablu.

Svaki igrač ili par se boduje prema broju odnesenih karata i štihova. Maksimalan broj poena je 25 + broj napravljenih tabli:

- za svaki odneseni štih (10, J, Q, K, A) dobiva se po jedan poen
- za malu dvojku (dvojku tref) dobiva se jedan poen
- za veliku desetku (desetku karo) dobivaju se dva poena
- onaj tko je odnio više karata ukupno dobiva 3 na karte (dodatna 3 poena). Ako su oba/svi igrača odnijela isti broj karata, nitko ne dobiva 3 na karte.

Igra se završava kada igrač ili par prijeđe 101 poen. Drugi igrač/par može isto imati 101 ili više poena. Kada oba igrača prijeđu 101, pobjednik je onaj tko ima više. Igra se ne prekida čim netko prijeđe 101 poen, već se igra dok se ne istroši špil.

TV PREPORUKA

SUBOTA 4. SRPNJA, HRT 1, 20.00

Tijardović,
dokumentarna serija (2/4)

Kroz četiri epizode dokumentarno-igrana serija HRT-a *Tijardović* donosi zanimljivu i uzbudljivu priču o životu i stvaralaštvu najpoznatijeg splitskog i velikog hrvatskog skladatelja **Ive Tijardovića**, autora svima poznatih opereta: *Mala Floramye*, *Splitski akvarel*, *Kraljica lopte*, ali i drugih opereta i opera, među kojima je i nikada izvedena opera *Dioklecijan*. Serija o Ivi Tijardoviću tako je priča o Splitu u njegovim najljepšim

godinama, o sto koluri kojima je Tijardović glazbeno zauvijek obilježio Split, ali i priča o Zagrebu, u kojem je Tijardović ostavio veliki trag i izniman glazbeni doprinos. Kako je Tijardović jedinstvena osobnost u povijesti hrvatskog kazališta, jer bio je skladatelj, dirigent, libretist, scenograf, kostimograf, koreograf, redatelj, ali i slikar, diskograf, prevoditelj i skladatelj filmske glazbe, u seriji sudjeluje više od 380 sudionika, glumaca, pjevača, plesača, stručnjaka i znanstvenika, članova orkestara, zborova, klapa iz Splita i Zagreba.

U ulozi Ive Tijardovića nastupa splitski kazališni glumac **Belmondo Miliša**.

Druga epizoda
RASPJEVANI GRAD

Po prvi put doznajemo kako su nastale Tijardovićeve sljedeće uspješnice, operete *Kraljica lopte*, *Splitski akvarel*, *Maršal Marmont*, kajkavska opereta *Jurek* i *Štefek*, ali i kako je zahvaljujući Ivi Tijardoviću i amaterskom Splitskom kazališnom društvu, u Splitu bez stalnog kazališta između 1928. i 1937. godine bujao glazbeni i kazališni život. U raspjevanom gradu Tijardović je 1939. godine postao prvi intendant Hrvatskog narodnog kazališta.

Scenaristi su **Marin Kuzmić** i redatelj **Željko Rogošić**, montažerka **Davorka Feller**, direktor fotografije **Dražen Petrač**, a producenti **Drago Škobić** i **Sanja Knez**. Godina proizvodnje: 2013.

3. srpnja 2015.

VRIJEDI PROČITATI

MARIJA JURIĆ ZAGORKA

Tajna krvavog mosta

Tajna krvavog mostaje roman autorice Marije Jurić Zagorke, nastao u 20. stoljeću. Djelo pripada ciklusu romana od sedam svezaka pod nazivom *Grička vještica*. Roman je napisan na temelju krvavih sudbenih natpisa starog Zagreba u ono vrijeme kad se kod nas slabo znalo o progonu vještica i kad su neki učenjaci tvrdili da takvih progona nije ni bilo.

Glas da pod Krvavim mostom leži mrtav čovjek otvorao je vrata purgerskih kuća, budio gospodu na Kaptolu i dopro čak u spavaće odaje gričkih plemkinja, rečenica, koja izgleda kao dio scenarija nekog kriminalističkog filma, zapravo je rečenica kojom Marija Jurić Zagorka počinje svoj roman. Poslije ponoći proćuo se glas koji je uznemirio sve građane i probudio njihovu znatiželju. Nakon što su čuvari ustanovili da je mrtav čovjek zapravo plemić, ljudi su se zapitali tko bi nešto takvo bio sposoban učiniti. Plemić je bio proboden iglom kroz srce. Taj neobičan način ubojstva i latinski natpis na pergameni okupili su još veću masu ljudi koji su željeli saznati značenje tog latinskog natpisa. Nakon što je ranarnik preveo latinski natpis koji znači – Ti si prvi od devetorice koji treba da budu kažnjeni, a slijedit će te osam tvojih drugova, ljudi su se zgražali i uzbuđeno raspravljali. Tu se počinje nagađati da je ovo zapravo djelo osvete vještice koja je bila proganjena i spaljena na lomači.

PJESMA ZA DUŠU:

Jedan dan**Dubrovački trubaduri**

Ref. 2x

Jedan dan, samo jedan dan
onaj pravi presudan dan
jedan dan, samo jedan dan
pa da bude sav život radostan

Dani svi, svi ko jedan dan
prođu dobro znam

a ljubav moja neć
za nju živim, za nju dajem sve

Jedan dan, onaj pravi dan
to je život, pun život nije san
jedan dan, onaj pravi dan
to je mladost, ljubav, radost, stvaran san
Ref.

BERBA VIŠANJA U SRIJEMU

Prinos upola manji

Prodajne, otkupne cijene trešanja i višanja formiraju se na tržištu na temelju dogovora između proizvođača i otkupljivača

NEZADOVOLJNI CIJENOM

Kako navodi, cijena neće uspjeti nadoknaditi uloženi trud: »Preko 20 dinara mene će koštati kemija, obrada, počevši od rezanja do berbe, i ono malo što ostane bit će pozitivna nula. Zaštita je bila minimalna prvenstveno radi zdravlja, ali je i ona skupa. Cijena višanja od 80 dinara bi dala neku zaradu ili zaradu kao na pšenici, ili na ostalim ratarskim kulturama, a cijena od 100 dinara bi bila prava cijena. Imam kupca iz okolića Šapca s kojim radim 15 godina i što se tiče svih tih odnosa s njim, više sam nego zadovoljan. Cijena ne ovisi ni o njemu ni o meni, tu su u pitanju neki drugi ili treći faktori. Višnja će se tražiti možda od nakupaca, ali ja ne pomišljam na to«, tvrdi Bakić. Očekivanja su da će na ovom zasadu u Nikincima rod na tri jutra biti oko 15 tona. Pitali smo ga u kojoj su mu mjeri u ovom poslu do sada pomagale institucije države: »Uopće ne sudjeluju i prepušteni smo sami sebi. Jednostavno nema tko tu donijeti cijenu i svi govore da je tržišna poljoprivredna ekonomija takva. 100 dinara bila bi idealna cijena, 80 neka utjeha, ali što je – tu je«, ističe Bakić. Proizvođači će se nažalost ovoga puta morati zadovoljiti ponudenom cijenom, a pitanje je hoće li se sa zarađenim novcem moći krenuti u proizvodnju ovog voća i eventualnih novih zasada i iduće godine.

Suzana Darabašić

U strukturi ukupnog broja stabala svih vrsta voća u Srbiji, najveći se postotak tradicionalno nalazi pod šljivom (50 posto), zatim jabukom (18 posto) i slijedi udio pod višnjom (preko 7 posto). Trešnja predstavlja perspektivnu vrstu, ali znatno zaostaje za proizvodnjom višnje, a rezultati koji se danas ostvaruju u voćarskoj proizvodnji su značajni, ali su ipak znatno ispod naših mogućnosti. Višnja se najviše gaji u okrugu Grada Beograda, zatim u Nišavskom i Jablaničkom okrugu. Slijede Šumadijski i Zapadnobacki okrug, a zatim Mačvanski, Toplički i Podunavski okrug. Ono što je zanimljivo jest da su u i u Srijemu, koji nije voćarski kraj, u posljednjih nekoliko godina počeli nicati zasadi višanja. Prodajne, otkupne cijene trešanja i višanja formiraju se na tržištu na temelju dogovora između proizvođača i otkupljivača. Cijena koštanja ovisi o naturalnim utrošcima inputa pri redovitoj proizvodnji, kao i njihovim cijenama. Ono što zabrinjava

proizvođače jest upola manji prinos u odnosu na prošlu godinu, ali isto tako niska otkupna cijena koja će se po svemu sudeći kretati oko 60 dinara po kilogramu. Kako navode proizvođači, ta je cijena na granici pozitivne nule i, kako kažu, 100 dinara po kilogramu bi bila idealna cijena, dok bi 80 dinara bila neka utjeha.

CIJENA NEĆE NADOKNADITI ULOŽENI TRUD

Rumska općina nije voćarski kraj, ali su se u pojedinim mjestima poljoprivrednici ipak odlučili za zasade višanja. Jedan od njih je i **Marko Bakić**, koji na tri hektara posjeduje zasade višanja. Kako kaže, proizvodnjom višanja počeo se baviti iz nužde, ali i zbog velike ljubavi prema voćarstvu: »1996. godine sam oformio ovaj voćnjak i imam jedan mlađi zasad od oko 60 ari. Na zasade višanja sam se odlučio prvenstveno zato što je višnja prije 40 godina imala fantastičnu cijenu i moglo se 10 puta

više zaraditi na jednom hektaru. Jedan hektar višanja donosio je prihod kao 10 hektara pšenice. Međutim, to je danas odnos 2:1 u odnosu na višnje. Eventualno 3:1, a zna biti i 1:1. Očekivao sam da ću na tri hektara voća uspjeti ostvariti prihod od 500.000 dinara, što bi bilo između 30 i 40.000 dinara mjesečno, točnije nadoknada umjesto mjesečne mirovine s obzirom da još uvijek nisam ispunio uvjete za mirovinu. Mislim da nisam neskroman, ali ja ne mogu ni to ostvariti iako dobro radim. Hoću li uspjeti to ostvariti ili ne, ovisi prije svega o vremenskim uvjetima i o drugim faktorima koji trebaju određivati cijenu, a ne određuje je nitko. Prepušteni smo sami sebi«, kaže Marko Bakić iz Nikinaca. Rod višanja ove godine je sigurno 50 posto manji u odnosu na prošlu godinu i situacija u regiji je ista: »Razlog tomu su hladne noći u vrijeme cvjetanja, a dani su bili topli i u nepunih tjedan dana se sve to desilo, tako da je po mom mišljenju to jedan od glavnih razloga upola manjeg prinosa.«

Hrvatski sokol iz Zemuna

Hrvatski sokol u Zemunu postojao je još 1905. godine, ali od tog vremena nema podataka o njegovom djelovanju. Godine 1909. društvo ima ukupno 85 članova i to 18 članova utemeljivača, 15 izvršnih i 52 podupirujuća člana. Za prvog starješinu izabran je **Ivan Župetić**, za zamjenika starješine **Joso Levačić**, za tajnika **Ante Fišler**, za blagajnika **Jozo Babić**, za članove uprave dr. **Živko Bertić**, dr. **Nikola pl. Fuger**, **Dragutin Gnus**, **Ervin Jurković** i **Franjo Katinčić**. Vođa je bio **Josip Mezei**, zamjenik vođe **Ante Fišler**, a predvodnici vrsta **Ivan Abramović**, **Ivan Budlik** i **Slavko Fišler**. Članovi ovog društva, vježbali su najprije u jednoj dvorani preko puta crkve BDM, a kasnije od 1913. godine u dvorani novopodignute dječjačke škole. Od svog osnivanja Društvo je bilo učlanjeno u Sokolsku župu Jelačić sa sjedištem u Srijemskoj Mitrovici.

DOBRI ODNOSI SA SRPSKIM SOKOLOM

Članovi zemenskog Hrvatskog sokola nisu postizali neke posebne rezultate, ali značajno je da su sa Srpskim sokolom u gradu održavali dobre odnose. Tome je najviše doprineo gimnazijski profesor **Jozo Babić**, koji se dugo nalazio na čelu ovog društva i bio nadaleko poznat kao veliki pobornik dobrih odnosa Srba i Hrvata i ideje jugoslavenstva. Kao najbolji primjer suradnje dva društva, govori slučaj iz 1911. godine, kada su vlasti zabranile vježbanje i pristup u *Srpski sokol* deseterici srednjoškolaca. Jedan od njih je u listu *Oko sokolovo*, glasniku Sokolske župe Beograd, u broj 8 iz 1937. godine, ovako opisao taj događaj: »Da bi smo mogli produžiti s radom zamolili smo našeg uvaženog profesora Jozu

Babića, koji je bio starješina *Hrvatskog sokola* da nas primi u svoje društvo. Braća Hrvati prihvatili su ovu našu ideju, primili nas u svoje gnijezdo i mi smo od tada s njima zajednički radili i nastupali pod imenom *Hrvatski sokol*.« Članovi *Hrvatskog sokola* su svojim srpskim kolegama pružali podršku i u vrijeme zabrane njihove organizacije 1913. godine. Odnosi su se nešto izmijenili tek pred rat, ali ni blizu onoliko koliko se to događalo u drugim mjestima pod austrougarskom vlašću.

a njegov pravilnik je prilagođen ZAŠKU-u. Među osnivačima bili su zemunski studenti i igrači u klunu: **Stjepan Doljanin**, **Stjepan Benjek**, **Josip Kulundžić**, **Andrija Bogner**, **Josip Blašković**, **Dragutin Katinčić**, **Franja Ebel** i **Oton Jenč**. Kasnije su, između dva rata, u Zemunu osnovani i drugi klubovi *Sparta*, *Vitez* i *Gradanski*. Poslije II. svjetskog rata sport napreduje i Hrvati u njemu pojedinačno sudjeluju. Najveći uspjeh u sportu, u nogometu, ostvario je NK *Galenika* igrajući dvije godine u I. ligi. Ovo

godine također postigli odlične rezultate. Najbolji pojedinci u klubu bili su **Petar Šarčević** i **Milan Milakov**. Šarčević je postao državni prvak u bacanju kugle, hicem od 15,35 metara, što je bio jedan od najboljih rezultata te godine u Europi, skinuo je s liste državnih rekorda jedan od rijetkih posljednjih predratnih rezultata, star 13 godina. Milakov je u skoku s motkom također bio prvak Srbije i Jugoslavije, s rezultatom 3,90 metara je izjednačio državni i oborio

Zemunski Hrvatski sokol iz 1910. godine

NOGOMETNA TRADICIJA ZEMUNA

Sportski život Hrvata poslije I. svjetskog rata razvijao se oko *Hrvatskog sokola* i sportskih društava *ZAŠKA-a*, *Vitez*, *Sparta* i *Gradanskog* koja su svršetkom II. svjetskog rata prekinula rad. Najpopularniji sport u gradu bio je nogomet. Prvi nogometni klub u Zemunu osnovali su studenti koji su studirali u Zagrebu, a zvao se *ZAŠK (Zemunski akademski športski klub)*. Osnovan je po uzoru na zagrebački *Gradanski*,

je ostvareno pod stručnim vodstvom **Stjepana Bobeka** i **Marka Valoka**. Kao tandem su se proslavili vođenjem najtrofejnije generacije beogradskog *Partizana*. U Zemunu su ostali dvije godine postižući s timom *Galenike* dobre rezultate. To je njihov, naročito Bobekov, doprinos zemunskom nogometu.

DRUGI SPORTOVI U ZEMUNU

U atletici, pojedinačno zemunski atletičari su 1949.

republički rekord, s tim što je ovaj rezultat kasnije postigao još jednom. U dresu Jedinstva bio je prvak države i 1950. godine. Sigurno je jedno, da su veliki doprinosi kako u pojedinačnom tako i kolektivnim sportovima Zemuna kroz povijest, dali upravo mnogi sportaši Hrvati.

Suzana Darabašić

(Za tekst su korišteni podaci iz rada *Hrvati stvarajući u Zemunu*, dr. sc. **Vlatka Rukavine**)

Zašto? Kako? Molim?

Kada je nastao digitalni fotoaparati?

U današnje vrijeme ne možemo zamisliti drugačiji fotoaparati osim onoga kojeg velika većina ljudi ima, a to su digital-

ni fotoaparati. Preteča ovih poznatih nam fotoaparata bio je aparat s fotografskim pločama, francuskog izumitelja **Jacquesa Daguerrea** uz XIX. stoljeća. Digitalni fotoaparati osmišljeni su 1975. godine, a osmislio ga je **Steven Sasson** i njegov tim. Tek 1990. godine pojavio se digitalni fotoaparati, no on je još uvijek nije bio onakav kakav je nama danas poznat. Iz godine u godinu digitalni fotoaparati razvijali su se i napreduju, te imaju nove mogućnosti.

Što su meteori?

Meteori su odlomljeni komadi zvijezde ili planeta koji plutaju svemirom,

pritom izgaraju i ostavljaju za sobom svijetleći trag. Meteor koji padne na Zemlju zove se meteorit.

Mala svečanost

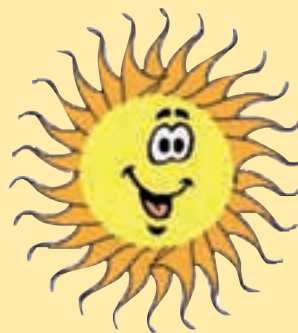
Dvorište Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo* u petak, 26. lipnja, na pola sata pretvorilo se u čudesni svijet glume, smijeha i igre. Glumice Dječjeg dramskog odjela izvele su kolaž monologa, dijaloga i drugih nusproizvoda pod nazivom *Naša mala svečanost*, te na lijep način podijelile s brojnom publikom plodove svoga rada, talente, kreativnost i uspjeh prve sezone. Publika je nagradila velikim aplauzom glumice **Anu Piuković**, **Luciju** i **Katarinu Ivanković Radaković**, **Katarinu Piuković**, **Milicu Vuković**, **Anu Vukov**, **Martinu Vojnić Tunić**, **Nevenu Kujundžić**, **Jasminu Vukov**, kao i voditeljicu grupe **Nevenu Mlinko**. U izvođenju programa glazbenu potporu davali su im **Danijel Horvacki** i **Krunoslav Piuković** iz orkestra Centra. Podsjetimo se da su djevojčice ove sezone osim završne manifestacije uvijekbale i izvodile lutkarsku igru *Mikulaš cipulaš* te predstavu *Neispavana ljepotica*.

ZADANE RIJEČI PRONAĐI U TABELI, OD PREOSTALIH RIJEČI DOBIT ĆEŠ RJEŠENJE OSMOSMJERKE.

SUNCE, PIJESAK, RUČNIK, PLAŽA, SUNCOBAN, KREMA, OBLAK, SOL, MORE, BAZEN, KUPAĆI, ŠEĆER, PAPUČE, RANAC, KAMEN, NAOČALE, LJETO, KUPANJE, LOPTE, JEŽ, RONIČ, NOS.

S	U	N	C	E	K	I	N	Č	U	R
U	O	J	E	Ž	F	R	E	Š	E	A
N	P	L	A	Ž	A	R	E	L	I	N
C	O	I	N	O	R	Š	A	M	O	A
O	B	L	A	K	I	Č	O	S	A	C
B	A	O	J	R	O	R	O	T	E	LJ
R	Z	P	E	A	E	Č	U	P	A	P
A	E	T	N	K	A	S	E	J	I	P
N	N	E	M	A	K	U	P	A	Ć	I

PETAK
3.7.2015.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:08 Capri, serija
 10:03 Bajkoviti dvorci kralja Ludviga II., dokumentarni film
 11:03 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:23 Rame uz rame, telenovela
 13:16 Jezik za svakoga (R)
 13:26 Kulturna baština: (R)
 13:42 U uredu, humoristična serija
 14:05 Tužni bogataš, serija (R)
 15:00 Mladi vukodlak, američki film (R)
 16:29 I to je Hrvatska (R)
 16:47 Ludi rimski carevi, dokumentarna serija (R)
 18:06 Dinastija, serija
 18:27 Dinastija, serija
 19:00 Dnevnik 2
 20:00 Kulturni Kolodvor
 20:36 Mandolina kapetana Corellija, britanski film (R)
 22:45 Dnevnik 3
 23:17 Motel Bates, serija (R)
 00:02 Motel Bates, serija (R)
 00:46 Motel Bates, serija (R)
 01:27 Top Gear (R)
 02:27 Mladi vukodlak, američki film (R)
 03:56 Hrvatska uživo
 04:40 Kulturni Kolodvor
 05:10 Dr. Oz, talk show
 05:52 Rame uz rame, telenovela

06:00 Juhuhu
 09:08 U vrtu, pod zvijezdama - animirana serija
 09:36 Dječja farma, crtana serija (R)
 10:00 Noćne more iz svijeta prirode, dokumentarna serija
 10:30 Zvjerinjak na kraju sela, serija za djecu (R)
 11:27 Dinastija, serija
 12:19 Lidijina kuhinja, dokumentarna serija
 12:45 Gospodica Marple, serija
 13:41 Posljednja mogućnost, američki film
 15:10 Jelovnici izgubljenog vremena: Jedan dan seoskog domaćinstva (R)
 15:30 Tea Mamut
 15:37 Najljepši vrtovi Australije, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Kuće iz snova,

dokumentarna serija
 17:12 Šušur: Sv. Filip i Jakov
 18:01 Okus Grenlanda, dokumentarna serija
 18:29 Noćne more iz svijeta prirode, dokumentarna serija
 19:00 Juhuhu
 20:05 Cedar Cove, serija
 21:00 Zločinci u odijelima, serija
 21:46 Otmica Heinekena, TV film
 23:47 Krug zločina, francuski film
 01:18 Cedar Cove, serija
 02:03 Noćni glazbeni program

05:50 RTL Danas, informativna emisija (R)
 06:35 Virus attack, animirana serija
 06:50 Chuggington, animirana serija
 07:20 Sve u šest, magazin (R)
 07:50 Pet na pet, kviz (R)
 08:45 TV prodaja
 09:00 Hitna služba, dramska serija (R)
 10:00 TV prodaja
 10:15 Pomorska ophodnja, akcijska serija
 11:10 JAG, kriminalistička drama
 12:10 TV prodaja
 12:25 Hitna služba, dramska serija
 13:25 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija (R)
 14:25 Kolo sreće, kviz (R)
 15:30 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 16:30 RTL Vijesti
 17:00 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas
 19:15 Pet na pet, kviz
 20:00 Kolo sreće, kviz
 21:10 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 22:10 Sve o Steveu, igrani film, komedija
 23:05 Eurojackpot
 23:10 Sve o Steveu, igrani film, komedija
 00:15 Plaćenik, igrani film, akcijski
 02:10 RTL Danas, (R)
 02:50 Kraj programa

SUBOTA
4.7.2015.

07:05 Eko zona (R)
 07:30 Banditi Arizone, američki film - ciklus klasičnog

vesterna
 09:05 Normalan život
 09:55 Kućni ljubimci
 10:30 Vrtlari: Biljke zaštitnice (R)
 11:00 Slavna svjetska kupališta: Forte dei Marmi, dokumentarna serija
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Divlja srca, američki film
 13:48 Prizma - multinacionalni magazin
 14:35 Indijski ocean sa Simonom Reeveom: Od Madagaskara do Sejšela, dokumentarna serija
 15:40 Nikolaj i Julie, serija
 16:27 Nikolaj i Julie, serija
 17:19 Provodi i sprovodi, humoristična serija
 17:55 Lijepom našom: Primorski Dolac (1. dio)
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 LOTO 7/39
 20:00 Tijardović, dokumentarna serija
 21:05 Čudesna djevojka, američki film
 22:57 Dnevnik 3
 23:17 Motel Bates, serija (R)
 00:07 Motel Bates, serija (R)
 00:57 Banditi Arizone, američki film - ciklus klasičnog vesterna
 02:30 Tijardović, dokumentarna serija
 03:30 Skica za portret
 03:46 Kulturna baština:
 04:01 Normalan život
 04:46 Eko zona (R)
 05:10 Vrtlari: Biljke zaštitnice (R)
 05:35 Prizma
 06:05 Lijepom našom: Primorski Dolac (1. dio) (R)

06:00 Juhuhu
 09:04 Kronike Matta Hattera, serija za djecu
 09:29 Pipi Duga Čarapa, serija za djecu (R)
 09:53 Martin Misterija, serija za djecu
 10:18 Lenny, čudo od psa - američki film za djecu (R)
 11:40 Dinastija, serija
 12:35 Smoćnica u vrtu, dokumentarna serija
 12:58 Vrhunska hrana iz puba, dokumentarna serija
 13:28 Nigellissima, dokumentarna serija
 14:00 Mandolina kapetana Corellija, britanski film (R)
 16:05 Dva i pol muškarca, humoristična serija (R)

16:28 Volim Hrvatsku
 17:45 Ludnica u Clevelandu, humoristična serija
 18:05 Ludnica u Clevelandu, humoristična serija
 18:27 Svaki dan dobar dan: Napokon svoja
 19:00 Juhuhu
 20:00 Gušti su gušti: Sinj
 21:01 Uvijek je sunčano u Philadelphiji, humoristična serija
 21:30 Dvorci i palače Europe: Južna Engleska, dokumentarna serija (R)
 22:25 Čovjek koji je htio biti kralj, britansko-američki film
 00:30 Obitelj Borgia, serija
 01:16 Noćni glazbeni program

05:40 RTL Danas, informativna emisija (R)
 06:25 Legenda o Tarzanu, animirana serija
 07:15 Mala sirena, animirana serija
 07:45 TV prodaja
 08:00 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 09:20 TV prodaja
 09:35 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 11:00 TV prodaja
 11:15 Cirkus, zabavna emisija
 13:10 Dynamo: Majstor nemogućega, zabavna emisija
 14:10 Zaljubljen u Leah, igrani film, romantična drama
 16:10 X Factor Adria, glazbeni show (specijal) (R)
 16:30 RTL Vijesti
 16:45 X Factor Adria, glazbeni show (specijal) (R)
 18:30 RTL Danas
 20:00 Ted - TV premijera, igrani film, komedija (15)
 22:10 Borat: Učenje o amerika kultura za boljitak veličanstveno država Kazahstan, igrani film, komedija
 23:55 Cure biraju, igrani film, romantična komedija (R)
 01:55 Astro show, emisija uživo
 02:55 RTL Danas, informativna emisija
 03:40 Kraj programa

NEDJELJA
5.7.2015.

07:20 Klasika mundi: Ljetni koncert Bečke filharmonije u dvorskom perivoju Schonbrunn

(1. Dio)
 08:08 Jučer, danas, sutra - talijanski film - Zlatna kinoteka
 10:08 Vino u krvi, serija
 12:00 Dnevnik 1
 12:29 Plodovi zemlje
 13:24 Split: More
 14:00 Nedjeljom u dva: Don Branko Sbutega
 15:05 Mir i dobro
 15:35 Magična kutija, britanski film
 17:26 The Voice - Najljepši glas Hrvatske (R)
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 LOTO 6/45
 20:05 Naše malo mjesto, dramska serija
 21:10 Počivali u miru, serija
 22:05 Dnevnik 3
 22:25 Lijek za bol: Priča o Marku Sandmanu, glazbeno-dokumentarni film
 23:55 Vino u krvi, serija
 01:30 Jučer, danas, sutra - talijanski film - Zlatna kinoteka
 03:25 Nedjeljom u dva: Don Branko Sbutega
 04:25 I to je Hrvatska
 04:40 Skica za portret
 04:55 Mir i dobro
 05:20 Plodovi zemlje
 06:10 Split: More

05:55 Generalna špica - zastava, himna
 06:00 Juhuhu
 09:00 Đakovački vezovi - prijenos mimohoda
 11:00 Viškovo: Misa - proslava 150 godina župe sv. Mateja, prijenos
 12:30 Raj, serija
 13:25 Dobar, bolji, najbolji... britanski slastičar, dokumentarna serija
 14:25 Umorstva u Midsomeru, serija
 15:55 Recepti Marry Berry, dokumentarna serija
 16:25 Čudesna djevojka, američki film
 18:15 Seoska gozba: Agroturizam Ograde
 19:00 Ususret 55. Splitskom festivalu, dokumentarno - glazbena emisija
 20:00 Pjevaj moju pjesmu
 21:30 Festival zabavne glazbe - Split 2015., prijenos
 23:20 Osumnjičeni, serija
 00:50 Vladaonica, serija
 01:35 Festival zabavne glazbe - Split 2015., snimka proglašenja pobjednika
 01:55 Noćni glazbeni program

U tri riječi - **SVJEŽE**, **DOMAĆE**, **ZDRAVO** !

JKP "Суботичке пијаци"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

**50%
Popust na cijene knjiga**

I dalje traje popust od 50 posto na cijene svih knjiga objavljenih u nakladi NIU »Hrvatska riječ«! Knjige se mogu kupiti u prostorijama NIU »Hrvatska riječ« – Trg cara Jovana Nenada 15/II., u Subotici ili naručiti putem telefona 024/ 553 355.

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

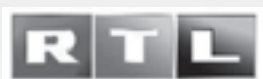

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATI

05.05 RTL Danas, informativna emisija (R)
 05.45 Legenda o Tarzanu, animirana serija (R)
 06.10 Mala sirena, animirana serija (R)
 06.40 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 08.00 TV prodaja
 08.15 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 09.40 TV prodaja
 09.55 10 najvećih javnih svađa Hrvatske, (R)
 10.50 TV prodaja
 11.05 Unutarnji svemir, igrani film, znanstveno-fantastična komedija
 13.30 Bezbrizna tišina, igrani film, obiteljska drama
 15.20 X Factor Adria, glazbeni show snimka (R)
 16.30 RTL Vijesti, informativna emisija
 16.45 X Factor Adria, glazbeni show snimka (R)
 18.30 RTL Danas, informativna emisija
 19.15 Mr. Bean, humoristična serija
 20.00 10, zabavna emisija
 21.00 X Factor Adria, glazbeni show uživo
 00.00 News Bar, satirično-informativna emisija
 00.30 CSI: Miami, kriminalistička serija
 01.30 CSI: Miami, kriminalistička serija
 02.30 Astro show, emisija uživo
 03.30 RTL Danas, informativna emisija (R)
 04.05 Kraj programa

PONEDJELJAK 6.7.2015.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:20 Capri, serija
 10:10 Osmanlije - Muslimanski carevi Europe, dokumentarna serija
 11:05 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Rame uz rame, telenovela
 13:10 Jezik za svakoga (R)
 13:20 U uredu, humoristična serija
 13:50 Naše malo misto, dramska serija
 15:00 Njujorčanin, američki film
 16:45 Milostiva prije svega,

humoristična serija
 17:20 Hrvatska uživo
 18:10 Dinastija, serija
 19:00 Dnevnik 2
 20:00 Šušur: Hvar
 20:50 Tužni bogataš, serija
 21:50 Nasljednici, serija
 22:55 Dnevnik 3
 23:25 On My Own, kanadski film
 01:05 Top Gear
 02:05 Milostiva prije svega, humoristična serija
 02:35 Njujorčanin, američki film
 04:10 Reprizni program
 04:25 Šušur: Hvar
 05:10 Dr. Oz, talk show
 05:55 Rame uz rame, telenovela

05:55 Generalna špica - zastava, himna
 09:00 U vrtu, pod zvijezdama - animirana serija
 09:30 Dječja farma, crtana serija
 10:00 Noćne more iz svijeta prirode, dokumentarna serija
 10:30 Zvjerinjak na kraju sela, serija za djecu
 11:30 Gorski liječnik, serija
 12:20 Lidijina kuhinja, dokumentarna serija
 12:45 Gospodica Marple, serija
 13:30 Zoe, američko-britanski film
 15:05 Jelovnici izgubljenog vremena: Poklade sjevera i juga
 15:25 Najljepši vrtovi Australije, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Kuće iz snova, dokumentarna serija
 17:10 Večer na 8. katu - izabrane emisije: Jakša Fiamengo
 18:00 Slasni Island, dokumentarna serija
 18:30 Noćne more iz svijeta prirode, dokumentarna serija

19:00 Nogometno SP (Ž) - sažeci: Final Match
 19:30 JUHUHU
 20:00 Cedar Cove, serija
 21:00 TV Bingo
 21:45 Samo preko nje mrtve, američki film
 23:25 Zakon i red: Zločinačke nakane, serija
 00:10 Cedar Cove, serija
 01:00 Sestra Jackie, serija
 01:30 Tree Hill, serija
 02:15 Noćni glazbeni program

06:55 RTL Danas, informativna emisija (R)
 07:40 Virus attack, animirana serija
 07:55 Chuggington, animirana serija
 08:25 Sve u šest, magazin (R)
 08:55 TV prodaja
 09:10 Hitna služba, serija (R)
 10:05 TV prodaja
 10:20 Pomorska ophodnja, akcijska serija
 11:20 JAG, kriminalistička drama
 12:20 TV prodaja
 12:35 Hitna služba, dramska serija
 13:35 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 14:35 Pet na pet, kviz (R)
 15:30 Kolo sreće, kviz (R)
 16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
 17:00 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas
 19:15 Pet na pet, kviz
 20:00 Kolo sreće, kviz
 21:10 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 22:15 RTL Direkt, informativna emisija
 22:45 Dr. House, dramska serija
 23:45 Kost, serija
 00:40 Heroji iz strasti, serija
 01:35 Kost, serija (R)
 02:35 Astro show, emisija uživo
 03:30 RTL Danas, (R)
 04:15 Kraj programa

UTORAK 7.7.2015.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:20 Capri, serija
 10:10 Osmanlije - Muslimanski carevi Europe, dokumentarna serija
 11:05 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Rame uz rame, telenovela
 13:10 Jezik za svakoga (R)
 13:20 U uredu, humoristična serija
 13:55 Tužni bogataš, serija
 15:00 Pustinjski bijes, američki film
 16:45 Milostiva prije svega, humoristična serija
 17:20 Hrvatska uživo
 18:10 Dinastija, serija
 19:00 Dnevnik 2
 20:00 Šušur: Starigrad
 20:50 Tužni bogataš, serija
 21:50 Nasljednici, serija

22:55 Dnevnik 3
 23:25 Zimska kost, američki film
 01:00 Top Gear
 01:55 Milostiva prije svega, humoristična serija
 02:25 Pustinjski bijes, američki film
 04:00 Reprizni program
 04:25 Šušur: Starigrad
 05:10 Dr. Oz, talk show
 05:55 Rame uz rame, telenovela

05:55 Generalna špica - zastava, himna
 07:35 JUHUHU
 09:00 U vrtu, pod zvijezdama - animirana serija (R)
 09:30 Dječja farma, crtana serija
 10:00 Noćne more iz svijeta prirode, dokumentarna serija
 10:30 Zvjerinjak na kraju sela, serija za djecu
 11:30 Dinastija, serija
 12:20 Lidijina kuhinja, dokumentarna serija
 12:45 Gospodica Marple, serija
 13:30 Golman Liverpoola, norveški film
 15:05 Jelovnici izgubljenog vremena: Istina i neistina o polpetima
 15:25 Najljepši vrtovi Australije, dokumentarna serija (R)
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Kuće iz snova, dokumentarna serija
 17:10 Šušur: Hvar
 17:55 Slasni Island, dokumentarna serija
 18:30 Noćne more iz svijeta prirode, dokumentarna serija
 19:02 JUHUHU
 20:00 Cedar Cove, serija
 21:00 U sjeni prošlosti, američki film
 22:45 Dobri policajac, serija
 00:30 Cedar Cove, serija
 01:20 Sestra Jackie, serija
 01:50 Tree Hill, serija
 02:35 Noćni glazbeni program

06:55 RTL Danas, informativna emisija (R)
 07:40 Virus attack, animirana serija
 07:55 Chuggington, animirana serija
 08:25 Sve u šest, magazin (R)
 08:55 TV prodaja
 09:10 Hitna služba, serija (R)
 10:05 TV prodaja
 10:20 Pomorska ophodnja,

akcijska serija
 11.25 JAG, kriminalistička drama
 12.20 TV prodaja
 12.35 Hitna služba, serija
 13.30 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 14.30 Pet na pet, kviz (R)
 15.30 Kolo sreće, kviz (R)
 16.30 RTL Vijesti, informativna emisija
 17.00 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.15 Pet na pet, kviz
 20.00 Kolo sreće, kviz
 21.15 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 22.15 RTL Direkt, informativna emisija
 22.45 Dr. House, dramska serija
 23.45 Kost, serija
 00.40 Heroji iz strasti, serija
 01.35 Kost, serija (R)
 02.30 Astro show, emisija uživo
 03.30 RTL Danas, (R)
 04.15 Kraj programa

SRIJEDA 8.7.2015.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:20 Capri, serija
 10:10 Osmanlije - Muslimanski carevi Europe, dokumentarna serija
 11:05 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Rame uz rame, telenovela
 13:10 Jezik za svakoga (R)
 13:20 U uredu, serija
 13:55 Tužni bogataš, serija
 15:00 Doručak na travi, francuski film
 16:45 Milostiva prije svega, humoristična serija
 17:20 Hrvatska uživo
 18:10 Dinastija, serija
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 LOTO 7/39
 20:00 Šušur: Jelsa
 20:45 Tužni bogataš, serija
 21:45 Nasljednici, serija
 22:50 Dnevnik 3
 23:20 Ne diraj lava dok spava, kanadski film
 01:00 Top Gear
 01:55 Milostiva prije svega, humoristična serija
 02:25 Doručak na travi, francuski film
 03:55 Reprizni program
 04:25 Šušur: Jelsa
 05:10 Dr. Oz, talk show
 05:55 Rame uz rame, telenovela

05:55 Generalna špica - zastava, himna
07:35 JUHUHU
09:00 U vrtu, pod zvijezdama - animirana serija
09:30 Dječja farma, crtana serija
10:00 Noćne more iz svijeta prirode, dokumentarna serija
10:30 Zvjerinjak na kraju sela, serija za djecu
11:30 Dinastija, serija
12:20 Lidijina kuhinja, dokumentarna serija
12:45 Gospodica Marple, serija
13:30 Budi moja ljubav, kanadski film
15:05 Jelovnici izgubljenog vremena: Ražnjevi i rešetke vatrene prošlosti
15:25 Najljepši vrtovi Australije, dokumentarna serija (R)
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Kuće iz snova, dokumentarna serija
17:10 Šušur: Starigrad
17:55 Slasni Island, dokumentarna serija
18:30 Noćne more iz svijeta prirode, dokumentarna serija
19:02 JUHUHU
20:00 Cedar Cove, serija
21:00 Za ona dobra stara vremena, američki film
22:40 Dobri policajac, serija
00:25 Cedar Cove, serija

01:15 Kuća laži, humoristična serija
01:45 Tree Hill, serija
02:30 Noćni glazbeni program

06:50 RTL Danas, informativna emisija (R)
07:35 Virus attack, animirana serija
07:55 Chuggington, animirana serija
08:20 Sve u šest, magazin (R)
08:50 TV prodaja
09:05 Hitna služba, serija (R)
10:05 TV prodaja
10:20 Pomorska ophodnja, akcijska serija
11:20 JAG, kriminalistička drama
12:15 TV prodaja
12:30 Hitna služba, serija
13:30 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
14:30 Pet na pet, kviz (R)
15:25 Kolo sreće, kviz (R)
16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
17:00 Shopping kraljica, lifestyle emisija
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:15 Pet na pet, kviz
20:00 Kolo sreće, kviz
21:15 Shopping kraljica, lifestyle emisija
22:15 RTL Direkt
22:45 Dr. House, dramska serija
23:45 Kost, serija
00:40 Heroji iz strasti, serija
01:35 Kost, serija (R)

02:30 Astro show, emisija uživo
03:30 RTL Danas, (R)
04:15 Kraj programa

ČETVRTAK 9.7.2015.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:20 Capri, serija
10:10 Neobično oružje, dokumentarna serija
11:05 Dr. Oz, talk show
12:00 Dnevnik 1
12:25 Rame uz rame, telenovela
13:10 Jezik za svakoga (R)
13:25 U uredu, humoristična serija
13:55 Tužni bogataš, serija
14:55 Obiteljska urota, američki film
16:50 Milostiva prije svega, humoristična serija
17:20 Hrvatska uživo
18:10 Dinastija, serija
19:00 Dnevnik 2
20:00 Šušur: Hvar
20:50 Čovik i po, serija
21:50 Nasljednici, serija
22:55 Dnevnik 3
23:25 Mandingo, američki film
01:25 Top Gear
02:20 Milostiva prije svega, humoristična serija
02:50 Obiteljska urota, američki film
04:25 Šušur: Hvar
05:10 Dr. Oz, talk show

05:55 Rame uz rame, telenovela

05:55 Generalna špica - zastava, himna
07:35 JUHUHU
09:00 U vrtu, pod zvijezdama - animirana serija (R)
09:30 Feliksova pisma, crtana serija
10:00 Noćne more iz svijeta prirode, dokumentarna serija
10:30 Zvjerinjak na kraju sela, serija za djecu
11:30 Dinastija, serija
12:20 Lidijina kuhinja, dokumentarna serija
12:45 Gospodica Marple, serija
13:30 Pisac slomljenog srca, američki film
15:10 Jelovnici izgubljenog vremena: Afrodite riblje strasti
15:30 Najljepši vrtovi Australije, dokumentarna serija (R)
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Sasvim posebni domovi, dokumentarna serija (R)
17:10 Šušur: Jelsa
17:55 Slasni Island, dokumentarna serija
18:30 Noćne more iz svijeta prirode, dokumentarna serija
19:02 JUHUHU
20:00 Cedar Cove, serija
21:00 Mali Nicolas, francuski film
22:30 Neporeciva krivnja, serija
23:15 Neporeciva krivnja, serija

00:00 Cedar Cove, serija
00:50 Kuća laži, humoristična serija
01:20 Tree Hill, serija
02:05 Noćni glazbeni program

06:50 RTL Danas, (R)
07:35 Virus attack
07:55 Chuggington, animirana serija
08:20 Sve u šest, magazin (R)
08:50 TV prodaja
09:05 Hitna služba, serija (R)
10:05 TV prodaja
10:20 Pomorska ophodnja, akcijska serija
11:20 JAG, drama
12:15 TV prodaja
12:30 Hitna služba, serija
13:30 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
14:30 Pet na pet, kviz (R)
15:25 Kolo sreće, kviz (R)
16:30 RTL Vijesti
17:00 Shopping kraljica, lifestyle emisija
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:15 Pet na pet, kviz
20:00 Kolo sreće, kviz
21:15 Shopping kraljica, lifestyle emisija
22:15 RTL Direkt
22:45 Dr. House, dramska serija
23:45 Kost, serija
00:40 Heroji iz strasti, serija
01:35 Kost, serija (R)
02:30 Astro show, emisija uživo
03:30 RTL Danas, (R)
04:15 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od poneđjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svijetionik* nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom *Glas domovine*, emitira se na HRT1 ponedjeljom od 15.35 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog *Bolja Srbija* • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik *Govorimo hrvatski*

19.00 - 19.30

Poetski predah • Popularne melodije - zabavna glazba (ponedjeljkom) • Na valovima hrvatske glazbene tradicije - narodna glazba (utorkom) • Veliki majstori glazbe - ozbiljna glazba (srijedom) • Rock vremeplov (četvrtkom) • Minute za jazz (petkom)

19.30 - 20.00

Europski magazin - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • Kulturna povijest (utorkom) • Znanjem do zdravlja (srijedom) • Razmišljanje dopušteno (četvrtkom) • Tjedni vodič (petkom)

20.00 - 20.30

U pauzi o poslu (ponedjeljkom) • Aktualije (utorkom) • Otvoreni studio (srijedom) • Kultur café - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • Vodič za moderna vremena - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

18.00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
18.15 Vojvodanski tjedan
18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
19.00 Vjerska emisija, duhovna glazba
20.00 Divni novi svijet
20.55 Odjava programa

Nedjelja

18.00 Najava programa, Vijesti dana
18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
19.30 Putnici kroz vrijeme emisija za djecu Hrvatskoga radija
20.00 Hrvatima izvan domovine - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
20.55 Odjava programa

104,4 Mhz

ŠTOVANJE TRADICIJE I OBIČAJA HRVATA U NIKINCIMA

Centar Nikinaca

Ustrajni u očuvanju vjere i običaja

Naselje Nikinci postojalo je u srednjem vijeku. Pod imenom Mikincz nalazi se u dokumentu iz 1403. godine. U popisu poreznih obveznika Srijemskog sandžaka nastalom između 1566. i 1574. godine, ime sela ubilježeno je u obliku Nikinči. Pustara Mikovcze zabilježena je 1727. godine kao napušteno selište na mitrovačkom vlastelinstvu. Tijekom vladavine Turaka ovim prostorima, o Nikincima se malo zna i pretpostavlja se kako je selo bilo spaljeno i opustošeno. Više podataka o Nikincima zna se tek od 1737. godine kada se u selo doseljava izvjestan broj Albanaca katolika, ili kako su ih tada zvali – Klimenata. Nakon njih u selo se doseljavaju Mađari i Hrvati, koji preuzimaju primat u poljoprivrednoj proizvodnji. Za vrijeme vladavine Marije Terezije (1740. – 1780.) godine, dolazi do vala kolonizacije Nijemaca tako da su stanovništvo u to vrijeme činili Hrvati, Mađari i Nijemci. Takva struktura stanovništva ostala je sve do Drugog svjetskog rata, do 1944. godine, kada dolazi do iseljavanja Nijemaca, a na njihovo se mjesto doseljava-

ju Srbi. Katoličko stanovništvo u Nikincima bilo je u većini sve do devedesetih godina, kada je prisiljen iseliti se veći broj Hrvata i Mađara. Tada se potpunosti mijenja etnička struktura sela. Danas u ovom mjestu živi mali broj Hrvata, ali iako mala, župna se zajednica usprkos teškim vremenima uspjela očuvati.

NIKINAČKA ŽUPA

Nikinačka se župa razvila iz misijske ispostave čije je sjedište bilo u Hrtkovcima. Prvi kapelan u Nikincima bio je **Antun Maletić**, koji je kao kapelan u Nikincima služio od 1782. do 1789. godine. Samostalna mjesna kapelanija je u Nikincima djelovala od 1789. do 1795. godine, kada Nikinci postaju samostalna župa, a njen prvi upravitelj je bio **Petar Malja**, koji je 1807. godine imenovan župnikom. Prva župna crkva u Nikincima podignuta u čast svetog Antuna Padovanskog, izgrađena je 1763. godine zahvaljujući nastojanjima talijanskih franjevačkih misionara. To je tada bila drvena crkva optočena blatom i oličena u kojoj se nalazio oltar posvećen svetom

Antunu. Druga drvena crkva u Nikincima građena je u razdoblju od 1800. do 1802. godine, kada ju je blagoslovio **Ivan Matizović**, župnik mitrovačkog dekanata. Župnik **Josip Jelić** otpočeo je izgradnju prve zidane crkve, a završio je župnik **Ignac Kesegić** 1852. godine. Nažalost, župna je crkva porušena u bombardiranju 1944. godine. Ruševine crkve su tako stajale sve do 1971. godine, kada za vrijeme župnika **Antuna Devića** otpočinje njena obnova koja je završena 1973. godine. Ta crkva postoji i danas u ovom mjestu. Ali i tijekom posljednjeg rata kada se veliki broj župljana iselio iz Nikinaca, i sama župna crkva bila je izložena napadima, a oštećena je čak četiri puta. Najteži napad dogodio se upravo na blagdan Svetog Antuna 13. lipnja 1995. godine. Usprkos svemu, za sve ovo vrijeme župljani iz Nikinaca su slavili i štovali svoga zaštitnika svetog Antuna Padovanskog, a posljednjih godina nakon teškog razdoblja devedesetih, proslava Svetog Antuna ponovno dobiva onaj nekadašnji sjaj. Osim toga, iako malobrojna, zajednica rimokatoličkih vjernika u ovom srijemskom mjestu,

ustrajna je u svojim nastojanjima, a to je da očuvaju svoju vjeru, kulturu i običaje.

IDEJA O PROGLAŠENJU SVETIŠTA

S obzirom da su Nikinci jedina župa u Srijemu čija crkva nosi ime svetog Antuna, stoljećima su na taj dan u Nikince dolazili hodočasnici autobusima, automobilima, pješice i uz procesiju s križem iz svih okolnih sela. Danas se taj broj nešto smanjio, ali je ipak i ove kao i prethodnih godina došao veliki broj ljudi. Misno se slavlje na proslavi crkvenog goda ovog mjesta služi i na mađarskom jeziku, jer u Nikincima osim Srba i Hrvata žive i Mađari: »Proslava ove svetkovine je veoma značajna za nas ovdje u dijaspori, a drago mi je što se svake godine okupi i veliki broj hodočasnika iz Republike Hrvatske. To je znak sjedinjavanja svih nas katolika koji smo ostali ovdje u Srijemu, pogotovo zato što smo jedina župa koja u Srijemu ima crkvu posvećenu svetom Antunu. Župljani veoma štiju svetog Antuna. Poslije 13 petaka zavjetujemo se i moglo se vidjeti kako je danas pored katolika bio znatan broj vjernika pravoslavaca«, istaknuo je ondašnji župnik vlč. **Ivica Živković**. Ideja za postojanjem svetišta u Nikincima postoji. Pokrenuta je inicijativa i preostalo je još da se riješe određene dozvole. Nikinčani se nadaju da će inicijativa za postojanjem svetišta uskoro biti prihvaćena: »Već duže vrijeme govorimo kako bi ovdje trebalo postojati svetište, kako bi se u još većem broju okupljali vjernici i hodočasnici. Međutim, već imamo dva svetišta, pa procedura ide malo sporije. Preostalo je još samo razmotriti tu proceduru na dekanatskoj razini. Mislim da bi proglašenje svetišta ovdje u Nikincima značilo puno, kako za nas tako i za cijeli Srijem. Župa bi se znatno uzdignula, hodočasnici bi češće dolazili i suradnja bi bila mnogo veća i s Hrvatskom

Sveti Antun je dan koji povezuje Nikinčane

i s Bosnom i Hercegovinom«, istaknuo je vlč. Ivica Živković, župnik u Nikincima, Platičevu i Hrtkovicima. I kako nam tijekom razgovora župnik navodi, iako mala zajednica u tom mjestu, ona je veoma složna. A to se najbolje može vidjeti prilikom pripreme proslava blagdana, kada puno ljudi dođe pomoći, urediti dvorište, crkvu, župnu kuću i pripremiti sve što je potrebno. Tako je to svake godine kada se priprema kirbaj, kao i bilo koja druga svečanost, manifestacija ili blagdan.

ODRŽAVANJE TRADICIJE

Kako danas Hrvati u Nikincima žive, čuli smo od **Mirka Paulića**, župljana iz Nikinaca i članom crkvenog ekonomskog vijeća: »Život Hrvata u današnje vrijeme u Nikincima svodi se na održavanje tradicije, s obzirom da se određeni postotak stanovništva smanjio. Mi ovdje u Nikincima imamo dugu tradiciju, počevši od 10. stoljeća, od pojave prvih Hrvata u Nikincima, pa preko 13. stoljeća i prvog spomena župe Nikinci, do službenog osnutka župe 1792.

OSNUTAK HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA

Prije izvjesnog vremena u Nikincima je pokrenuta inicijativa za osnutak hrvatskog kulturnog društva. Jedan od inicijatora bio je **Mirko Paulić**: »Inicijativa i dalje postoji. Trenutačno smo u razgovorima s ljudima koji bi se mogli angažirati oko osnutka društva, a mi to gledamo na razini triju sela, jer bi tako bilo mnogo lakše osnovati društvo. Imamo veliku želju to i ostvariti kako bi se znalo da su i ovdje živjeli i žive Hrvati. Mnoga su stoljeća iza nas od kada smo prvi puta došli na ove prostore koji se ne mogu spomenuti, a da se pri tom ne spomene hrvatski narod«, kaže Paulić.

godine. Proslava blagdana Svetog Antuna nam je od velikog značaja, jer je ovo najveća svetkovina poznata nadaleko. To je jedna od najvećih tradicija u cijeloj Srijemskoj biskupiji i mislim da ćemo je uspjeti održati i čak ići na to da ovdje bude treće svetište u Srijemskoj biskupiji«, kaže Paulić. Ove godine, kao i prethodnih godina, na proslavi blagdana Svetog Antuna okupio se i veliki broj Nikinčana koji su se ratnih devedesetih odselili u Hrvatsku. Jedan od njih je i **Zoran Čičak** iz Daruvara, koji sa svojom obitelji dolazi redovito u svoje rodno mjesto: »Sveti Antun je dan koji povezu-

je Nikinčane i to nam je postalo zajedničko. Gdje god da odete kod Nikinčana, bilo ovdje, bilo u Hrvatskoj gdje su Nikinčani odselili, sveti Antun je u kući.

Kada dođem u Nikince, istovremeno sam i sretan i žalostan. Sretan sam što sam ponovno ovdje među svojim svijetom, a žalostan jer se sjetim kako je nekada bilo i koliko nas sve manje ima, jer selo ne čine kuće nego ljudi. Teško mi je kada dođem i kada prođem kroz selo i vidim dosta nepoznatih mi ljudi, a žalosno je što više ljudi sada poznajem na groblju nego ovdje u selu. I pored toga dolazim ovdje na Svetog Antuna, jer je ovaj blagdan značajan za sve nas. Sa sobom povedem i djecu i iako su oni pola Slavonci pola Srijemci, nastojim im prenijeti tu tradiciju kako bi znali odakle su im korijeni«, kaže **Zoran Čičak**.

Suzana Darabašić

POGLED S TRIBINA

Sportsko ljeto

Stigao je i srpanj. Prvi pravi ljetni mjesec. Iako je vrijeme ljetovanja i godišnjih odmora, za sportaše odmora nema. Tenisači igraju turnir u Wimbledonu, prvo kolo su s uspjehom prošli **Čilić**, **Karlović** i posebno **Borna Ćorić**, velika 18 godišnja nada hrvatskog tenisa kojemu je to prva pobjeda na travi neslužbenog svjetskog prvenstva. Vaterpolisti su plasmanom u veliko finale Svjetske lige (izgubili od Srbije (6:9) imali priliku izboriti izravan plasman na Olimpijske igre, ali su stigavši do konačnice jakog turnira ponovno skrenuli pozornost na sebe i hrvatski vaterpolski sport.

Mladi košarkaši Hrvatske nastupaju na Svjetskom prvenstvu za igrače do 19 godina starosti i zabilježili su dvije pobjede i jedan poraz u prvom dijelu natjecanja budućih majstora igre pod obročima.

I konačno, nogometaši se poslije kraće stanke vraćaju na veliku scenu. Prvo su na programu susreti 1. kola kvalifikacija za plasman u skupine Lige Europe. *Hajduk* i *Lokomotiva* startaju od samog početka i već od ovog četvrtka ljubitelji nogometa imaju prilike za nova uzbuđenja. Zbog Europskog prvenstva koje se iduće godine igra u Francuskoj, i prvenstvo 1. HNL započinje nešto ranije, pa su susreti prvog kola zakazani već za sljedeći vikend (10. – 12. srpnja). Uz prvoligaške duele najbolje hrvatske momčadi (*Dinamo* i *Rijeka* počinju euro nastupe u drugom kolu Lige prvaka odnosno Lige Europe) imat će dupli program (ukoliko Splitsani i Zagrepčani preskoče prve prepreke) pa će nogometa biti tijekom cijelog nastupajućeg ljeta.

U svakom slučaju sporta, kao i uvijek, neće manjkati tijekom dva najtoplija mjeseca u godini. A zasigurno će biti vruće i na svim terenima.

Konačno u tome je i ljepota sporta. A vrijeme ljetovanja i godišnjih odmora idealno je za gledanje i uživanje u sportskim majstorijama.

Pa uživajmo!

D. P.

NOGOMET

Hajduk i Lokomotiva startaju prvi

Prvim susretima prvog pretkola kvalifikacija za plasman u Ligu Europe *Hajduk* i *Lokomotiva* počinju ovogodišnje europske nastupe. Splitsani prvo gostuju u Estoniji kod *Silamae Kalleva*, dok zagrebačka momčad prvi ogled ima za Walesu protiv *Airbusa UK Broughtona*.

TENIS

Prva pobjeda Ćorića

Borna Ćorić je u maratonskom duelu prvoga kola Grand Slam turnira u Wimbledonu nakon 3 sata i 50 minuta igre uspio svladati Ukrajinca **Stakhovskog** 4:6, 7:6 (5), 6:2, 1:6, 9:7 i upisati svoju prvu pobjedu na besmrtnoj britanskoj travi. Uspješni su bili i ostali hrvatski tenisači **Marin Čilić** i **Ivo Karlović** pobjedama protiv Japanca **Moriye** odnosno Šveda **Ymera**.

RUKOMET

PPD Zagreb u skupini A

Ždrijeb nove sezone rukometne Lige prvaka dodijelio je hrvatskom prvaku PPD Zagrebu mjesto u skupini A skupa s momčadima: *Kiel* (Njemačka), *Veszprem* (Mađarska), *PSG* (Francuska), *Celje Pivovarnu Laško* (Slovenija), *Wisla Plock* (Poljska), *Beşiktaş* (Turska) i *Flensburg* (Njemačka). Prvih šest momčadi izborit će plasman u sljedeću rundu natjecanja.

KOŠARKA

Mršić novi trener Cedevite

Momčad hrvatskog prvaka u košarci KK *Cedevita* iz Zagreba izabrala je **Veljka Mršića** za svog novog trenera, koji je do sada bio asistent **Jasminu Repeši** koji je preuzeo *EA7 Emporio Armani* iz Milana.

**NAMA JE DOVOLJNO
DA ZNATE ZA NAS**

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovođa i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs
Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Prodaje se plac na obali jezera Palić, 2 motike. Informacije na telefon: 069 2887213.

Makarska – iznajmljujem sobe sa kupatilom, frižiderom, upotrebom kuhinje i parkingom za sezonu 2014. godine. Telefon za Srbiju: 060-6331910, telefon za Hrvatsku: 00385-21617909.

Zagreb, uži centar Černomerec, trosoban stan 60 m² zamjena za odgovarajuću nekretninu u Subotici, uz odgovarajuću doplatu – 62 000 eura. Tel.: 063/740-1895.

IZDAJEM dvo i četverokrevetne APARTMANE i SOBE u Lumbardi na otoku Korčuli. Svaki apartman i soba ima svoju TERASU i poseban ULAZ. Mogućnost ljetovanja VEĆIH GRUPA. Gostima je na raspolaganju veliki ROŠTILJ. Svi gosti imaju osiguran PARKING za automobile i plovila. Udaljenost od mora 150 m. Sve detalje možete vidjeti na www.apartmanikorcula.com. email: marko.gusak@apartmanikorcula.com Kontakt osoba: Marko Gusak, prof. 091/6012021 098/ 9622059.

Prodaje se roljka za glačanje veša i drvena vaga s tegovima (mjeri do 500 kg). Tel.: 064 3910112

Tročlana obitelj prima stare osobe na dvorbu za nekretninu ili penziju. Tel. 062 1941729.

Kupujem njivu – poljoprivredno zemljište u jednom komadu većem od 5 ha. Tel.: 064 1759512

Subotica, prodaje se solidna kuća sa zasebnom garažom i prostranim dvorištem. Infrastruktura. Legalizovano. Cena po dogovoru. Vlasnik. Tel.: 065-5053962.

Izdajemo apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com.

Sombor – prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Zagreb, u Srednjacima izdajem jednosobni stan, soba, kuhinja, kupatilo. gr. grijanje, telefon, renoviran, nov namještaj. Tel.: 024 547 204.

Prodaje se kuća u Petrovaradinu, Marina Držića 2a. Površina zemljišta je 100 m², stambena površina je 40 m². Tel.: 064 0125719.

Podajemo obiteljsku katnu kuću 210 m² na placu od 670m² – garaža, kotlarnica, ljetna kuhinja i vinska komora sve opeka, plin, etažno grijanje, telefon, interfon, do autobusa 5 minuta. Subotica. Tel.: 024 546 061 ili 064 468788.

Prodajem Tv Samsung ekran ravan 82 cm, daljinski, namještaj visoki sjaj – regal 3,8, klupski stol, škrinja za jastuke i regal 2,v /2š. Tel.: 064 4681788.

Prodajem noviju trosobnu kuću na uglu, s placem od 524 m² u Novom naselju – Aleksandrovo. Tel.: 063-553-447.

Subotica centar – izdaje se uredski poslovni prostor, 4 prostorije, 130 m², tri telefonske linije, internet, parking prostor. Cijena po dogovoru. Tel: 024/529-745, 063/518-218.

Hrvat, 25 godina, zaposlen, vlasnik velike kuće u turističkom gradu Slavenska Orahovica kod Osijeka, traži djevojku zanatliju (frizerku) za dopisivanje – brak. Uz pismo poslati fotografiju. Ivan Peček, Stjepana Radića 10, HR 33515 Orahovica Slavenska, Hrvatska.

Izdajem u najam 20 ari placa u progonu u centru Tavankuta, pogodno za plastenik ili organsku proizvodnju – ima bunar. Tel.: 064 5259245.

Prodaje se kuća – vikendica na zapadnoj obali jezera Palić. Tel.: 062 8687964.

Mijenjam ili prodajem veće leandere u boji i limun, koturaljke, novu električnu kosilicu, muške čakšire s prslukom, kožne čizme, koš, šešire, šubare, kaput i žensko bunjevačko ruvo (i sefiri), razne marama, sto i stolice, tepisi i ekskluzivna italijanska vjenčanica od čipke. Tel.: 024 532570.

Kupujem salaš s okućnicom u Ljutovu ili Tavankutu. Tel.: 069 2887213.

Prodaju se koturaljke, stolovi i stolci, bunjevačka ruva – svila i sefiri, marama, pregače, ponjaviceeve, čaršavi, muške čakšire i prsluk, čizme, šeširi, nova el. kosilica, tepisi i staze. Tel.: 024 528 682.

Prodaje se dvosoban stan (51m² + terasa) s odličnim rasporedom prostora na Prozivci. Stan se redovito održava i sačuvan je. Ima klimu, kablovsku i daljinsko grijanje. Cijena je 28.000 eura (nije fiksno). Tel.: 062 788924.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi VAŽI DO 10. 7. 2015.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*. Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga **CroArt** prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:
dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:**
Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković
(urednik rubrike kultura i urednik *Kužiša*)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić
(urednik rubrike sport i zabava)
Željka Vukov
(urednica društvene rubrike i urednica *Hrčka*)
Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)
Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Dropulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs
WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija
u publikaciji Biblioteka
Matije crske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

ČESTITAMO 40 GODINA BRAKA MARINKU I JELICI ĐANIĆ

Četiri desetljeća

Obitelj **Đanić, Marinko i Jelica**, 28. lipnja je imala veliki razlog za slavlje. Na taj dan 1975. godine svoju ljubav su krunisali kod matičara i u crkvi sv. Lovre u Marinkovoj rodnoj Sonti. Naočita Jelica, djevojka iz susjednog mjesta Prigrevica, s radošću se preselila u svoju novu obitelj. »Kad me je Marinko zaprosio, nisam ni malo razmišljala. Bile su to godine kad mladost gospodari našim srcima i umovima. Naredne

godine rodio nam se prvijenac **Marinko**, a 1980. drugi sin **Igor**. Obojica su već odavno zasnovala vlastite obitelji i otišla svojim putovima, trbuhom za kruhom. To je ta začarana igra, život smo započeli sami, a evo, sami smo ostali i u poznim godinama«, priča Jelica. Klasično slavlje nisu organizirali, obljetnicu su skromno obilježili u svojoj kući. Ne mogu se pohvaliti ni jako dobrim zdravljem, ali još uvijek jedno za drugo imaju samo lijepe riječi, jedno drugom su životni oslonac. »U naša zajednička četiri desetljeća bilo je puno lijepih trenutaka, ali i puno gorčine i muka. Svili smo obiteljsko gnijezdo, odricali smo se svega i svačega kako bismo izgradili kuću. Ja sam bio terenac u somborskoj *Boji*, da ne kažem vikend tata. Zараđивao sam dobro, a Jelica je vodila brigu o obitelji. Od odlaska sinova ostali smo jedno drugom, kao i u početku braka. Istina, tu su nam i prijatelji i susjedi, ali srce se uvijek otima za djecom«, sjetno priča slavljenik Marinko. I pored svih problema današnjice, ljubav je jedino čega u ovoj obitelji ne manjka. Od siječnja 2005. godine Jelica i Marinko su hraniteljska obitelj. Mali **David Kalanjoš** je od travnja 2009. kod njih, a u rujnu će poći i u školu. »Oduvijek smo složno radili i mukotrpno zarađivali za kruh i krov nad glavom. No, nije mi žao toga dijela života, žao mi je što smo ostali sami. Sinovima ne mogu ništa zamjeriti, zasnovali su svoje obitelji i, poput mnogih mladih, potražili kruh tamo gdje ga ima. Sada odgajamo tuđu djecu, a ta djeca nama uljepšavaju starost. Obljetnicu nismo ni mislili obilježiti, ali kad je David rekao da stari mora skuhati paprikaš i ja napraviti njegove omiljene kolače, tu više nije bilo mjesta priči«, završava Jelica pod opsadom Davidovih poljubaca.

I. Andrašić

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Vašutoška posla...

Piše: Branko Ivković

Faljnīs čeljadi moja, jevo baš se sad istiram s mojom Jelom, ona mi divani da se ne petljam u sve što vidim, a ja pedig nisam taki, ta kad vidim štogod na priliku lipo na sokaku ja se baš moram obazrit pa da se šta trevi, na priliku i kad bi mi palo po maltera s jedne od ovi naši neupucovani škula ja bi se borme obazro, eto taki sam, a pričutiću njezin divan da bi se i za bocom obazro. Ja samo ne volim kad se čeljad falu, e to mi mrsko, rađe bi stao u čega neg se falijo, ta i šta se imadem falit, valjda s ogredom što nam komšije pravidu, to je sramota čeljadi i za nas, oni kažu da tušta stranjskog svita biži u njevu državu, a ja niki mislim da taj svit ne biži od svoji kuća zato što mu drago, već ga nevolja natirala, a kad ne možem pomoć neću ni odmagat, pa šta bog da. Samo mi žao što sam prodo didin vinograd za starim grobljom u gornjim, sad bi lipo s jedne strane imo ogradu zabadavađ, no inkab će se kogod radovat, kad sad navalidu to vuć na otpad ovi naši skupljači što po selima vičedu po sto puta staro gvožđe. Bilo je tu i smijurije, Pere išo jedared s traktorom na salaš a jedan kad je bijo spram njega razdero se u onu spravu »staro gvožđe«, moj ti Pere pozelenijo od bisnoće pa će bisno »kome je moj traktor staro gvožđe, ako sad sađem svu ću mu tu đugu o glavu izlupat« i još je kojišta divanijo samo nije za ode da ispriopidam, al kad pogledimo malko nije onaj ni slago, kad je Pere kupijo taj traktor još se Tito vozo utan s modrim vozom i *Galebom*, a to nije borme bilo juče, samo ja to Peri nisam smijo oma kast, salaš mi bijo daleko a cigurno bi me svijio s traktora. E čeljadi jevo spremam se samo da vam izdivanim pa me uvatijo taki smi ko dicu niki nedilje u Tavankutu na festivalu diteta, di su se sva dica smijala i radovala, zamislite posli trist godina naši vašutoši kupili nov lip voz, ne cijo, samo mašinu, a vagoni su i dalje oni stari kugod iz kaubojski filmova od onog prijašnjeg vika, a tek pruga, e to vam je posebna pripovitka, šine se klamaje i žužaje, ja baš ni pišce ne bi volijo po njima ić kake su, kažu da je stigo na vrime u stanicu, a jurijo je svi pedeset na sat. Joso se kleberi i kaže da nije slučajno prikardašijo brzinu, on je načuo da se smi na naši prugama samo četrdest tirat. Ja se sve niki većčinim i ne virujem, ta idi Joso u peršin, ta kako možeš to divanit, ja brže tiram biciglu od tog, kad se rasrdim jal kad me ova moja na brzinu pošalje u dućan pogotovo hajčim. Moram ostavit malkoc vrimenta i za divan nuz pivo prid dućanom. No tako je kako je, kadgod su se kažu s prvine samo gospoda i bogatuni mogli vozat s ajzlibanom, a sad su došla taka vrimenta da ni sirotinja neće da ide s njim, bome se brže živi, nažalost puno brže od našeg ajzlibana, neg čeljadi moja ja se zadivanijo a josag mi muči, moram se latit kad sam okasnijo. Ajd zbogom iz Ivković šora.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Gospodar uvijek znade kako treba

Bač Iva ni sam ne zna šta to Bš njim u posljednje vrime. Ope se navadijo na televiziju ko kerica na jajca. Štim otvori oči, prvo mu je da pritisne puce za zapalit. Već do fruštuka pešest put se nasluša i nagleda šta to novoga. I što dalje, najveći gospodar sve više vrimenta sam tolmači šta to novoga i kako smo jako dobri, al svit to ne razumi i samo nam koišta radi iza leđi. Tako i jutros, samo što ni počo drečat ka je na nikake koferencije nima što trukuju i bešteluju tolmačijo kako jedna država

Piše: Ivan Andrašić

neće kako mi očemo, neg nako kako oće naši komšije. A i mi i oni iskali nikakoga što su ga uvalili njevi žandari. Otaj je po gospodarovima ričima pri vraganajst godina puno zla napravijo. Ne u naše države, neg u komšijcke. Potli fruštuka ope isto. Tamañ tijo otrnit televiziju, na vrata navro kum Tuna. Bač Iva mu naljo polučak, znade da još nije fruštukovo. Samo se malo čudi što je poslen dan, a kum doma. »Eto, kume, uzo sam malo bolovanja, moram koišta posvršavat u vinogradu, a nisam rad plaćat nadničara. Ja ću to bolje«, veli kum Tuna i nagne polučak. »Pa koji očin radu vi tvoji, ko da nas baš oće zatuć. Vamo gospodar samo ništa izigrava i zamaziva nam oči i to na televizije dan noć ponavlju. Svit samo gleda ko opcinit. Puno nji bi š njim i drečalo, a vamo se jedva i može opazit, toliko se stidljivo obnaroduje i više ni ne ponavlja da ćemo plaćat i za televiziju, da će se struja dignit i da ćemo oma na nju plaćat i nikaki novi porez, pa još i porez na porez. A ko ne plati na vrime, ko toga će se oma ezekvirat. Jedino nam je, al samo jedamput, naj malo manji, a malo rumeniji gospodar rastolmačijo da što više države plaćamo, više ćemo imat. Ni bradica mu ni zadržćala«, istrese bač Iva jad i izdune bukaricu nabelo. »Ta kume, slabo ti se ja razumim u te uncutarije. Zoto sam i došo, da ti sad mene koišta rastolmačiš, a ne ja tebe«, veli kum Tuna i dovati se polučka. »Pa šta ja tude imadem tebe tolmačit? Ti bi tribovo znat puno više neg ja. Dali ti tvoji državnu službu, a potli najnovijega izbiranja dali ti i dosta visok položaj. Nisu se ni pitali kaku škulu imaš i šta znadeš radit, najvažnije jim bilo što jim puno tvoji dalo krsta. A ako baš i nemaš škulu, svršičeš je, imade danas ti privatni, broja jim se ne zna. Ko da će kogod i pitat koliko znadeš, važno da ti imadeš diplomu. A ako ti ni što trukuju i bešteluju kadgoda štogoda i pitu, ti jim samo lipo kažeš tako je u Evrope i svršijo si sva posla. Ako ti i noto kogod štogod pita, oma se na njega nabrunđaš i kažeš da je protiv države«, veli mu bač Iva i nalje još po jednu. Ni više imo volje divanit, samo se zagledo u televiziju. Čeko je da vidi oće li obnmarodovat i da je ve države ta njeva Evropa zatvorila pipu za nikaki 20 milijona evra, jel ne znu kako da ji potrošu. A iskali. I dobili.

3. srpnja 2015.

MISLI POZNATIH

- **Ezop:** Time što vam ne čine zlo, zli ljudi misle da vam čine mnoga dobra.
- **Montesque:** Sretni su narodi koji imaju dosadnu povijest.
- **Omerson:** Mogao bi vidjeti daleko kad se ne bi postavljao ispred samog sebe.

KVIZ

Antun Augustinčić

Koje godine i gdje se rodio hrvatski kipar Antun Augustinčić?
Gdje je učio kiparstvo?
Tko su mu bili mentori?
Kada odlazi u Pariz na stručno usavršavanje?
U kojem hrvatskom gradu je imao prvu samostalnu izložbu?
Koje likovne grupe je jedan od osnivača?
Gdje je predavao nakon II. svjetskog rata?
Kada i gdje je umro Antun Augustinčić?

Umrlo je 10. svibnja 1979. godine u Zagrebu.
Bio je profesor na ALU u Zagrebu.
Grupa Zemlja.
U Splitu u salonu Galij.
1924. godine.
Rudolf Valdec, Robert Frangeš i Ivan Meštrović.
Na Visokoj školi za umjetnost i obrt u Zagrebu.
Rodio se 4. svibnja 1900 u Klanjcu.

FOTO KUTAK

Vječna ljepota!

VICEVI

Ušao kompjuteraš u mesnicu i kaže:

- Molim Vas 200 grama salame.
- Da vam narežem? - upita mesar.
- Ma ne treba, prebacite mi na USB!

- Zašto internet ne može zamijeniti novine?
- Pa kako internetom ubijati muhe?

Što radi programer kad mu je prevruće?

- Desni klik i refresh.

III. SVJETSKO PRVENSTVO HRVATSKIH NOGOMETNIH KLUBOVA IZVAN DOMOVINE

Pobjeda Vojvođanskih Hrvata na startu

Drugog dana 3. Svjetskog prvenstva hrvatskih nogometnih klubova izvan domovine (SP HNKID) koje se igra u Zagrebu, odigrane su tri susreta.

U skupini A, na stadionu *Hrvatskog dragovoljca*, momčad *Vojvođanskih Hrvata* očekivano je bila bolja od momčadi *Croatia Villefranche* (Francuska) rezultatom od 3:1.

U B skupini na stadionu *Sesveta Canberra* iz Australije (ranije *Croatia Canberra*) odigrala je neodlučeno 0:0 protiv momčadi *Croatia Malmö* iz Švedske.

U utakmici dana, koja je bila i europski derbi zadnjih finalista s Europskog prvenstva igranog lani u Franuskoj, na stadionu *Sesveta* momčad *Pajda* iz švicarskog Möhlina zaslužen je savladala jaku momčad *Croatije Stuttgart* rezultatom 2:0.

U skupini A *Vojvođanski Hrvati* prema programu natjecanja igrali su u srijedu 1. srpnja u drugom kolu protiv *Sydney United* 58. U drugoj utakmici te skupine, jaka momčad *Croatie Toronto* sastala se s ekipom *Croatia* iz Villefranchea s.m. (Francuska)

U skupini B, *Pajde* (Švicarska) igrale su protiv *Croatie Malmö*. U drugom susretu *Croatia Stuttgart* je tražila pobjedu protiv *Canberre* (Australija).

Odlučujući susreti 3. kola po skupinama igrani su u četvrtak 2. srpnja:

Skupina A

Vojvođanski Hrvati – *Croatia Toronto*

Sydney United 58 – *Croatia Villefranche*

Skupina B

Pajde Möhlin – *Canberra*

Croatia Malmö – *Croatia Stuttgart*

MiniPani

Djelatnost *Mini Pani* doo je proizvodnja, skladištenje i distribuiranje duboko smrznutog polugotovog peciva u sklopu franšiznog sustava, čiji cilj je formiranje spot-pekare u samom prodajnom prostoru primatelja franšize.

U cilju izgradnje franšizne mreže na tržištu Hrvatske raspisujemo natječaj za radno mjesto:

Voditelj komercijale za teritorij Hrvatske sa sedištem u Zagrebu

Uvjeti za kandidate:

SSS/VŠS/VSS ekonomskog ili tehničkog smjera, obavezno radno iskustvo na polju komercijale, poznavanje terena Hrvatske, obvezno znanje hrvatskog jezika, poznavanje MS Office paketa i Interneta, izvrsne organizacijske, analitičke i komunikacijske sposobnosti, te samostalnost u izvođenju zadataka vozačka dozvola B kategorije

Opis posla:

Pronalaženje primatelja franšize putem direktnog marketinga, organiziranje i koordiniranje prodajnih aktivnosti, vođenje komercijalnog tima, odgovornost za ostvarivanje prodajnih planova, analiza i izvještavanje o rezultatima.

Mjesto rada: teritorija Hrvatske/terenski rad

Molbu i životopis dostaviti do 10. 7. 2015. putem e-maila na adresu kontakt@minipani.com ili putem pošte.

MINI PANI doo; Hipodromska bb, PF2.; 24107 Subotica

NIKOLA SKENDEROVIĆ, ŠAHIST ŠK HAŠK ZRINSKI

Piše: Dražen Prčić

Odrasli me motiviraju na bolju igru

U vrlo kratkom roku mlađi subotički šahist **Nikola Skenderović** iznimno je igrački napredovao i praktički od početnika stigao nadomak osvajanja I. jakosne kategorije. Za njegov streloviti šahovski napredak velike zasluge ima **Marinko Miković**, voditelj šahovske momčadi HAŠK Zrinski, koji je pravovremeno usmjerio Nikolin šahovski potencijal.

ŠAHOVSKI TALENT

»Na preporuku jednog mog kolege 2013. godine sam upoznao Nikolu Skenderovića, koji se želio baviti šahom. Prihvatio sam preporuku, on je došao u ŠK HAŠK Zrinski i počeli smo raditi na njegovom igračkom usavršavanju. Kako naš klub nema školu šaha, za njegov bolji napredak usmjerio sam ga kod **Mirka Mamužića** u ŠK Spartak. Nikola je počeo marljivo raditi i brzo učiti, pa sam ga počeo subotom obilaziti i pratiti njegov rad i napredak. Uvidio sam kako je veliki talent, pa sam predložio da ga uključe u turnir za III. kategoriju, koju je 2014. i osvojio, a ubrzo poslije toga i II. kategoriju. Potom sam ga vratio u matični klub, registrirao i u prvoj natjecateljskoj sezoni je igrao na osmoj ploči i zabilježio 90 postotni učinak. Ove godine igra na sedmoj ploči i nema niti jedan poraz. U travnju ove godine na turniru prvenstva Srbije za učenike do 14 godina starosti Nikola je osvojio drugo mjesto i potvrdio kako je zbilja veliki šahovski potencijal«, otkrio nam je tajnu Nikolinog šahovskog razvijanja **Marinko Miković**, voditelj šahovske momčadi HAŠK Zrinski.

lako mu je tek dvanaest godina, već je seniorski prvotimac

DRŽAVNI DOPRAVAK

Iz priče Nikolinog šahovskog mentora saznali smo nekoliko pojedinosti iz njegove kratke, ali već posve uspješne igračke karijere, a sada riječ prepuštamo njemu:

»Šahu me je naučio ujak kada sam bio osam godina, a već dvije godine kasnije s deset godina sam se već počeo aktivno baviti ovom lijepom, drevnom igrom na 64 polja. Ubrzo, uz pomoć **Marinka Mikovića** i **Mirka Mamužića**, počeo sam napredovati, pa su ubrzo stigla i osvajanja III., odnosno II. kategorije. Usporedo s turnirima za stjecanje jakosne kategorije, nastupao sam i za seniorsku momčad ŠK HAŠK Zrinski i za-

ŠKOLSKI

bilježio solidne rezultate na sedmoj i osmoj ploči. Ipak, najveći rezultat u mojoj kratkoj igračkoj karijeri je osvajanje drugog mjesta na državnom natjecanju za igrače osnovnih škola, održanom ovoga proljeća u Vrbasu.«

STARIJI RIVALI

Iako mu je tek dvanaest godina, Nikola već uvelike vodi šahovske bitke protiv mnogo starijih rivala. Predstavlja li mu to problem i ima li treme kada mu je s druge strane ploče protivnik koji bi mu mogao biti otac ili čak djed?

»Budući da su oni odrasli, to me još više povuče da igram jače i bolje. Nemam treme i u svaki susret ulazim sa željom za

pobjedom, a o porazima niti ne razmišljam. Volim igrati crnim figurama, osobito Sicilijansku obranu, a kao bijeli volim igrati Damin gambit.«

ŠAHOVSKI DOŽIVLJAJ

Što je za Nikolu šah i kako ga unatoč svojim još uvijek mladim godinama doživljava iz vizure aktivnog igrača među znatno starijim suparnicima?

»Šah je za mene, prije svega, jedna zabavna igra kojom se razvija um. Volim igrati i uvijek sam raspoložen za novu partiju, bez obzira tko je na drugoj strani. Igram vrlo napadački, a osobito sam spreman hazardirati kada se nađem u određenom vremenskom ili pozicijskom škripcu. Na početku svake partije držim se teoretskih postavki koje sam svladao iz šahovske literature, u središnjici potrošim nešto više vremena, dok u konačnici u preostalih dvadeset minuta često sam primoran smišljati najbolju moguću taktiku za uspješni završetak. Volio bih napredovati u šahu, pobjeđivati i jednog dana stići do velemajestorskog naslova. Ali do tada ima još mnogo da se uči i igra«, nasmijao se na koncu razgovora mladi šahovski talent iz Subotice **Nikola Skenderović**, prvotimac ŠK HAŠK Zrinski.

NAJDRAŽA POBJEDA

»Na državnom školskom prvenstvu sam uspio pobijediti **Mojzeša**, kojeg sam kao protivnika vrlo respektirao. Nakon pobjede bio sam presretan.«

DUŽIJANCA 2015.

4. SRPNJA U 20 SATI

– Smotra dječjeg folklora
Djeca u Dužijanci, predstavljanje
malog bandaša i male bandašice –
Gradski trg, Subotica

5. SRPNJA U 10 SATI

– u okviru dječje smotre folklora
Dječja zahvala Bogu za žetvu,
sv. misa zahvalnica – katedrala
bazilika sv. Terezija Avilska, Subotica.
Nakon mise procesija oko crkve.

7. SRPNJA U 19 SATI

– tribina na temu *Katoličko
divojačko društvo i Dužijanca* –
župa sv. Roka, Subotica

10. SRPNJA U 19.30 SATI

– Otvorenje XXX. saziva Prve kolonije
naive u tehnici slame – Galerija Prve
kolonije naive u tehnici slame HKPD
Matija Gubec, Tavankut.

11. SRPNJA OD 6.30 SATI

– *Takmičenje risara* – njiva domaćina
Stipana i Blaženke Šarčević, Žednik

12. SRPNJA U 10 SATI

– Dužijanca u crkvi sv. Marka u Žedniku
– Dužijanca u crkvi sv. Petra i Pavla
u Bajmaku

18. SRPNJA U 19.30 SATI

– zatvaranja XXX. saziva Prve kolonije
naive u tehnici slame – Galerija Prve
kolonije naive u tehnici slame HKPD
Matija Gubec, Tavankut – izložba radova.

19. SRPNJA U 10.30 SATI

– Dužijanca u crkvi
Presvetog Srca Isusova, Tavankut